

Samrådsredogörelse för Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2025–2029

Innehåll

Inledning.....	2
Sammanfattning av inkomna synpunkter	3
Övergripande synpunkter	3
Viktiga justeringar som gjorts i åtgärdsplanen.....	4
Sammanställning av yttranden	5
Yttranden från Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.....	5
Yttranden sammanställda per ämnesområde	7
Yttrande Stadsmiljönämnden	16
Yttrande Exploateringsnämnden	17
Yttrande Stadsfastighetsnämnden	17
Yttrande Stadsbyggnadsnämnden	20
Yttrande Förskolenämnden	23
Yttrande Grundskolenämnden.....	23
Yttrande Business Region Göteborg	24
Yttranden från regionala och nationella myndigheter	25
Bilaga: Fullständiga yttranden.....	29

Inledning

Förslag till Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller har varit på samråd under perioden 25 mars–31 maj 2024. Förslag till åtgärdsplan kungjordes på Göteborgs Stads webbplats. Förslaget skickades också på remiss till myndigheter och organisationer som ansågs vara specifikt berörda. Följande remissinstanser valdes:

- Stadsmiljöförvaltningen
- Stadsfastighetsförvaltningen
- Stadsbyggnadsförvaltningen
- Exploateringsförvaltningen
- Förskoleförvaltningen
- Grundskoleförvaltningen
- Trafikverket
- Västtrafik
- Göteborgs Hamn
- Chalmers Tekniska Högskola
- Arbets- och miljömedicin Göteborg
- IVL Svenska Miljöinstitutet
- Boverket
- Länsstyrelsen
- Naturskyddsföreningen
- Business Region Göteborg

Till de specifikt berörda skickades ett foljebrev med följande frågeställningar:

- Saknas det någon/några åtgärder?
- Finns det någon åtgärd som bör tas bort?
- Finns det åtgärder som kräver justering?
- Vilka ser ni som de mest avgörande faktorerna för att åtgärdsplanen ska leda till handling?
- Är rätt ansvariga och finansiärer utvalda?
- Leder åtgärdsplanen till målkonflikter och i så fall vilka?

Under samrådet har det inkommit elva yttranden. Dessa har sammanställt och kommenteras nedan. Nödvändiga justeringar har förts in i åtgärdsplanen. Fullständiga remissvar finns i bilaga till denna samrådsredogörelse.

Denna samrådsredogörelse är en uppdaterad version samrådsredogörelse för åtgärdsplan mot buller. I denna version redovisas även förändringar och justeringar som genomförts efter miljö- och klimatanämndens uppdrag till miljöförvaltningen den 27 augusti 2024 att:

- arbeta in åtgärder som syftar till att minska vägtrafiken som bullerkälla istället för att avgränsa så att dessa inte ingår i planen.
- höja ambitionsnivån för de föreslagna och befintliga åtgärder som i nuläget endast innebär kartläggning och metodutveckling.
- tidsätta de åtgärder som finns i planen.
- tydliggöra synergier med andra strategiska dokument så som åtgärdsplanen för partiklar.

Sammanfattning av inkomna synpunkter

Övergripande synpunkter

Majoriteten av de svarande ställer sig positiva till åtgärdsplanen mot buller. Ingen av de utpekade ansvariga nämnderna har motsatt sig ansvar. Exploateringsnämnden har önskat stå som delansvarig för en åtgärd och är nu utpekad som delansvarig för åtgärden *Genomför gröna lösningar* i åtgärdsplanen. Flera svarande anser att åtgärderna är relevanta och att de bedöms kunna förbättra ljudmiljön i Göteborg.

Två svaranden, förskolenämnden och grundskolenämnden, har dock avstyrkt förslaget till åtgärdsplan. Dessa nämnder har inget utpekad ansvar vad gäller de utvalda åtgärderna men anser att förslaget till åtgärdsplan behöver arbetas om. Förskoleförvaltningen anger att det krävs ökad tydlighet kring åtgärdernas omfattning, urval och finansiering och grundskoleförvaltningen anger liknande att finansiering, samordning och ansvar behöver tydliggöras. Både förskoleförvaltningen och grundskoleförvaltningen anser att planen behöver konkretiseras. Båda nämnderna framhåller risken att kostnader läggs på förskole- eller grundskoleförvaltningen genom hyreshöjningar i de fall stadsfastighetsnämnden är ansvarig för att genomföra åtgärd på förskolors respektive grundskolors friyta.

Stadsfastighetsnämnden har uttryckt liknande synpunkter som förskole- och grundskoleförvaltningen men har inte avstyrkt förslaget till åtgärdsplan. Stadsfastighetsförvaltningen anser att åtgärdsplanen sannolikt kommer leda till omprioriteringar inom förvaltningen. Förvaltningen kan omhänderta genomförande av åtgärder men ser intressekonflikter, till exempel i att öka den biologiska mångfalden och minska produktionskostnader.

Miljöförvaltningen har omarbetat planen efter inkomna synpunkter. Det har förtydligats hur för- och grundskolor som ska prioriteras för bullerskyddsåtgärd ska väljas ut samt hur de ska studeras vidare för att avgöra om åtgärd mot buller är möjlig att genomföra på för- eller grundskolegården. Val av förskolor och grundskolor som bör få bullerdämpande eller bullerskyddande åtgärd behöver dock studeras vidare inom arbetet med att implementera planen innan det är möjligt att bestämma var konkreta åtgärder kan genomföras. Urvalet behöver vara föränderligt under perioden och anpassas till lokalbehovsplanering hos förskole- och grundskolenämnden. Finansiering av bullerskyddsåtgärder på för- och grundskolor kommer att vara en utmaning inom åtgärdsarbetet. Inom åtgärden *Uppfylla målnivån i indikatorn i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 gällande god ljudmiljö på äldre förskolor* prioriteras förskolor för åtgärd eftersom det är förskolor som prioriteras i miljö- och klimatprogrammet. För åtgärden anges stadsfastighetsnämnden som delansvarig vilket innebär att kostnader kan tillkomma förskolenämnden genom hyreshöjningar. Ingen förskola har i miljöförvaltningens initiala beräkningsanalyser bedömts falla inom stadsfastigheters ansvar att genomföra åtgärd på. Vidare analys behövs emellertid.

Stadsbyggnadsförvaltningen anser att flera åtgärder kräver personalresurser och att det är viktigt att beskriva även förväntat deltagande. Miljöförvaltningen har förtydligat att

arbetsgruppen för åtgärdsplanen kommer fastställa resursåtgång i planens initiering efter att den antagits.

Flera remissinstanser anser att åtgärdsplanen bör beskriva vilken åtgärdsnivå, åtgärdstakt och övergripande kostnad som behövs för att nå stadens miljömål. Miljöförvaltningen bedömer att det kan behövas en högre åtgärdstakt än vad denna åtgärdsplan kommer att kunna ha för att nå målet i miljö- och klimatprogrammet om god ljudmiljö på alla förskolegårdar till 2030. Miljöförvaltningen ser en risk med att erforderliga resurser inte kommer kunna prioriteras inom ordinarie budget hos berörda förvaltningar för att möjliggöra den åtgärdstakt som krävs för måluppfyllelse. Ett utförligare resonemang kring detta finns i bilaga 1 till åtgärdsplanen och i tjänsteutlåtandet. En vidare analys enligt uppställda kriterier krävs dock för att avgöra hur åtgärdstakten förhåller sig till målen i miljö- och klimatprogrammet. Detta kommer att studeras under planperioden och framkomma i de uppföljningar som kommer genomföras av miljö- och klimatprogrammet och av åtgärdsplan mot buller.

Flertalet av de svarande remissinstanserna anser vidare att åtgärder för att minska fordonstrafik, hastighet på vägarna, öka elektrifieringen eller på annat sätt åtgärda bullerproblematiken vid källan borde vara med i åtgärdsplanen. Åtgärdsplanen har uppdaterats med avseende på detta genom åtgärdsområdet *Minska buller från vägtrafik*, som innehåller åtgärder för minskad vägtrafik, hastighetssänkning och elektrifiering. I en bilaga till Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028 *Bilaga 2 Framtida utveckling för åtgärder kring minskat buller från vägtrafik* beskrivs det arbete som pågår (inom staden och på nationell nivå) inom dessa områden. Minskad trafik och hastighetssänkning är även åtgärder som ska övervägas vid genomförande av åtgärder enligt planen, inom åtgärdsområde *Genomför lokala åtgärder för att förbättra ljudmiljön i bullerutsatta miljöer*.

Under revidering av åtgärdsplanen efter samrådet har det nya innehållet i åtgärdsplanen förankrats med förvaltningarna som ingår i styrgruppen och arbetsgruppen och med förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen, Business Region Göteborg och Trafikverket.

De utmaningar som finns med att genomföra åtgärdsplanen kommer att synliggöras under uppföljningen av planen. Uppföljningen görs vartannat år, men information om åtgärdsarbetet samlas in löpande under planperioden genom arbetet i arbetsgruppen samt genom det systematiska miljöledningssystemet.

Viktiga justeringar som gjorts i åtgärdsplanen

De justeringar som bedömts vara särskilt viktiga sammanställs nedan.

- Innehållet i åtgärdsplanen har delats upp på flera bilagor för att inte tynga ner huvuddokumentet. Åtgärdsplanen består nu av Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028 till vilken tre bilagor hör: *Bilaga 1: Nulägesanalys*, *Bilaga 2: Framtida utveckling för åtgärder kring minskat buller från vägtrafik* och *Bilaga 3 Bortvalda åtgärder*. Större delen av innehållet i de tre underlagsrapporter som tidigare fanns till åtgärdsplanen har sammanställts i bilaga 1. I Bilaga 2 beskrivs det arbete som pågår (inom staden och på nationell nivå) inom trafikåtgärder. Åtgärdsplanen har uppdaterats med hänvisning till bilagorna och deras innehåll på flera ställen.

- Exploateringsnämnden har förts in som medansvarig för åtgärden Analys och genomförande av möjliga gröna lösningar i Göteborgs Stad.
- Kapitlet *Genomförande av denna plan* har förtydligats med avseende på att en styrgrupp och arbetsgrupp ska ansvara för genomförande av planen. Planen har också förtydligats angående ansvar och omfattning för alla åtgärder.
- Åtgärdsplanen har förtydligats avseende åtgärder vid bullerkällan, det vill säga vägtrafiken, genom att åtgärdsområdet *Minska buller från vägtrafik* laggs till i planen, med åtgärder för minskad trafik, hastighetssänkning och elektrifiering.
- Åtgärdsplanen har även förtydligats angående att åtgärder vid källan alltid övervägas vid val av åtgärd inom åtgärdsområde *Genomför lokala åtgärder för att förbättra ljudmiljön i bullerutsatta miljöer*. Då dessa inte alltid möjliga att genomföra kommer dock också olika typer av fysiska, skärmande åtgärder att vara aktuella inom det åtgärdsområdet.
- Åtgärdsområdena har konkretiserats och förtydligats på ett flertal ställen. Framför allt har arbetsordningen och prioriteringen av åtgärder inom åtgärden *Åtgärda förskolor och grundskolor* förtydligats. I bilaga 1 framgår i mer detalj hur prioritering för åtgärd ska gå till och hur för- och grundskolor aktuella för bullerskyddsåtgärd ska studeras vidare för att avgöra om åtgärd är möjlig att genomföra. Arbetsgruppen ansvarar för att prioritera och detaljstudera de förskolor och grundskolor som ska åtgärdas inom åtgärden *Åtgärda förskolor och grundskolor*. Stadsmiljönämnden eller stadsfastighetsnämnden ansvarar för att genomföra bullerskyddsåtgärd inom åtgärden (ansvaret beror på byggnadsår för förskolan och behöver utredas för de förskolor och grundskolor som blir aktuella för åtgärd, ett utförligt resonemang om detta finns i åtgärdsplanen samt i bilaga 1).

Sammanställning av yttranden

Yttranden från Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser

Yttranden har inkommit från stadsmiljönämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsfastighetsnämnden, exploateringsnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden och Business Region Göteborg. Göteborgs Hamn har inte inkommit med något svar. Svaren har nämnd- eller styrelsebehandlats.

Samlade bedömningar från Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser presenteras nedan. Detaljerade synpunkter sammanställs i tabell 1–16, tillsammans med miljöförvaltningens kommentarer och eventuella justeringar. Tabell 1–9 presenterar teman som fler än en yttrande haft synpunkter på. Tabell 10–16 presenterar övriga synpunkter, per respektive nämnd och bolagsstyrelse.

Stadsmiljönämnden anser att åtgärderna som föreslås i planen bedöms ha positiv påverkan på framför allt miljökvalitetsmålet *God bebyggd miljö*, ett av de miljökvalitetsmål som antagits av riksdagen. Vidare anser stadsmiljönämnden att

åtgärderna som föreslås bedöms ha positiv påverkan på barnperspektivet då det bidrar till att uppnå statens övergripande generationsmål.

Exploateringsnämnden bedömer att genomförande av förslaget på Göteborgs Stads åtgärdsprogram för buller 2024–2028 kommer att bidra till relevant styrning och en förbättrad ljudnivå. Exploateringsnämnden är inte utsedd som huvudansvarig för någon åtgärd men bedöms utifrån sin roll i stadsutvecklingen kunna bidra i åtgärdsarbetet med att öka andelen invånare med tillgång till grönområde med god ljudmiljö.

Stadsfastighetsnämnden bedömer att en bearbetning av förslag till plan behövs. Förvaltningen efterlyser konkretisering av ansvar och finansiering för bullerskyddsåtgärder befintliga skolor och förskolor, förtydliganden gällande särskilda boenden och prioritering av åtgärder samt förtydliganden gällande mål för konkreta åtgärder. Vidare anser förvaltningen att ett förtydligande skulle behövas gällande hur de olika åtgärdsområdena bidrar till måluppfyllelsen av andra målområden, såsom exempelvis miljö och klimatprogrammet och vilka synergieffekter det finns mellan miljömålen. Förvaltningen anser också att buller vid källan behöver prioriteras framför att åtgärda det buller som uppstått samt att samarbetet mellan Göteborgs Stad och Trafikverket är viktigt.

Stadsbyggnadsnämndens samlade bedömning är att utvalda åtgärdsområden bedöms vara bra och i linje med översiktsplanens inriktningar. Att arbeta med åtgärdsplanen kommer ge positiva effekter för såväl göteborgarna som kommunens verksamhet. Staden kommer exempelvis att bli mer hälsosam att leva och vistas i och vi kommer att skapa bättre förutsättningar för kommunal verksamhet som förskola och skola.

Förskolenämndens samlade bedömning är att förslaget behöver arbetas om, då man anser att åtgärdsområdet förskolor och grundskolor saknar betydande information. Förskolenämnden efterlyser tydlighet kring åtgärdernas omfattning, urval och finansiering. Man anser vidare att planen behöver fler konkreta åtgärder som både bidrar till minskade bullernivåer och hanterar utmaningarna som uppstår kopplat till friyta och stadsutveckling.

Grundskolenämnden har valt att koncentrera sitt yttrande till åtgärdsområde förskolor och skolor. Nämndens samlade bedömning baserat på det är att förslaget till åtgärdsplan bör arbetas om, i syfte att tydliggöra finansiering, samordning och ansvar. Nuvarande förslag behöver också konkretiserats, så att görbara åtgärder tydligt framgår i åtgärdsplanen. Grundskoleförvaltningen anser att det genomgående är svårt att utläsa vilka åtgärder som föreslås, hur de ska finansieras och samordnas samt hur respektive förvaltning ska arbeta för att nå framdrift med åtgärdsplanen.

Business Region Göteborg (BRG) är positiv till planens inriktning och syfte och bedömer övergripande att tydligare reglera buller och ge frågan en större tyngd i det lokala arbetet, i synnerhet då förslaget har potential att förbättra folkhälsan och därmed minska sjukfrånvaro hos arbetstagare samt indirekt höja produktivitet på arbetsplatsen. BRG föreslår dock en tydligare koppling mellan åtgärdsplanen mot buller och Göteborgs Stads Elektrifieringsplan och betydelsen av dess måluppfyllelse, för att uppnå större effekt för bullerminskning i staden och samtidigt bidra till näringslivsutveckling.

Yttranden sammanställda per ämnesområde

I tabellerna nedan sammanställs synpunkter inom de ämnesområden där flera nämnder och bolagsstyrelser har haft synpunkter inom samma ämnesområde. Miljöförvaltningen har här valt att kommentera, och ange vilka justeringar som gjorts, gemensamt per ämnesområde.

Tabell 1. Synpunkt från Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser gällande ansvar och finansiering av bullerskyddsåtgärder buller och skolor tillsammans med miljöförvaltningens kommentarer och eventuella justeringar.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
1. Ansvar och finansiering av bullerskyddsåtgärder för förskolor och grundskolor	<u>Förskolenämnden</u> tolkar åtgärdsplanen som att åtgärderna som föreslås ska genomföras inom förvaltningarnas ordinarie verksamhetsplanering och budgetram. Hyresmodellen som tillämpas för stadsfastighetsnämndens verksamhetslokaler innebär finansiering genom självkostnadshyra. Därmed ska åtgärderna i planen finansieras av förskolenämnden, genom höjda hyreskostnader. Det ekonomiska utrymmet finns inte inom förskolenämndens nuvarande budgetram och det råder ett ansträngt ekonomiskt läge. Det framkommer inte om det är huvudansvariga nämnderna som ska genomföra analysen eller om det är miljöförvaltningen som har tagit fram förslaget till plan. Där anges också att en dialog om ansvarsfördelning ska ske för varje förskola som blir aktuell för åtgärd, utan att beskriva hur genomförandet av dialogen ska ske. <u>Grundskolenämnden</u> bedömer att förslaget saknar en tydlig beskrivning över hur finansiering av bullerförebyggande åtgärder på för- och grundskola ska se ut. Enligt förslaget ska nämnder och styrelser genomföra åtgärderna i planen inom ordinarie verksamhetsplanering och budgetram. Åtgärder i form av bullerlösningar måste beställas av stadsfastighetsförvaltningen och om inte öronmärkta ersättningsmedel kompletteras i åtgärdsplanen, kommer finansiering rimligtvis ske genom hyreshöjningar, vilket inte finns budgeterat i grundskoleförvaltningens nuvarande budgetram. Grundskoleförvaltningen står redan inför kommande kraftigt förhöjda hyreskostnader, samtidigt som förvaltningen har ett sjunkande elevunderlag. Ytterligare tillkommer att ett flertal skolor kommer behöva renoveras på sikt. <u>Grundskolenämnden</u> anger att det i åtgärden <i>Uppfylla målnivån i indikatorn i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 gällande god ljudmiljö på äldre förskolor</i> inte går att utläsa vem som ska stå för kostnaden som beräknas till 1,5 – 2 miljoner kronor per förskola. Det framgår inte heller vad som ingår i ansvaret för stadsmiljönämnden och	Miljöförvaltningen noterar respektive nämnds synpunkter gällande detta ärende. Åtgärder behöver hanteras inom ordinarie budgetram. Miljöförvaltningen kan inte i detta skede beskriva mer utförligt vilka förskolor som kan bli aktuella för åtgärd och vilken förvaltning som kommer behöva ta kostnaden. Stadsmiljöförvaltningen åtgärdar förskolor äldre än 2013. Om det blir aktuellt för att åtgärda en förskola som är yngre än 2013 kommer en dialog föras mellan stadsmiljöförvaltningen, stadsfastighetsförvaltningen och miljöförvaltningen. I nuläget och utifrån de analyser som miljöförvaltningen hittills har gjort finns ingen indikation på att det finns förskolor som byggts senare än 2013 som miljöförvaltningen ser behöver utredas för bullerskyddsåtgärder. Miljöförvaltningen ansvarar för att göra de övergripande analyserna i samarbete med arbetsgruppen. Vid behov av mera detaljerade beräkningar/utredningar kan dessa behöva göras i samverkan med berörd förvaltning. Kriterier för att prioritera och vidare studera åtgärder vid grund- och förskolor redovisas i bilaga 1 till åtgärdsplanen, kapitel 4.4. För att prioritera vilka för- och grundskolor som ska åtgärdas med avseende på ljudmiljö framöver kommer arbetsgruppen arbeta efter ett antal kriterier, till exempel bedömd ljudmiljö, byggår, eventuellt tidigare utförda åtgärder. Urvalet behöver vara föränderligt och anpassas till förskole- och grundskoleförvaltningarnas lokalbehovsplanering, som i sin tur är föränderlig bland annat på grund av prognosen med minskade elevantal i framtiden. De för- eller grundskolor som hamnar inom urvalet för prioritering av bullerskyddsåtgärd behöver detaljstuderas innan det avgörs vilka som är aktuella för åtgärd med avseende på om det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt att genomföra åtgärd på friytan. Åtgärdsplanen har kompletterats gällande omfattning och ansvar. En ungefärlig kostnad för att genomföra bullerskyddsåtgärd i form av bullerskyddsskärm

	stadsfastighetsnämnden, hur ansvarsfördelningen kommer att genomföras och var beslutanderätten ska ligga. <u>Stadsfastighetsnämnden</u> anger att verksamhetslokaler inom stadsfastighetsnämndens bestånd finansieras genom självkostnadshyra. Det innebär att de bulleråtgärder som enligt planen ska genomföras av stadsfastighetsförvaltningen på befintliga äldre skolor och förskolor betalas av hyresgästerna (verksamhetsnämnderna). I planen framgår inte utmaningen med att bulleråtgärder blir hyreskostnader för verksamhetsnämnderna. Det framgår inte heller huruvida verksamhetsnämnderna behöver kompenseras för detta. Verksamhetsnämnderna har ett ansträngt ekonomiskt läge och stadsfastighetsnämnden ser en stor risk att tilltänkta bulleråtgärder enligt planen därför inte kommer att kunna prioriteras och genomföras i den grad som planen har som målsättning. <u>Stadsmiljönämnden</u> informerar om att man inte utför åtgärder på förskolor och skolor byggda efter 2013. Utpekade förskolor och skolor byggda innan 2014 är omhändertagna eller ska omhändertas. Tillkommande förskolor och skolor efter detta år ska bullersituationen ha omhändertagits och åtgärdats i detaljplans- och bygglovsskede. Visar det sig att man inte utfört det som ska ha gjorts är det fastighetsägarens ansvar att åtgärda. Stadsmiljönämnden vill vara tydliga med att redan åtgärdade förskolor och skolor inte kommer vara aktuella för åtgärder igen om inte det skett en väsentlig förändring. <u>Stadsbyggnadsnämnden</u> anser att det är viktigt att i denna typ av dokument tydliggöra vad som skulle krävas för att nå politiskt uppsatta mål. Särskilt när det kräver en högre insats och hastighet i arbetet vilket uppenbarligen är fallet om målnivåerna för buller ska kunna nås. Åtgärdsplanen bör därför omfatta att beskriva vilken åtgärdsnivå, åtgärdestakt och övergripande kostnad som behövs för att kunna nå stadens uppsatta miljömål. Åtminstone bör detta vara ambitionen för de åtgärder där det finns tydliga målnivåer eller uppsatta indikatorer att sträva mot, som exempelvis förskolegårdar. <u>Stadsbyggnadsnämnden</u> framför också att det är olyckligt att planen inte pekar på vilken åtgärdsnivå eller åtgärdestakt som krävs för att nå de uppsatta miljömålen och vad den i så fall skulle kosta. I texterna kan utläsas att det handlar om 64 förskolor och 34 grundskolor som har dålig ljudmiljö och därmed borde omfattas av åtgärdsbehov. Därefter anges en kostnad om 1,5–2 miljoner per förskola vilket innebär att med fem år kvar till målåret behöver knappt 20 utemiljöer om året motsvarande en uppskattad totalsumma på 147 miljoner (1,5	anges, åtgärder vid källan bedöms vara billigare och ska alltid övervägas vid val av åtgärd. Kostnaderna för åtgärder varierar dock kraftigt. En vidare analys krävs för att avgöra hur åtgärdestakten förhåller sig till målen i miljö- och klimatprogrammet. Detta kommer att studeras under planperioden och framkomma i de uppföljningar som kommer genomföras av miljö- och klimatprogrammet och av åtgärdsplan mot buller.
--	---	---

	milj/utemiljö) åtgärdas, om även grundskolor räknas in. Detta borde utgöra en viktig grund i det fortsatta arbetet och skrivas ut i planen, om inte annat så för att tydliggöra vad som krävs om målet ska kunna nås i uppsatt tid. Ett förtydligande behövs kring hur det avgörs vem av som är ansvarig när det i planen finns flera ansvariga.	
--	--	--

Tabell 2. Synpunkt från Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser gällande konkretisering av antalet förskolor aktuella för bullerskyddsåtgärder tillsammans med miljöförvaltningens kommentarer och eventuella justeringar.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
2. Konkretisering av antalet förskolor och grundskolor aktuella för bullerskyddsåtgärder	<u>Förskolenämnden</u> anser att det är svårt att bedöma den totala ekonomiska konsekvensen av åtgärderna, eftersom det saknas betydande information i planen. Omfattningen och urvalet av förskolor saknas och fördelningen mellan fristående och kommunala förskolor framgår inte. Ett spann mellan 1 och 64 förskolor anges och kostnaderna uppskattas därmed till mellan 2 och 130 miljoner kronor. Det framgår inte vilken bedömning som har inkluderats i framtagnandet av den ekonomiska beräkningen. En precisering av dessa åtgärder och dess kostnader krävs för att förskolenämnden ska kunna bedöma om det går att genomföra och vilken effekt det får på hyreskostnaderna. Det anges att urvalet ska detaljstuderas för att göra en teknisk och ekonomisk analys, men det anges inte hur det ska genomföras eller när det ska genomföras. <u>Grundskolenämnden</u> anger att omfattningen av hur många förskolor och grundskolor som är aktuella för åtgärd har ännu inte genomförts, utan ska detaljstuderas längre fram. I det åtgärdsförslag som syftar till att förbättra ljudmiljön på äldre förskolor bedöms kostnaden vara 1, 5 – 2 miljoner kronor per förskola och eftersom omfattningen ej är uttalad, går det inte att uttala sig om faktiskt kostnad. <u>Grundskolenämnden</u> skriver vidare att i åtgärden Uppfylla målnivån i indikatorn i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 gällande god ljudmiljö på äldre förskolor, framgår inte hur målnivån ska uppfyllas. Det beskrivs att skolor som är aktuella för bullerskyddsåtgärd, är de som i ett första urval har klassats till att ha dålig ljudmiljö, där urvalet ska detaljstuderas för att avgöra vilka skolor som är tekniskt och ekonomiskt rimliga att genomföra åtgärd på. För att kunna förstå tilltänkt åtgärd, skulle ett resonemang behöva föras kring vilka avgöranden som föreligger till att en specifik skola ska klassas som teknisk eller ekonomisk rimlig för åtgärd samt vad som avgör vilken typ av bullerskyddsåtgärd som är aktuell. Även lokalbehovsplanering bör beaktas. Förväntad effekt av åtgärden är att den ska leda till en	Åtgärder i åtgärdsplanen ska genomföras inom budgetram hos förvaltningarna och den totala kostnaden för åtgärder är inte känd, se även kommentar i tabell 1. Vi har förtydligat planen och infört målet att sammanlagt 10 för- och grundskolor ska åtgärdas planperioden inom åtgärden <i>Åtgärda förskolor och grundskolor</i>. Åtgärdsplanen har även förtydligats i kapitlet <i>Genomförande av denna plan</i> med att en styrgrupp och arbetsgrupp ska leda arbetet med åtgärdsplanen, under ledning av miljö- och klimaternämnden. Åtgärdsplanen har även förtydligats med att arbetsgruppen ansvarar för att detaljstudera vilka förskolor som ska prioriteras, och hur förskolor ska åtgärdas, inom åtgärden <i>Åtgärda förskolor och grundskolor</i>. Tidigare åtgärden <i>Samarbete med Trafikverket</i> ingår efter omstrukturering av åtgärdsplanen i åtgärden <i>Åtgärda förskolor och grundskolor</i>. I bilaga 1 till åtgärdsplanen framgår hur urvalet av för- och grundskolor ska genomföras och vad som är viktigt att ta hänsyn till för att avgöra om för- eller grundskolan är lämplig att åtgärda. Av kriterierna för urval framgår bland annat att för- och grundskolorna ska studeras med avseende på förskole- och grundskoleförvaltningens strategiska lokalbehovsplanering för att tillse att aktuell förskola ska nyttjas kommande år. Vid övervägande av vilket åtgärd som ska genomföras i åtgärdsområdet <i>Genomför lokala åtgärder för att förbättra ljudmiljön i bullerutsatta miljöer</i> kommer möjligheten att åtgärda källan utredas och genomföras om möjligt. Arbetsgången för detta har förtydligats i de inledande delarna av åtgärdsplanen samt i de beskrivande texterna under de åtgärdsområdet och respektive åtgärd.

	mer hälsosam och trivsamt utevistelsemiljö på skolgårdar, vilket skulle ge möjlighet till förbättrad hälsa och ökad inlärning. Utifrån vad som presenteras i åtgärden är det svårt att se att detta skulle bli en effekt, när åtgärdstyp ej är formulerad. <u>Stadsfastighetsnämnden</u> anser att det finns ett behov av att konkretisera innebörden i åtgärden Åtgärd: Uppfylla målnivån i indikatorn i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 gällande god ljudmiljö på äldre förskolor. I åtgärdsplanen inledning framgår att de effektivaste åtgärderna är att åtgärda källan exempelvis minskade hastigheter och i andra hand att genomföra skyddsåtgärder som att uppföra bullerplank. Det krävs en tydlig arbetsgång för hur åtgärder ska utredas och vidtas. Frågan kvarstår om det först ska ske en utredning kring möjligheten att åtgärda källan för att sedan utreda möjligheten att uppföra bullerplank eller annan skyddsåtgärd. <u>Stadsfastighetsnämnden</u> menar att en avgörande faktor för att åtgärdsplanen ska leda till handling är att det krävs en tydlig arbetsgång för åtgärder kopplat till äldre skolor och förskolor. Det är otydligt vem som ansvarar för att ta fram vilka skolor och förskolor som ska åtgärdas samt hur övriga parter tar del av det. Det är också otydligt i planen om hur arbetsgången i efterföljande utredningsprocess ska gå till och hur bedömning av de effektivaste åtgärderna tas fram. Här är en central projektorganisation mycket viktig för att få framdrift i arbetet över förvaltningsgränserna. Inte minst på grund av det flerdelade ansvaret för bulleråtgärder som beskrivs i planen. <u>Stadsfastighetsnämnden</u> anger att verksamhetslokaler inom stadsfastighetsnämndens bestånd finansieras genom självkostnadshyra. Det innebär att de bulleråtgärder som enligt planen ska genomföras av stadsfastighetsförvaltningen på befintliga äldre skolor och förskolor betalas av hyresgästerna. Verksamhetsnämnderna har ett ansträngt ekonomiskt läge och stadsfastighetsförvaltningen ser en stor risk att tilltänkta bulleråtgärder enligt planen därför inte kommer att kunna prioriteras och genomföras i den grad som planen har som målsättning. <u>Stadsfastighetsnämnden</u> kommenterar att i åtgärdsplanens inledning framgår att de effektivaste åtgärderna är att åtgärda källan exempelvis minskade hastigheter och i andra hand att genomföra skyddsåtgärder som att uppföra bullerplank. Det krävs en tydlig arbetsgång för hur åtgärder ska utredas och vidtas. Frågan kvarstår om det först ska ske en utredning kring möjligheten att åtgärda källan för att sedan utreda möjligheten att uppföra bullerplank eller annan skyddsåtgärd.	
--	--	--

--	--	--

Tabell 3. Synpunkt från Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser gällande arbete med fokus mot att minska källbullret istället för att använda fysiska skyddsåtgärder tillsammans med miljöförvaltningens kommentarer och eventuella justeringar.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
3. Arbete med fokus mot att minska källbullret istället för att använda fysiska skyddsåtgärder	<u>Förskolenämnden</u> anser att planens åtgärdsområden är relevanta utifrån stadens ljudmiljö, men att åtgärderna som redogörs för i planen fokuserar mer på skyddsåtgärder än hantering av bullerkällorna. Planen som helhet behöver justeras för att mer fokusera på åtgärder som bidrar till minskade bullernivåer, i stället för att primärt handla om skyddsåtgärder. <u>Förskolenämnden</u> kommenterar att i planen anges åtgärdsområden som inte kommer ingå i planarbetet men som bedöms skulle ha stor positiv effekt på ljudmiljön i Göteborg. Dessa åtgärder handlar just om åtgärder vid bullerkällan, exempelvis genom införande av miljözon 3, arbeta med hastighetsgränser, utökat dubbdäcksförbud, elektrifiering och minskad biltrafik. I IVL svenska miljöinstitutets studie från 2023 Vägledning för renare luft och mindre buller på förskolegårdar, lyfts denna typ av åtgärder fram som särskilt effektiva för att förbättra båda bullernivåer och luftkvalitet via förskolegårdar. <u>Stadsfastighetsnämnden</u> anser att åtgärdsplanen behöver behandla de bulleråtgärder som forskning har visat bidrar till minskade bullernivåer och bättre luftkvalitet såsom införande av miljözon 3, dubbdäcksförbud i innerstaden, minskad biltrafik och sänkta hastigheter. Detta för att tydligare angripa bullerproblematiken vid källan framför att åtgärda det buller som uppstått. Detta skulle förslagsvis kunna läggas som ett eget åtgärdsområde och tydliggöras i planens syftesbeskrivning. <u>Business Region Göteborg</u> vill lyfta några viktiga aspekter att ta med i arbetet mot buller. De flesta åtgärderna som föreslås att arbeta aktivt med inom planen fokuserar på att dämpa och minska befintligt buller genom bullerskyddsåtgärder. Övriga åtgärder som anses ha större effekter på bullerkällor är minskad biltrafik och miljözoner samt arbete med högre grad elektrifiering i fordonsflottan. Dessa poängteras inte hanteras i planen vilket BRG anser gör planen ofullständig sett till potentialeffekt och att skapa konkurrensfördelar för näringslivsutveckling.	Åtgärdsplanen har uppdaterats med avseende på detta genom att åtgärdsområdet <i>Minska buller från vägtrafik</i>, lagts till. Åtgärdsområdet innehåller åtgärder för minskad vägtrafik, hastighetssänkning och elektrifiering. I en bilaga till Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028 <i>Bilaga 2 Framtida utveckling för åtgärder kring minskat buller från vägtrafik</i> beskrivs det arbete som pågår (inom staden och på nationell nivå) inom dessa områden. Vid övervägande av vilket åtgärd som ska genomföras kommer möjligheten att åtgärda källan utredas och genomföras om möjligt. Arbetsgången för detta har förtydligats i de inledande delarna av åtgärdsplanen samt i texten inom åtgärdsområde <i>Genomför lokala åtgärder för att förbättra ljudmiljön i bullerutsatta miljöer</i>. Miljözon klass 3 är en åtgärd som kan genomföras för att minska bullernivåerna. Åtgärden har valts bort i denna åtgärdsplan eftersom det för närvarande inte finns några politiska beslut eller ansatser till att införa en miljözon. Bortvalda åtgärder redovisas i bilaga 3.

Tabell 4. Synpunkt från Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser gällande förskolor utsatta för buller från statlig infrastruktur, samarbete med Trafikverket tillsammans med miljöförvaltningens kommentarer och eventuella justeringar.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
4. Förskolor och grundskolor utsatta för buller från statlig infrastruktur, samarbete med Trafikverket	<u>Förskolenämnden</u> anser att åtgärden som handlar om samarbete med Trafikverket behöver ange information om vilka förskolor som är berörda och hur samarbetet med Trafikverket avser att genomföras. Trafikverket och Göteborgs Stad har olika ambitionsnivåer avseende genomförande av bullerskyddsåtgärder på förskolegårdar; Göteborgs Stad har högre ambitionsnivåer. Åtgärden behöver inkludera en beskrivning av hur man avser att hantera förskolegårdar som utsätts för buller från statliga vägar, men som ligger under Trafikverkets nivå och över stadens nivå. <u>Grundskolenämnden</u> anger att många av de bullerproblem som återges härstammar från väg- och spårtrafik i Göteborg. Planen syftar till att minska effekterna av det trafikbuller som uppstår. Åtgärder bör koncentreras till källan för buller, det vill säga statlig väg. Grundskolenämnden kan inte bekosta bullerförebyggande åtgärder i form av exempelvis bullerplank, där behovet har uppstått på grund av trafikbuller från statlig väg. <u>Grundskolenämnden</u> anger att i åtgärden <i>Samarbete med Trafikverket</i> sker en sammanblandning mellan förskola och skola och det är svårt att veta vad som avses. Ansvar, samordning och kostnad bör konkretiseras. Det finns en underliggande förväntan på samordning mellan olika förvaltningar och hur den ska se ut måste förtydligas. Detsamma gäller den sista åtgärden för förskolans och skolans område. Hur många tjänstemannatimmar beräknas och på vilken/vilka förvaltningar ska timmarna förläggas? Beskrivningen av förskolans och grundskolans åtgärdsområde är i dess nuvarande form undermålig och kräver en tydlig redovisning av ansvarsfördelning, samordning och finansiering. Innan denna finns på plats bedömer grundskoleförvaltningen att åtgärdsplanen inte kan genomföras. <u>Stadsfastighetsnämnden</u> ser positivt på att vikten av samverkan mellan Trafikverket och Göteborgs Stad lyfts fram i planen. Samarbetet behöver tydliggöras utifrån de skillnader i ambitionsnivåer som råder och hur detta ska omhändertas för att säkerställa tillräckliga bullersänkande åtgärder inom planperioden. <u>Stadsmiljönämnden</u> anser att det är viktigt att miljö- och klimatnämnden ställer krav på Trafikverket om genomförandet av åtgärder på sträckor som	Åtgärdsplanen har uppdaterats med avseende på ansvarsbeskrivning i de två åtgärderna som rör samarbete med Trafikverket, <i>Åtgärda förskolor och grundskolor</i> och <i>Åtgärda bostäder</i>. Det har tydliggjorts att miljö- och klimatnämnden ansvarar för att samordna samarbetet med Trafikverket. Trafikverket ansvarar för att genomföra bullerskyddsåtgärder och stadsmiljöförvaltningen är medansvariga i fall där både statliga och kommunala vägar orsakar buller. För- och grundskolor som kan bli aktuella för delfinansiering av bullerskyddsåtgärder kommer utredas i ett senare skede. Göteborgs Stad har små eller inga möjligheter att påverka de åtgärdsnivåer som Trafikverket satt i sin riktlinje.

	Trafikverket ansvarar för. Stadsmiljöförvaltning ser behov av samarbete där både statliga och kommunala vägar orsakar buller.	
--	---	--

Tabell 5. Synpunkt från Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser gällande minskad friyta på skol- och förskolegårdar tillsammans med miljöförvaltningens kommentarer och eventuella justeringar.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
5. Minskad friyta på skol- och förskolegårdar	<u>Förskolenämnden</u> anser att de vägledande nyckeltalen om minskad friyta på skol- och förskolegårdar i staden kommer innebära direkta negativa konsekvenser på bullernivåerna. Det saknas åtgärder för hur barn som får mindre friyta ska skyddas från exponering av höga bullernivåer. <u>Stadsfastighetsnämnden</u> anser att de vägledande nyckeltalen om minskad friyta på skol- och förskolegårdar som ligger centralt i Göteborg kommer uppleva direkta negativa konsekvenser på bullernivåerna. Det saknas åtgärder för hur dessa barn ska skyddas från exponering av höga bullernivåer.	Miljöförvaltningen förstår förskole- och grundskolenämndens synpunkt mot de nyligen antagna vägledande nyckeltalen för friyta som innebär minskad friyta i centrala staden för nybyggda förskolor. Minskad friyta behöver dock inte innebära ökade trafikbullernivåer på förskolegården. Riktlinjen för trafikbuller på förskolor och skolors friyta ska följas oavsett storleken på friytan och säkerställa ljudnivåer under 50 dBA på så stor del av förskole- eller grundskolegården som möjligt. Med mindre friyta blir det dock också en mindre yta med god ljudmiljö för barnen att röra sig på och det riskerar att bli en mycket liten yta i de centrala delar av staden där en god ljudmiljö på hela skolgårdens yta kan vara svårt att åstadkomma. Med en liten yta till många barn är det också större risk att ljud från barnens lek blir till höga ljudnivåer för barn och personal. Åtgärden <i>Följa upp riktlinjen för trafikbuller på förskolor och skolors friyta</i> har uppdaterats med att hänsyn till förändringar i de vägledande nyckeltalen för friyta ska vara en del i uppföljningen.

Tabell 6. Synpunkt från Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser gällande prioritering av åtgärdsområden tillsammans med miljöförvaltningens kommentarer och eventuella justeringar.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
6. Prioritering av åtgärdsområden	<u>Förskolenämnden</u> framhåller att det är viktigt att identifiera hur åtgärdsområden förhåller sig till varandra och i vilken ordning som vissa åtgärder ska prioriteras. Ska de åtgärder som planen anger är mest effektiva men också svårast att arbeta med prioriteras före de som fokuserar på skyddsåtgärder? Ska det vara tvärtom då skyddsåtgärder avser att skydda känsliga grupper, exempelvis barn. Här krävs en tydligare riktning, utifrån planens syfte om en god ljudmiljö. <u>Stadsfastighetsnämnden</u> anser att det kvarstår en otydlighet i prioritering av åtgärder i planen. Ska exempelvis minskad hastighet eller begränsad trafik först undersökas och bedömas sett utifrån att de historiskt har varit de effektivaste åtgärder för att minska bullernivåerna. Eller om det är att uppföra bullerplank som skydd mot buller.	Arbetet med åtgärder planeras att starta så snart som möjligt. Prioritering och planering av, och inom, åtgärdsområdena kommer att tas fram av styrgruppen och arbetsgruppen. Detta kommer ske i början, och fortlöpande under planperioden. Åtgärdsplanen har förtydligats under kapitlet <i>Genomförande av denna plan</i> med att den styrgrupp som funnits under framtagande av planen ska fortsätta under arbetet med planen och att ansvariga förvaltningar kommer att ingå i en arbetsgrupp ledd av miljöförvaltningen. Arbetet kommer regelbundet stämmas av och ansvarsfördelningen kommer tydliggöras vid uppstart av respektive åtgärdsarbete. Åtgärder som minskad trafik och begränsad hastighet ska alltid övervägas som åtgärd, bland andra möjliga åtgärder, när val av åtgärd görs inom åtgärdsområdena.

	<u>Stadsbyggnadsnämnden</u> framför att planen gäller för 2024–2028 där i princip alla åtgärder ska planeras och resurssättas i detalj under arbetets gång. Mycket av besluten om omfattningen på arbetet kommer därmed att skjutas framåt i tid och läggas ut på respektive ansvarig förvaltning. Det kan vara ett acceptabelt sätt att hantera arbetet på sett till förutsättningarna. Det är dock i sådant fall viktigt att det arbetet startar omedelbart efter antagande och att planering och prioritering av de olika åtgärderna i planen samordnas och inte sker för varje åtgärd för sig.	
--	---	--

Tabell 7. Synpunkt från Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser gällande konkretisering av utvalda bullerskyddsåtgärder tillsammans med miljöförvaltningens kommentarer och eventuella justeringar.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
7. Konkretisering av utvalda bullerskyddsåtgärder	<u>Stadsfastighetsnämnden</u> bedömer att planen behöver tydliggöra modell/kriterier för kostnadseffektiva bulleråtgärder som ger största möjliga nytta. I det bedöms grönska som avgörande för att bidra till måluppfyllelse inom flera områden (såsom buller, biologisk mångfald, luftkvalitet, klimat och klimatanpassning med mera). Många åtgärder i planen går ut på att utreda, detaljstudera och kartlägga. Planen skulle behöva tydliggöra mål för konkreta åtgärder som bidrar till minskade bullernivåer under planperioden samt hur processen för framtagning av prioriterade åtgärder ska ske. En sammanvägd analys behöver genomföras för att kunna identifiera riskerna och dess påverkan på ljudmiljön, stadens invånare och för de hälsorisker som finns forskningsunderlag på. Om åtgärdsförslagen inte går att konkretisera måste de riskbedömas och föras in i planen för att det vid nästa planperiod efter denna tillskriva mera konkreta åtgärder som faktiskt kommer bidra till handlingskraft och inte fortsatt utredningsarbete som inte ger några faktiska minskade bullernivåerna i staden. <u>Grundskolenämnden</u> anser att åtgärdsplanen bör redogöra för vilka åtgärder som avses utföras och hur dessa åtgärder ska genomföras. I nuvarande form, går det inte att utläsa vilka faktiska åtgärder som är tilltänkta.	Konkreta åtgärder kommer tas fram under planperioden i samarbete med arbetsgrupp och styrgrupp. Gröna bullerskyddslösningar kommer att prioriteras i åtgärden <i>Genomför gröna lösningar</i>. Åtgärdsplanen har förtydligats med avseende på ansvarsfördelning mellan arbetsgrupp och de förvaltningar som anges som ansvariga för åtgärder i planen. Detta genom att skrivningen "Nämnder som anges ansvariga för en åtgärd i åtgärdsplanen ansvarar för att åtgärden blir genomförd, med stöttning av arbetsgruppen" lagts till under kapitlet <i>Genomförande av planen</i>, samt att beskrivning av åtgärderna uppdaterats. Miljöförvaltningen har bedömt att en riskbedömning inte krävs. Åtgärderna i planen har valts ut eftersom de betraktats som relevanta och möjliga. Arbete med åtgärder beskrivs mer i bilaga 1 till åtgärdsplanen.

Tabell 8. Synpunkt från Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser gällande risker om ej utförda bullerskyddsåtgärder tillsammans med miljöförvaltningens kommentarer och eventuella justeringar.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
8. Risker med att inte utföra bullerskyddsåtgärder	<u>Stadsfastighetsnämnden</u> anser att det utifrån planens föreslagna åtgärder saknas en redogörelse om vilka risker som finns om inte åtgärderna utförs och vilken effekt som riskerna har i det långsiktiga strategiska arbetet mot buller samt påverkan på stadens invånare. Det är otydligt om de förskolor och skolor som har överskridande gränsvärden som är så stora att de ska prioriteras och åtgärdas trots den tuffa ekonomiska situationen. Det är fortsatt otydligt om hur en förvaltning ska gå vidare om utredning landar i att det inte går att åtgärda bullernivåerna genom att direkt påverka källan till bullret eller om det inte är ekonomiskt försvarbart att åtgärda. <u>Stadsfastighetsnämnden</u> önskar tydlighet i hur vi ska förhålla oss till de förskolor och skolor som inte kommer uppnå god ljudmiljö. Vi behöver att miljöförvaltningen vidare utreder vilka av dessa som är praktiskt möjliga att åtgärda och vilka som inte kan nå en god ljudmiljö även om åtgärder skulle genomföras. Detta landar slutligen i frågan om vilka som ska vara med och utreda om bullerskyddsåtgärden ska genomföras och hur den ekonomiska avvägningen ska göras. <u>Stadsbyggnadsnämnden</u> anser att en viktig fråga kopplat till prioritering av åtgärder är att tydliggöra vem som ansvarar för om åtgärder inte kan utföras i den omfattning som miljö- och klimatprogrammets mål behöver. Förskolenämnden anser att planen behöver förtydliga vad som händer om en analys landar i att bullerskyddsåtgärder inte är praktiskt möjliga eller ekonomiskt försvarbara, på en förskola som inte uppnår god ljudmiljö. Det är en process som berör flera förvaltningar inom staden och det är viktigt att samma inriktning styr arbetet.	Om inte åtgärderna genomförs kommer utsatt förskola eller grundskola att fortsätta vara bullerutsatt om verksamheten fortsätter bedrivas. Ljudnivån har betydelse barnens utveckling och lärande, deras sociala kontakter med jämnåriga och vuxna samt för hälsa och trygghet. Buller kan medföra kroniska effekter för barnens kognitiva utveckling, minne och läsutveckling. Miljöförvaltningen bedömer att det behövs en högre åtgärdstakt än vad denna åtgärdsplan kommer att kunna ha för att nå målet i miljö- och klimatprogrammet om god ljudmiljö på alla förskolegårdar till 2030. Bedömningen av åtgärdstakten grundar sig i det rådande ekonomiska läget i staden och personalresurser som finns tillgängliga för att utreda och genomföra bullerskyddsåtgärder på förskolor. Ett utförligare resonemang kring detta finns i bilaga 1 till åtgärdsplanen och i tjänsteutlåtandet. En vidare analys enligt uppställda kriterier krävs dock för att avgöra hur åtgärdstakten förhåller sig till målen i miljö- och klimatprogrammet. Detta kommer att studeras under planperioden och framkomma i de uppföljningar som kommer genomföras av miljö- och klimatprogrammet och av åtgärdsplan mot buller. Avvägning gällande eventuella bullerskyddsåtgärder ska göras av arbetsgruppen för respektive förskola och behandlas vidare i bilaga 1 till åtgärdsplanen.

Tabell 9. Synpunkt från Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser gällande målkonflikt förtätning tillsammans med miljöförvaltningens kommentarer och eventuella justeringar.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
9. Målkonflikt förtätning	<u>Förskolenämnden</u> poängterar att i planen lyfts konflikter mellan bullernivåer och stadens ambitioner om förtätning som en viktig del i stadsutvecklingen. Detta berör också placeringen av förskolor och hur barn exponeras för buller. Det behövs tydligare vägledning och åtgärder som hanterar detta och som syftar till att minska riskerna som beskrivs i planen.	Miljöförvaltningen förstår stadsbyggnadsnämndens kommentar om att förtätningen på lång sikt kan leda till minskade bullernivåer genom hållbart resande. Om bostäder byggs nära bullerkällor så kommer dock bostäder bli utsatta för buller både på kort och lång sikt så länge bullerkällan kvarstår.

	Det bör inkluderas i arbetet med planens åtgärd om att följa upp användning av Göteborgs Stads riktlinje för hantering av trafikbuller på skolor och förskolors friytor. <u>Stadsbyggnadsnämnden</u> är tveksam till det resonemang som förs i planen rörande målkonflikter mellan buller och den pågående stadsutvecklingen. Där anges i sammanfattning av de högra ljudnivåer som trafikbullerförordningen tillåter innebär högre nivåer vid bostäders fasad, vilket kan innebära att fler utsätts för buller genom att trafiken ökar i närheten av bostäder och bullerkänslig verksamhet. Det i sin tur bedöms kunna leda till en målkonflikt med det långsiktiga målet om goda ljudmiljöer inomhus och utomhus. Detta är dock ur ett allt för snävt och kortsiktigt perspektiv. Med rätt sorts förtätning, i exempelvis kollektivtrafikhärlägen, kan det i det korta perspektivet innebära ny bebyggelse i områden med relativt höga bullernivåer. Det leder också till ökad möjlighet till hållbar mobilitet i form av att kunna lösa vardagsresorna med kollektivtrafik, cykel och gång, vilket på längre sikt kommer att minska det buller som trafiken sammantaget alstrar i staden. Målkonflikten kan därför till viss del snarare sägas föreligga mellan kort och lång sikt än goda ljudmiljöer och andra miljöfaktorer i stadsutvecklingen. Utöver detta vill <u>stadsbyggnadsnämnden</u> också påpeka att utsattheten för nivåer inomhus i nybyggda områden inte kommer att öka då de inomhus tillåtna nivåerna säkerställs i Boverkets byggregler och de har inte har ändrats. <u>Exploateringsförvaltningen</u> ser att det kan finnas målkonflikt i ambition att förtäta staden och att uppnå mål gällande bullersituation. I centrala staden finns tydlig svårighet att bidra till målsättning Andel bostäder med en bullerexponerad bostadsfasad som överskrider 60 dBA ekvivalent ljudnivå, som har tillgång till en luddämpad sida på högst 50 dBA ekvivalent ljudnivå ska öka från 60 % år 2020.	Det råder delade meningar bland de som svarat på remissen på om förtätningen kan ses som en målkonflikt för att klara bullernivåerna. Se även svar från Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum (tabell 17) där de skriver att: "Vi anser att det inte har stöd i forskningen att bullerexponeringen minskar vid förtätning." Åtgärdsplanen har förtydligats angående målkonflikten om förtätning med att "Målet är att en tätare stad ska generera färre biltransporter samt lägre hastigheter i transportsystemet vilket i sig minskar trafikbullernivåerna." Stadsbyggnadsnämndens påpekar även att utsattheten för nivåer inomhus i nybyggda områden inte kommer att öka. Åtgärdsplanen har dock inte fokus på bullernivåer inomhus. Åtgärden att följa upp Göteborgs Stads riktlinje för hantering av trafikbuller på skolors och förskolors friyta är uppdaterad med att förändringar i stadens vägledande nyckeltal för friyta ska tas hänsyn till vid uppföljningen av riktlinjen. Det finns även utrymme att inom denna uppföljning ta med andra aspekter som kopplar till förtätningen.
--	--	---

Yttrande Stadsmiljönämnden

I tabell 10 presenteras övriga synpunkter från stadsmiljönämnden.

Tabell 10. Synpunkter i yttrande från stadsmiljönämnden.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
Åtgärdsområde <i>parker och grönområden</i>	Det finns mer än buller att ta hänsyn till i parker och grönområden. Sikt, säkerhet, trygghet, stadsbilden, räddningstjänstens förutsättningar att komma till platsen. Dessa parametrar kan leda till att åtgärder är svåra att genomföra. I åtgärdsprogram buller 2014-2018 utredde de tidigare förvaltningarna Park- och naturförvaltningen samt Trafikkontoret tio stadsparker	Miljöförvaltningen är medvetna om de utmaningar som finns gällande god ljudmiljö i parker och grönområden och kommer ta stöd av det arbete som redan är utfört inom området i det fortsatta utredningsarbetet inom detta åtgärdsområde.

	och vad som skulle krävas att komma ner till ekvivalent (genomsnittlig ljudnivå över 24h) 50 dBA. Man gick inte vidare med något i och med svårigheten med sikt, trygghet osv. För stora ingrepp i stadsbilden skulle skymma sikt, skapa barriärer och inte vara estetiskt tilltalande. Att titta på bostadsnära parker som är mindre ser vi som ännu svårare att åtgärda än stadsparken. Kostnader för att åtgärda är i många fall extremt höga om ens möjligt utifrån alla andra krav.	
--	--	--

Yttrande Exploateringsnämnden

I tabell 11 presenteras övriga synpunkter från exploateringsnämnden.

Tabell 11. Synpunkter i yttrande från exploateringsnämnden.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
Exploateringsnämndens ansvar i åtgärdsplanen	Exploateringsförvaltningen bedömer att exploateringsnämnden kan anses vara delansvarig för åtgärden att analysera möjliga gröna lösningar i Göteborgs Stad. Vidare ser förvaltningen att nämnden berörs av översynen av vägledning för trafikbuller i planeringen.	Åtgärdsplanen har uppdaterats med exploateringsnämnden som ansvarig (tillsammans med övriga nämnder) för åtgärden <i>Genomför gröna lösningar</i> och under stycket <i>Vem omfattas av planen</i> . Exploateringsförvaltningen ska ingå i styrgrupp och arbetsgrupp för åtgärdsplanen och har därmed möjlighet att bidra i arbetet med alla åtgärdsområden i åtgärdsplanen.

Yttrande Stadsfastighetsnämnden

I tabell 12 presenteras övriga synpunkter från stadsfastighetsnämnden.

Tabell 12. Synpunkter i yttrande från stadsfastighetsnämnden.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
Intressekonflikt vegetation får ge plats för bullerskyddsåtgärder	Vid uppförande av bullerplank kan det uppstå intressekonflikter i form av att stora träd behöver huggas ner för att upprätta bullerplank; Utifrån perspektivet biologisk mångfald och klimatanpassning bör träden stå kvar på grund av de positiva effekterna inom dessa miljöområden som träden för med sig.	Miljöförvaltningen delar stadsfastighetsnämndens uppfattning att vegetation utifrån ett bevarandeperspektiv på biologisk mångfald bör beaktas vid dimensionering av bullerskydd. I åtgärdsplanen framgår att en aspekt som ska detaljstuderas vid val av förskola för åtgärd är möjligheter att uppföra bullerskyddsåtgärd med koppling till andra kvaliteter på friytan såsom gårdens storlek och ekologiska värden.
Förtydligande av långsiktighet	Planen redogör på flera ställen att åtgärder inte har genomförts under den senaste planperioden. De åtgärder som nu läggs fram för kommande planperiod är fortsatt åtgärder som inte leder till att minska bullret utan innefattar fortsatt analys, kartläggning och utredningsarbete. Det saknas en tydlig långsiktighet i vilket arbete som praktiskt måste till för att kunna åtgärda för höga bullernivåer och bidra till ökad motståndskraft mot framtidens stadsutveckling och den förtätning av staden som sker idag.	Målet med alla åtgärdsområden i åtgärdsplanen är att genom att utreda de långsiktigt mest effektiva åtgärderna ta fram konkreta åtgärder som ska genomföras. För förskolor finns dock risken att åtgärdsplanen inte kommer kunna hålla den åtgärdstakt som är nödvändig för att nå miljö- och klimatprogrammets mål om att alla förskolor ska ha en god ljudmiljö 2030. Målet är att i åtgärdsplanen åtgärda så många förskolor som möjligt för att nå detta mål.
Mer information om hälsa och buller	Planen lyfter delvis perspektivet om de negativa effekter hos människor som uppstår av utsatthet för	I bilaga 1 till åtgärdsplanen, kapitel 1.2 <i>Bakgrund om bullrets uppkomst och hälsopåverkan</i> finns beskrivet

	höga bullernivåer. Det som saknas i planen är mera konkreta beskrivningar samt hänvisning till forskning avseende förhållandet bullernivåer, tid och negativa hälsoeffekter. Planen bör kompletteras med detta för att på så sätt ge staden bättre styrning i vilka åtgärder som bör prioriteras med bullersänkande åtgärder.	forskning angående bullernivåer och hälsoeffekter. Detta framgick tidigare av kapitlet <i>Buller och hälsopåverkan</i> i de inledande delarna av åtgärdsplanen men har flyttats till bilaga 1 till åtgärdsplanen för att bättre stämma överens med stadens struktur för styrande dokument.
Vård och omsorgsboenden (VoB) och boenden med särskild service (BmSS)	Det behöver förtydligas hur vård och omsorgsboenden (VoB) samt boenden med särskild service (BmSS) omfattas i planen och åtgärdsområde "Bostäder".	Vård- och omsorgsboenden samt boenden med särskild service är inte utpekade prioriterade i åtgärdsplanen under denna planperiod utan omfattas liksom andra boenden i åtgärdsområde bostäder.
Bullerskyddsåtgärder parker och grönområden	En generell bedömning är att åtgärder inom parker och grönområden och gröna lösningar behöver kompletteras med flera belägg som styrker att dessa åtgärder är de mest gynnsamma för staden samt tydliggörande av hur åtgärdena värderas bidra med positiva faktorer samt eller utesluta andra faktorer.	I bilaga 1 till åtgärdsplanen, kapitel 6 <i>Gröna lösningar</i> , finns en fördjupning kring den senaste forskning som finns angående gröna bullerskyddslösningar (detta är flyttat från tidigare underlagsrapport <i>Buller i parker- och grönområden i Göteborg</i>).
Åtgärdstakt buller och förskolor	De åtgärder som beskrivs under åtgärdsområde förskolor och skolor är inte konkretiserade åtgärder som bidrar till minskat buller under planperioden. Åtgärdsarbetet beskrivs som "detaljstuderar" vilket innebär att det inte är några konkreta åtgärder som ska genomföras för att faktiskt minska bullernivåerna. För nya skolor och förskolor hanteras detta i detaljplaneskedet men för äldre förskolor och skolor behöver en avvägning göras i det enskilda fallet sett till att det inte finns en "staden gemensam budget" för att genomföra åtgärdena. Utifrån resultatet av genomfört arbete utifrån planperioden 2019–2023 att fem förskolor och en grundskola har åtgärdats med bullerskyddande kan anses en för långsam takt för att kunna nå målen till 2030 enligt miljö och klimatprogrammets mål om god ljudmiljö utifrån stadsfastighetsnämndens påverkan på delmålet. Det krävs gemensamma förutsättningar och åtgärder inom detaljplaneområdet för att nå framgång.	Miljöförvaltningen kan inte i detta skede beskriva mer utförligt vilka förskolor som kan bli aktuella för åtgärd inom åtgärden <i>Uppfylla målnivån i indikatorn i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030 gällande god ljudmiljö på äldre förskolor</i> och vilken förvaltning som kommer behöva ta kostnaden. Stadsmiljöförvaltningen åtgärdar förskolor äldre än 2013. Om det blir aktuellt för att åtgärda en förskola som är yngre än 2013 kommer en dialog föras mellan stadsmiljöförvaltningen, stadsfastighetsförvaltningen och miljöförvaltningen. I nuläget och utifrån de analyser som miljöförvaltningen hittills har gjort finns ingen indikation på att det finns förskolor och grundskolor som byggts senare än 2013 som miljöförvaltningen ser behöver utredas för bullerskyddsåtgärder. Miljöförvaltningen ansvarar inom åtgärden <i>Åtgärda förskolor och skolor</i> för att göra de övergripande analyserna i samarbete med arbetsgruppen, och i förekommande fall med Trafikverket. Åtgärder behöver hanteras inom ordinarie budgetram. Miljöförvaltningen bedömer att det kn behövas en högre åtgärdstakt än vad denna åtgärdsplan kommer att kunna ha för att nå målet i miljö- och klimatprogrammet om god ljudmiljö på alla förskolegårdar till 2030. Bedömningen av åtgärdstakten grundar sig i det rådande ekonomiska läget i staden och personalresurser som finns tillgängliga för att utreda och genomföra bullerskyddsåtgärder på förskolor. Ett utförligare resonemang kring detta finns i bilaga 1 till åtgärdsplanen. En vidare analys enligt uppställda kriterier krävs dock för att avgöra hur åtgärdstakten förhåller sig till målen i miljö- och klimatprogrammet. Detta kommer att studeras under planperioden och framkomma i de uppföljningar som kommer genomföras av miljö- och klimatprogrammet och av åtgärdsplan mot buller.
Nyttor och effekter i ett vidare perspektiv	Det saknas paketylösningar för omhändertagandet av höga bullernivåer. Nyttorna och effekterna måste	Miljöförvaltningen delar stadsfastighetsnämndens åsikt. Nyttor och effekter i ett vidare perspektiv

	sättas i större sammanhang och i relation till andra mål som grönare stadsmiljöer, ökad tillgänglighet, jämlikhet och folkhälsa. Detta är ett perspektiv som planen inte omhändertar.	kommer utgöra en grundsten vid val av bullerskyddsåtgärder. I åtgärdsplanen finns åtgärden <i>Genomför gröna lösningar</i> syftar till att bullerskydd ska ge effekt och nytta på andra mål i staden.
Bullerskyddsåtgärder och kostnader	Beräknade kostnader för åtgärder, hur är de framtagna? Det kan vara så att det finns åtgärder som är komplexa för vissa områden där bullerplank ska sättas upp. Dessa kommer kunna bli kostnadsdrivande och kanske inte ge den effekt som initialt var tanken.	Beräknade kostnader för genomförande av bullerskyddsåtgärd är uppskattade av stadsmiljönämnden och baseras på historiska kostnader. Miljöförvaltningen håller med om att det i vissa områden är komplext att sätta upp bullerplank och har specificerat i bilaga 1 till åtgärdsplanen och i tjänsteutlåtandet hur åtgärder ska detaljstuderas innan det beslutas om åtgärd är aktuell på aktuell förskola. Åtgärderna kommer studeras med avseende på vad som är tekniskt genomförbart, praktiskt möjligt och ekonomiskt genomförbart.
Prioritering av bullerfrågan jämfört med andra ämnesområden	Hur användning av stadens ekonomiska medel fördelas kan även bli en målkonflikt, om bullerfrågan prioriteras upp kan något annat behöva prioriteras ned. Hur görs dessa avvägningar och efterföljande bedömningar och beslut om vad som ska prioriteras över något annat? Och hur ska dessa bedömningar göras gemensamt i staden? Modell/kriterier för framtagning av åtgärder behövs likväl hur process för arbetsgången ska se ut.	Miljöförvaltningen håller med om eventuell målkonflikt och har uppdaterat kapitlet om målkonflikter i åtgärdsplanen. Prioriteringen av åtgärderna gentemot andra strategiska prioriteringar behöver hanteras i dialog mellan berörda nämnder i arbetsgrupp och styrgrupp. Åtgärderna är förankrade hos ansvariga nämnder.
Formulera metod för bedömning av god ljudmiljö för parker och grönområden.	Användandet av vegetationsbarriärer som träd och buskar har oftast högre acceptans än bullerplank och skärmar och anses förbättra upplevelsen av en plats. Det är dock inte lika effektivt och kan inte ersätta plan och skärmar i en utsatt miljö. De ger en mildring av bullernivåer men medför flera positiva konsekvenser. Vegetation kan med fördel användas tillsammans med skärmar hindra flödet av förorenad luft, exempelvis till förskolegårdar (IVL Svenska miljöinstitutet, 2023, Vägledning för renare luft och minde bullar på förskolegårdar) vilket i sig bidrar med goda effekter gentemot delmålet, Säkra en god luftkvalitet för göteborgarna, i miljö och klimatprogrammet. Buller och försämrad luftkvalitet hänger ihop, vilket också ställer krav på att åtgärderna i denna plan ska bidra till både minskning av bullernivåerna samt en förbättrad luftkvalitet i Göteborg. Kan man exempelvis väga in krontäckningsgrad i denna fråga för att få värde på att om man upplever en mindre stressfull miljö samt även påverka de negativa hälsoeffekter som belyses i denna utredning? Stadsfastighetsnämnden vill att miljöförvaltningen tar vårt resonemang i beaktning till eventuell revidering av åtgärden <i>Formulera metod för bedömning av god ljudmiljö för parker och grönområden</i> .	I åtgärdsplanen framgår fördelar med, och aktuellt forskningsläge kring, gröna bullerskyddslösningar i texten till åtgärden <i>Genomför gröna lösningar</i> och i bilaga 1. Miljöförvaltningen tar stadsfastighetsnämndens inspel gällande krontäckningsgrad i beaktning i fortsatt arbete med åtgärden <i>Kartlägg goda ljudmiljöer</i> .

Yttrande Stadsbyggnadsnämnden

I tabell 13 presenteras övriga synpunkter från stadsbyggnadsnämnden.

Tabell 13. Synpunkter i yttrande från stadsbyggnadsnämnden.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
Personalresurser vid genomförande av åtgärder	Många av åtgärderna kräver personalresurser för sitt genomförande och för åtgärderna pekas generellt ansvarig förvaltning ut, men inte vilka av övriga förvaltningar som förväntas bidra i arbetet med åtgärden. Det senare vore önskvärt då det inte bara är de åtgärder som förvaltningarna driver själva som kräver insats utan många kommer att behöva delta i andras arbete.	Åtgärdsplanen är uppdaterad med en mer detaljerad beskrivning av ansvariga och omfattning för respektive åtgärd. Deltagande från övriga förvaltningar, utöver de ansvariga, kommer att diskuteras i arbetsgruppen. En uppskattning av resursåtgång i tjänstemannatimmar har införts där det bedömts relevant. Resurssättningsgraden kommer att behöva specificeras gemensamt mellan berörda förvaltningar i ett implementeringsskede.
Uppföljning riktlinje trafikbuller och skolor	Det är bra att följa upp användningen och funktionen i den relativt nya riktlinjen för att kontrollera dess funktion och behov av förtydliganden. Det är dock viktigt att detta inte sker för tidigt då den bör ha varit i drift en tid innan en utvärdering sker. Stadsbyggnadsnämndens bedömning är därför att det bör vara aktuellt först någon gång efter 2026. Vidare är det tveksamt om stadsbyggnadsförvaltningen ska stå som ansvarig för uppföljningen, åtminstone ensamt ansvarig. Riktlinjen togs fram i samarbete mellan berörda förvaltningar under ledning av dåvarande stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen. Det vore rimligt sett till vad som bör följas upp att samma gäller i denna åtgärd.	Miljöförvaltningen instämmer i synpunkten och har justerat ansvarssättningen till att inkludera miljö- och klimatnämnden som delansvariga tillsammans med stadsbyggnadsnämnden. Åtgärdsplanen har även uppdaterats med att åtgärden planeras genomföras 2026.
Åtgärd <i>Fortsätt åtgärda bullerutsatta bostäder</i>	Det är oklart om uppskattad kostnad omfattar att åtgärda samtliga exponerade enligt åtgärdsnivåer eller om det är en kostnad som bedöms vara rimlig för genomförande. Det kan dock konstateras att åtgärdsnivån 65/63 dBA varit relativt konstant länge och att takten i åtgärdsarbetet inte gått fort. Det kan därför vara rimligt att beskriva vilken åtgärdstakt som är önskvärd i förhållande till miljömål, folkhälsa och så vidare likt synpunkterna rörande skol- och förskolegårdar ovan.	Den uppskattade kostnaden är gjord av stadsmiljöförvaltningen och baseras på nuvarande åtgärdstakt. Antalet personer exponerade för ekvivalenta ljudnivåer på 63 dBA eller över är cirka 26 000. Det innebär att staden skulle behöva ha en mycket högre åtgärdstakt än nu för att genomföra bullerskyddsåtgärder för alla dessa personer. Åtgärder följer åtgärdsnivåer i infrastrukturpropositionen (1996/97:53).
Åtgärd <i>Formulera metod för bedömning av god ljudmiljö för parker och grönområden</i>	Det är svårt att förstå fullt ut vad som avses med denna åtgärd och framför allt hur den förhåller sig till åtgärden att öka andelen invånare med tillgång till grönområde med god ljudmiljö. Dels nämns att det ska vara en metod för bedömning av god ljudmiljö för parker och naturområden, dels nämns att det ska vara en metod för att värdera olika parker och grönområden med avseende på ljudmiljöns betydelse i kombination med andra kvaliteter. Exempelvis anges att en park i staden kan ha en stor betydelse vad gäller kombinationen av hög biologisk mångfald och god ljudmiljö trots att den är liten. Här blandas olika kvaliteter och funktioner och det finns en risk med detta genom att vissa sakområden då kan komma att värderas tillsammans medan andra inte värderas. I en park eller grönområde finns många kvaliteter och funktioner som behöver beaktas och att ta fram en	Denna åtgärd har förtydligats och bytt benämning i åtgärdsplanen, till <i>Kartlägga goda ljudmiljöer</i> .

	metod för att värdera dessa samlat borde ligga på stadsutvecklingsarbetet snarare än åtgärdsplan för buller. Parker och grönområden i staden kan ha många olika funktioner och alla behöver inte ha just en god ljudmiljö för att den funktionen ska kunna säkerställas. Stadsbyggnadsnämnden ställer sig dock positiva till att bättre definiera vilka parker och grönområden som har eller bör ha en god ljudmiljö och kartlägga dem. Det bör därför sammanfattningsvis övervägas att omformulera denna åtgärd så att den enbart omfattar arbetet med god ljudmiljö men att det ska ske så att det också kan värderas tillsammans med andra funktioner och värden i samma område i stadsutvecklingsprocessen.	
Åtgärd <i>Gröna lösningar</i>	Att så tydligt rikta stora delar av åtgärden mot just detaljplanering är dock mer tveksamt. Det är sällan som det i detaljplaneringen kan eller får styras mot specifika tekniska lösningar. Dessutom anges i bakgrundsbeskrivningen att ett problem är att beräkningarna av dessa lösningars effekt är ett problem. Det innebär att det är svårt att visa på att åtgärderna är en förutsättning för markens framtida användning vilket i sin tur gör att kravställandet i den myndighetsutövning som detaljplaneringen innebär blir svår eller till och med omöjlig. I stället skulle åtgärden kunna riktas mot att dels se över hur åtgärderna rent bullermässigt kan motiveras, dels se över vilka typer av åtgärder som kan vara aktuella och hur stadsutvecklingsprocessen i sin helhet kan arbeta med att hantera och implementera dem.	Miljöförvaltningen delar uppfattning med nämnden att det är svårt att styra mot sådana specifika lösningar i detaljplaneringen, men det är trots det önskvärt att i detaljplanering beakta gröna lösningar och dess positiva effekter. Åtgärd <i>Genomför gröna lösningar</i> har förtydligats angående vilket arbete som ska genomföras inom ramen för åtgärden och fokus ligger inte på att genomföra lösningarna i detaljplanering enligt plan- och bygglagen utan på att genomföra lösningar konkret i staden.
Åtgärdsområde <i>Stadsutveckling</i>	Synpunkt gällande åtgärdsområde Stadsutveckling: Inom detta åtgärdsområde finns en tydlig konflikt mellan vad miljö- och klimatprogrammet säger och gällande lagstiftning, vilket gör denna fråga svårhanterlig i stadsutvecklingen. Indikatorn för bostäder i miljö- och klimatprogrammet lyder: "Andel bostäder med en bullerexponerad bostadsfasad som överskrider 60 dBA ekvivalent ljudnivå, som har en tillgång till en luddämpad sida på högst 50 dBA ekvivalent ljudnivå ska öka från 60% år 2020". Stadsbyggnadsförvaltningen (tidigare stadsbyggnadskontoret) har genom hela arbetet med miljö- och klimatprogrammet påpekat att denna indikator är problematisk och inget som kan säkerställas genom planering enligt PBL. Gällande lagstiftning, i form av Trafikbullerförordningen, tillåter dels upp till 65 dBA i fasad för enkelsidiga smålägenheter och anger dels att nivån på luddämpad sida ska vara högst 55 dBA. 50 dBA gäller däremot som riktvärde för uteplats. När det, som nu, hänvisas till att miljö- och klimatprogrammets indikator i första hand gäller nybyggda bostäder blir denna motsättning tydlig, eftersom det inte finns praktisk möjlighet att arbeta mot den indikatorn ur ett PBL-perspektiv. Trafikbullerförordningen anger att bestämmelserna i	Miljöförvaltningen noterar stadsbyggnadsnämndens synpunkt. Göteborgs Stad väljer i miljö- och klimatprogrammet en högre ambitionsnivå än vad gällande lagstiftning säger. Indikatorn är enbart en del av det som ska tas i beaktande när det beslutas vilken typ av styrande eller stödjande dokument som ska ersätta nuvarande vägledning för trafikbuller i planeringen. Åtgärden har formulerats om och det framgår att indikatorn i miljö- och klimatprogrammet ska arbetas med i stadsutvecklingen, och konflikten med att arbeta med den i stadsplaneringen enligt plan- och bygglagen beskrivs. Åtgärden har för övrigt bytt benämning till <i>Ta fram styrande dokument för att främja goda ljudmiljöer i stadsutvecklingen</i>.

	den ”ska tillämpas vid bedömningen av om kravet på förebyggande av olägenhet för människors hälsa i 2 kap. 6 a § plan- och bygglagen (2010:900)”. Om Staden vill ha högre ambitioner än lagstiftningen kan det inte säkerställas eller drivas via PBL-planeringen utan bör i så fall ske på andra sätt, till exempel genom åtgärder i befintliga miljöer eller krav vid markanvisning, det vill säga med åtgärder som ligger utanför stadsbyggnadsnämndens ansvarsområde. Att tillämpa framför allt 50 dBA på ljuddämpad sida kommer dessutom att innebära effekter i stadsplaneringen som kan vara oönskade sett till hållbar stadsutveckling i allmänhet, exempelvis avseende utformningen av bebyggelse eller placering av nya bostäder. Sammantaget bör alltså indikatorn och därmed även målsättningen i den nu föreslagna planen ses över, med utgångspunkt i inriktningen att säkerställa att invånarna i Göteborg lever i miljöer som klarar de av lagstiftningen definierade nivåerna för en acceptabel bostadsmiljö.	
Åtgärd <i>Ersätta vägledning för trafikbuller i planeringen</i>	Den befintliga vägledningen har spelat ut sin roll, bland annat genom att den anger gamla riktvärden för bostäder. Därför är det rimligt att göra ett arbete med att se över om och hur den ska ersättas. Här finns dock en koppling till ovanstående resonemang om lagstiftning kontra Stadens miljömål där förvaltningen ser att det är svårt att via en riktlinje för enbart detaljplanering reglera att hantera en eventuellt högre ambition än den lagen anger då det handlar om myndighetsutövning. Sett till övriga förslag till åtgärder anser förvaltningen att det kan är mer rimligt att ta fram en samlad riktlinje för hur staden ska arbeta med att skapa goda ljudmiljöer. Denna kan då omfatta exempelvis flera av åtgärderna rörande parker- och grönområden och gröna lösningar och samtidigt ta ett bredare angreppssätt än, som nuvarande riktlinje, bara hantera stadsplaneringen enligt PBL.	Åtgärdsplanen har uppdaterats med att översynen gäller stadsutvecklingen och inte enbart stadsplaneringen. Inom åtgärden finns utrymme att ta fram den riktlinje som stadsbyggnadsförvaltningen föreslår efter översyn av vilka styrande och eller stödjande dokument som arbetsgruppen kommer fram till behövs i staden för att skapa goda ljudmiljöer. Åtgärden har för övrigt bytt benämning till <i>Ta fram styrande dokument för att främja goda ljudmiljöer i stadsutvecklingen</i>.
Åtgärd <i>Kartlägga industrier</i>	Det vore positivt att göra någon form av kartläggning rörande industribuller för att på så sätt skapa en bild av de stadsutvecklingsmässiga förutsättningarna rörande denna typ av buller. Det är samtidigt viktigt att i ett sådant arbete avgränsa och sätta en rimlig nivå på vad som ska kartläggas samt fundera på hur kartläggningen ska användas. En utgångspunkt bör kunna vara Boverkets vägledning för verksamhetsbuller och de nivåer inom olika planeringszoner som anges där. I övrigt kan påpekas att det i avgränsningen anges att industribuller inte ingår i åtgärdsplanen.	Kartläggningen av industribuller genomförs i första hand med hjälp av bullernivåer som anges i verksamheternas miljötillstånd. Kartan kommer dock kunna relateras till Boverkets vägledning för verksamhetsbuller. Samarbete med stadsbyggnadsförvaltningen kommer genomföras för att kartan ska bli användbar i stadsplaneringen. Åtgärder mot industribuller ingår inte i åtgärdsplanen då det omhändertas genom miljötillsyn. Kapitlet <i>Avgränsning</i> har förtydligats angående detta. Kartläggningen av industribuller kommer inte resultera i en strategisk bullerkarta liknande den för trafikbuller (som krävs enligt förordning om

		omgivningsbuller), utan kommer ange placering och ungefärliga bullernivåer för verksamheterna.
--	--	--

Yttrande Förskolenämnden

I tabell 14 presenteras övriga synpunkter från förskolenämnden.

Tabell 14. Synpunkter i yttrande från förskolenämnden.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
Indelning av typ av förskola, åtgärder där verksamheten fortgår.	Planen bör ange vilka förskolor som är berörda samt om det är fristående eller kommunala förskolor. Det bör samordnas med en analys utifrån förskoleförvaltningens strategiska lokalbehovsplanering för att säkerställa att åtgärder görs där verksamhet ska fortgå.	Av tidsskäl har en djupare precisering inte varit möjlig. En konkretisering av antalet förskolor aktuella för bullerskyddsåtgärder kommer utföras i ett implementeringsskede. Åtgärdsplanen har kompletterats med hur fristående och inhyrda förskolor och grundskolor ska behandlas i kommande utredningsarbete, i bilaga 1 till åtgärdsplanen. En hänvisning till att förskole- och grundskoleförvaltningarnas strategiska lokalbehovsbedömningar ska beaktas när förskolor och grundskolor detaljstuderas för åtgärd har lagts till bland kriterierna i bilaga 1 till åtgärdsplanen.
Grönska som bullerskyddsåtgärd	Ökad grönska som en åtgärd mot buller knyter samman planen med målen för naturen i miljö- och klimatprogrammet och förslaget till åtgärdsplan för partiklar (PM10). Grönska har också en viktig roll inom stadens arbete med klimatanpassning samt för att främja biologisk mångfald. Bullerskyddsåtgärder i form av bullerplank kan hamna i konflikt med dessa värden, om grönyta måste användas. Det är viktigt att ta fram en tydligare vägledning för att hantera dessa frågor inom staden, så att berörda förvaltningar kan samverka mer effektivt.	Miljöförvaltningen håller med om att denna konflikt kan uppstå. Bland de faktorer som ska undersökas och detaljstuderas för åtgärd är en aspekt möjligheten att uppföra bullerskyddsåtgärd med koppling till andra kvaliteter på friytan såsom gårdens storlek och ekologiska värden, se vidare bilaga 1 till åtgärdsplanen.

Yttrande Grundskolenämnden

I tabell 15 presenteras övriga synpunkter från grundskolenämnden.

Tabell 15. Synpunkter i yttrande från grundskolenämnden.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
Omfattning av grundskolor	Grundskolenämnden har svårt att veta i vilken grad grundskolor omfattas, då föreslagna åtgärder anger <i>förskola</i> under posten, bedömd kostnad och att det ska ge en effekt av en mer trivsamt utemiljö per åtgärdad <i>skola</i> .	Åtgärdsplanen har förtydligats med avseende på benämningar av för- och grundskolor, och prioritering mellan för- och grundskolor, i texten till åtgärden <i>Åtgärda förskolor och grundskolor</i> och i bilaga 1.
Begreppsförvirring gällande användandet av ordet "skola".	Begreppsförvirringen är genomgående, där användandet av förskola, skola, skolgård, förskolegård och grundskolegård inte är konsekvent.	Miljöförvaltningen har förtydligat användandet av begreppen förskola, skola, skolgård, förskolegård och grundskolegård i åtgärdsplanen och dess bilagor.
Barn och buller	Barn och ungdomar är en skyddsvärd grupp som tillbringar en stor del av sin uppväxt i förskola och skola. Ljudnivån i dessa miljöer har därför betydelse för barnens utveckling och lärande, deras sociala kontakter med jämnåriga och vuxna samt för hälsa och trygghet. Buller kan medföra kroniska effekter för	Miljöförvaltningen håller med om grundskolenämndens resonemang och har implementerat denna information i åtgärdsplanen.

	barnens kognitiva utveckling, minne och läsutveckling.	
Bullerskyddsåtgärder och trygghet	Ytterligare bör trygghetsaspekten lyftas in. Skolgården ska vara en plats där elever känner sig trygga. Bullerförebyggande åtgärder i form av bullerplank, kan skapa dolda ytor på skolgården, vilket kan både ge en känsla av otrygghet och faktiskt vara en otrygg plats i praktiken.	Miljöförvaltningen instämmer i synpunkten. Göteborgs Stads berörda förvaltningar kommer tillsammans hantera bland annat trygghetsfrågan i arbetet med att välja åtgärd för att förbättra för- och grundskolors befintliga ljudmiljöer. I kapitlet <i>Målkonflikter</i> i åtgärdsplanen (som omformulerats sedan samrådet) framgår aspekten att bullerskyddslösningar kan leda till otrygghet.
Förtydligande gällande grundskolor	Bakgrunden för åtgärdsområde förskolor och grundskolor redogör för att det finns ett antal förskolegårdar i staden som inte bedöms ha en god ljudmiljö. 17 procent av stadens förskolegårdar, respektive 17 procent av stadens skolgårdar har inte ljudnivåer under 50 dBA på någon del av gården. I en sammanvägd analys framkommer att 64 förskolor och 34 grundskolor har en dålig ljudmiljö. I Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram riktas ett ökat fokus till åtgärder för förskolor i genomförande av bullerskyddsåtgärder. Grundskolor omnämns inte och förvaltningen önskar ett förtydligande huruvida grundskolor ska inkluderas för vidare åtgärd eller ej. Utifrån ovanstående resonemang har många grundskolor i Göteborg problem med en dålig ljudmiljö och borde därmed vara föremål för åtgärder likt förskolan.	Göteborgs Stad har i miljö- och klimatprogrammet 2021–2030 ett riktat fokus mot god ljudmiljö på förskolegårdar. I denna åtgärdsplan ligger också i första hand fokus mot förskolor vid genomförande av bullerskyddsåtgärder, men även grundskolor kan komma att prioriteras för åtgärd i de fallen bullersituationen är dålig på grundskolan.
Förtydligande om typ av bullerskyddsåtgärd	Vidare beskrivs åtgärdsplanens programperiod vara mellan 2024–2028 och grundskoleförvaltningen önskar ett förtydligande om det enbart är analytiska åtgärder som kommer genomföras eller om även fysiska/tekniska åtgärder inkluderas.	Fysiska bullerskyddsåtgärder avses genomföras. Dessa behöver dock föregås av utredning som redovisar kostnadseffektiva och tekniskt möjliga bullerskydd. Förtydliganden angående omfattning och ansvar för åtgärder har gjorts i åtgärdsplanen, bland annat genom att åtgärder med fysiska åtgärder sorteras in under åtgärdsområde <i>Genomför lokala åtgärder för att förbättra ljudmiljön i bullerutsatta miljöer</i> .

Yttrande Business Region Göteborg

I tabell 16 presenteras övriga synpunkter från Business Region Göteborg.

Tabell 16. Synpunkter i yttrande från Business Region Göteborg.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
Elektrifieringsplanen	Vi anser till exempel att uppfyllnad av elektrifieringsplanens mål såsom högre elektrifieringsgrad inom Stadens egen lätta och tunga fordons- och maskinpark, upphandlade transporter samt entreprenadarbete och tillhörande byggtransporter kommer att ge stora effekter på minskning av bullernivåer i staden. En högre elektrifieringsgrad i dessa flottor i kombination med eventuella biltrafikbegränsningar (t.ex. miljözoner) och/eller hastighetsminskning är ett exempel på synergiåtgärder som ger definitivt större effekt vid implementeringen.	Åtgärden <i>Bidra till genomförandet av Göteborgs Stads elektrifieringsplan</i> har lagts till i åtgärdsplanen. Elektrifieringens effekter på bullernivåer och framtida utvecklingen inom elektrifieringen, nationellt och i Göteborg, behandlas i bilaga 2 till åtgärdsplanen. I bilagan beskrivs <i>Göteborgs stads elektrifieringsplan 2022-2030</i> , vilken behandlar omställningen till ett elektrifierat transportsystem. Vidare diskuteras

	Vi föreslår därför att åtgärdsplanen mot buller kompletteras med en tydlig hänvisning till Elektrifieringsplanen och betydelsen av dess måluppfyllelse för att uppnå större effekt för bullerminskning i staden. Elektrifiering är ett strategiskt viktigt område för Göteborgsregionen eftersom flera lokala företag verkar längs värdekedjan. Åtgärdsplanen mot buller skulle kunna medverka till en högre efterfrågan av tystare elektrifierade lösningar vilket kan skapa nya affärsmöjligheter för företag som erbjuder produkter och tjänster inom bullerminskning, experter inom ljudteknik samt elektrifiering.	Göteborgs stads samarbetsplattformar, till exempel <i>ElectriCity</i> och <i>Gothenburg Green City Zone</i>
Gothenburg Green City Zone	Inom de olika initiativ som BRG leder får vi till oss att näringslivet vill att Göteborg som stad och region ska gå före inom miljö och klimatomställning. Exempel på detta är engagemanget som finns kring initiativet Gothenburg Green City Zone. Inom ramen för dessa arbeten har vi möjlighet att testa t.ex. tysta zoner med elektrifierade transportlösningar och annan relevant teknologi i samarbete med näringslivet och näringsidkare som verkar och vistas inom exempelvis evenemangstråket. Därmed skapas engagemang från lokala företag som ser konkurrensfördelar i att vara en del av den lokala omställningen. Därför föreslår vi att Gothenburg Green City Zone tas med och nämns i åtgärdsplanen som en möjliggörande plattform för relevanta nödvändiga innovationer kopplat till bullerbekämpning.	Åtgärdsplanen har kompletterats med en beskrivning av <i>Gothenburg Green City Zone</i> . Beskrivningen finns i bilaga 2 till åtgärdsplanen, i ett underkapitel om samarbetsplattformar i kapitlet om elektrifiering.
Åtgärd <i>Formulera metod för att säkerställa att andra platser (exklusive parker och grönområden) med god ljudmiljö bibehålls</i>	Ett exempel på ”andra platser” här menas vara populära torg där kaféer och restauranger brukar ha terrasser och påverkas av högre ljudmiljö under besökares och arbetstagares vistelse i området. För dessa platser är det viktigt att aktivt involvera näringsidkare och företag som påverkas av bulleråtgärder i diskussionen och planeringen av metoder för att bibehålla god ljudmiljö. Genom samarbete och öppen kommunikation kan vi identifiera specifika behov och utmaningar för näringslivet och utforma lämpliga åtgärder.	Miljöförvaltningen noterar Business Region Göteborgs synpunkt och tar med sig informationen i fortsatt arbete i åtgärden som nu heter <i>Kartlägg goda ljudmiljöer</i> .

Yttranden från regionala och nationella myndigheter

Yttranden har inkommit från Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum (VMC), Trafikverket och Boverket. Samlade bedömningar från regionala och nationella myndigheter presenteras nedan. Synpunkter från regionala och statliga myndigheter sammanfattas i tabell 17. Fullständiga yttranden finns i bilaga till denna samrådsredogörelse.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län anser att Göteborgs Stads åtgärdsplan är på flera sätt både ambitiöst och delvis nytänkande, bland annat det som föreslås inom åtgärdsområde om ”gröna lösningar” där förutom att åtgärden är bullerdämpande även

kan bidra som ekosystemtjänster. Stadens förslag att planera in gröna lösningar redan i detaljplaneskedet är bra.

Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum (VMC) anser att åtgärdsplanen huvudsakligen har rätt inriktning, mål och avgränsningar och bör leda till förbättrat arbete mot buller i Göteborg 2024–2028 vilket skulle gynna folkhälsan. Man har dock några kommentarer och förslag till förbättringar gällande till exempel målkonflikter, källbuller, tysta däck och reviderad vägledning.

Trafikverket har deltagit i framtagande av åtgärdsprogrammet och uppfattar att Trafikverkets synpunkter i stort tagits om hand under arbetets gång. Trafikverket har därför inga synpunkter att framföra, utan välkomnar fortsatt dialog i de fall det blir aktuellt. Trafikverket vill i sammanhanget upplysa om att myndigheten arbetar med att ta fram ett åtgärdsprogram. Åtgärdsprogrammet har varit ute på remiss och planeras att fastställas efter sommaren.

Boverket saknar möjlighet att framföra synpunkter i liknande ärenden och projekt. Detta eftersom det eventuellt kan uppstå en situation där man senare kan uppmanas att lämna ett yttrande till domstol i delar av ärendet. Boverket avstår att svara på Göteborgs Stads remiss gällande Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller för perioden 2024–2028.

Tabell 17. Sammanställning av synpunkter från regional och nationella myndigheter tillsammans med miljöförvaltningens kommentarer eller justeringar.

Synpunkten avser	Synpunkt	Kommentar eller justering
Minskning av biltrafik och andra åtgärder för att minska buller vid källan	Länsstyrelsen anser att det framstår som ologiskt att åtgärder för att minska biltrafiken inte föreslås. Planen lyfter vid en mängd tillfällen att den största källan till buller i Göteborg är trafiken och att åtgärder för att minska den skulle ge störst effekt som bullerreduceringsåtgärd. Enligt Förordning (2004:675) om omgivningsbuller § 12 p. 9 ska ett åtgärdsprogram innehålla en ”långsiktig strategi för hantering av buller och effekten av buller, vid behov även minskning av buller”. Förordningen ger således goda förutsättningar att långsiktigt och strategiskt arbeta med frågan om att minska trafiken i Göteborg. Avsnittet om åtgärdsområden som inte hanteras hade blivit mer informativt om det funnits med en motivering till varför de valts bort. Det gäller särskilt minskad biltrafik och miljözon 3. <u>Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum</u> anser att åtgärder vid källan till bullret genomgående bör lyftas fram mer då det finns ett gott stöd i forskningen gällande att åtgärder nära källan är de mest kostnadseffektiva i preventivt miljöarbete. Till exempel är lågbullerbeläggning på vägar i stort sett alltid effektivare i termer av antal skyddade bostäder per kostnad jämfört med bullerskärmar. En plats där åtgärder vid källan särskilt saknas är sida 18 avseende åtgärder för bullerutsatta, som nu endast omfattar åtgärder i fastigheter och bullerskärmar men inte innehåller något avseende bullerkällor.	Miljöförvaltningen delar Länsstyrelsens uppfattning att åtgärder för att minska biltrafiken är viktiga för att reducera bullerproblematiken i Göteborg. Åtgärdsområde <i>Minska buller från vägtrafiken</i> har införts i åtgärdsplanen. Inom Göteborgs Stad pågår också arbete för att minska biltrafiken, bland annat inom strategin för hållbara transporter som är kopplad till Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram. I bilaga 3 beskrivs bortvalda åtgärder. Minskat vägbuller genom lågbullerbeläggning på vägen är något som i nuläget inte bedöms fungera tillfredsställande på grund av stora underhållskostnader. Omvärldsbevakning behövs dock för att följa kunskapsläget inom vägbeläggning för att i framtiden kunna använda utbyte av vägbeläggningen som åtgärd för att minska buller. Lågbullerbeläggning ger bäst effekt i högre hastigheter. Beskrivningen av åtgärden <i>Åtgärda bostäder</i> har uppdaterats efter synpunkten från Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum. Se även tabell 3 där synpunkter från stadens förvaltningar och bolag i frågan behandlas.

Åtgärdsområde <i>Stadsutveckling</i>	<u>Länsstyrelsen</u> uppfattar målet för åtgärdsområde stadsutveckling som lågt ställt. Då målet riktar sig till nya bostäder innebär det att kommunen avser att följa gällande förordning om buller från väg- och spårtrafik. Det borde vara självklart och inte behöva vara del av ett särskilt åtgärdsprogram. Det hade varit värdefullt med ett resonemang kring varför kommunen anser att målet är tillräckligt långtgående. <u>Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum</u> lyfter att Göteborgs stad i översynen av vägledningen för trafikbuller i planering av stadsutveckling skall ta Riksdagens Förordning 2015:216 om trafikbuller vid bostadsbyggnader i beaktande. Avseende detta anser vi att man i en åtgärdsplan mot buller, där ambitionen är att minska bullerexponeringen i staden, bör ange att målsättningen skall vara att följa de striktare regler för bullernivåer kring nybyggnation som fanns före 2015:216. Högre ambitioner än vad lagstiftningen strikt kräver är tillåtet och nödvändigt om trafikbullernivåerna vid bostäder skall minska framöver.	Indikatorn i Göteborg Stads miljö- och klimatprogram innebär en högre ambitionsnivå än rådande lagstiftning. Liksom stadsbyggnadsnämnden påpekar (se tabell 13) finns stora utmaningar i att ha högre ställda ambitionsnivåer än förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader i stadsplaneringen. Den vägledning för trafikbuller i planeringen som ska ersättas innehåller de gamla riktvärdena i förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader (som reviderades 2017) och behöver därmed uppdateras för att återspegla gällande förordning.
Tystare däck	<u>Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum</u> kommenterar att i stycket "avgränsning" på sida 12 beskrivs att "Till exempel är tystare fordonsdäck och tystare fordon exempel på åtgärder som påverkar uppkomsten av buller men som Göteborgs Stad har begränsad rådighet över". Här anser vi att åtgärdsplanen mot buller bör rekommendera att kommunen i upphandling av fordon till sina verksamheter, kollektivtrafik samt för transporter som upphandlas av kommunen bör efterfråga lågbullerdäck. Då det rör ett stort antal fordon kommer det ha positiv effekt på bullernivåerna i staden, och om stora inköpare efterfrågar detta påverkas marknaden att erbjuda det.	Omvärldsbevakning sker kontinuerligt inom områdena tystare fordon och lågbullerbeläggning och detta kommer att fortgå under planperioden för att eventuellt under nästa planperiod kunna införa åtgärder inom området. Åtgärdsplanen har uppdaterats, framför allt i bilaga 3 till åtgärdsplanen, angående det bortvalda åtgärdsområdet <i>Tystare fordon och vägar</i>. Upphandling av däck pågår på Göteborgs stad och funktionen tysta däck diskuteras.
Begreppet DALY	<u>Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum</u> kommenterar att i flera stycken beskrivs på den förväntade effekten på DALY (funktionsjusterade levnadsår, där varje DALY motsvarar förlusten av ett friskt levnadsår). Vi anser att dessa formuleringar genomgående bör ses över och revideras. DALYs används bäst som ett mått på hälsokostnader i en population av en viss riskfaktor (eller nyttan av en viss åtgärd). Fördelar är att flera olika hälsoutfall kan jämföras med varandra och att både sjukdomar och död kan kombineras till ett mått som går att sätta ett ekonomiskt värde där summan kan jämföras med kostnader för prevention (för vilket även QALYs kan användas). En nackdel är att en DALY-siffra är svårare att intuitivt begripa än exempelvis ett antal sömnstörda eller ett antal hjärtinfarkter. Man behöver för en DALY-beräkning fatta beslut om vilka hälsoutfall som inkluderas (för buller exempelvis mycket störda, mycket sömnstörda, och hjärtinfarkter)	Miljöförvaltningen tar till sig synpunkten och har förtydligat i åtgärdsplanen. Där DALY förekommer i åtgärdsplanen är begreppet mer detaljerat beskrivet med en förklaring om att med DALY avses "förlorade funktionsjusterade levnadsår baserat på kraftig bullerstörning samt kraftig sömnstörning".

	och vilka värden och dos-respons-samband som används. Därför anser vi att man i beskrivningen av DALYs bör skriva ut vilka hälsoutfall som inkluderats i denna beräkning. Vid val av dessa rekommenderar vi att ta stöd av ”strategi för bedömning av hälsopåverkan av trafikbuller i Sveriges befolkning” (Naturvårdsverket 2022, https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1648202/FULLTEXT01.pdf). <u>Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum</u> anser också att det i genomgående skall omformuleras som hur många DALYs som förloras på grund av buller, exempelvis meningen ” Enligt miljöförvaltningens kartläggning av trafikbuller i Göteborg uppskattas buller från vägtrafik orsaka cirka 1800 [förlorade] funktionsjusterade levnadsår.” på sida 8, samt att man vid de upprepade tillfällena där en DALY per person anges skall överväga att också/istället ange den totala populationsbördan i DALYs.	
Aktiv transport som källbulleråtgärd	Vad gäller förslag till åtgärder anser <u>Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum</u> att åtgärdsplanen i större utsträckning bör lyfta fram aktiv transport (exempelvis på sida nio där det står ”För att nå delmålet krävs överflyttning av bilresor till gång och cykel samt till kollektivtrafik.”, samt sida 7 ”Effektivast är att åtgärda ljudet vid källan, till exempel användning av lågbullerbeläggning eller minska hastigheten” där överflyttning av resor till aktiv transport bör inkluderas). Anledningen är dels att överflyttning av resor till aktiv transport med gång och cykling leder till en mycket kraftigare reduktion av buller än överflyttning till kollektivtrafik, och dels att det för överflyttning till aktiv transport finns starkast synergieffekter med andra faktorer som gynnar folkhälsan såsom minskade halter av luftföroreningar och ökad fysisk aktivitet.	Minskad biltrafik och en överflyttning av transport från motoriserade fordon till gång och cykel är åtgärdsområden som drivs genom arbete i åtgärdsområde <i>Minska buller från vägtrafik</i>, som införts i åtgärdsplanen.
Målkonflikt förtätning	<u>Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum</u> anser att åtgärdsplanen korrekt identifierar under rubriken ”Buller i Göteborg” att om inga åtgärder vidtas så kommer antalet bullerexponerade i Göteborg öka, i första hand på grund av befolkningstillväxt och urbanisering. Vi håller dock inte med om slutsatsen kring förtätning: ”På sikt bör också en tätare stad generera färre biltransporter samt lägre hastigheter i transportsystemet vilket i sig minskar trafikbullernivåerna”. Vi anser att det inte har stöd i forskningen att bullerexponeringen minskar vid förtätning. Även om det i bästa fall blir så att trafikbullernivåerna inte ökar när staden förtätas, så ökar befolkningen i områden med höga bullernivåer och följaktligen antalet högt exponerade. Det troliga är att bullerexponeringen ökar något när staden förtätas, även om ökningen blir mindre än befolkningsökningen.	Beskrivningen av målkonflikten kring förtätning har uppdaterats (viss text har flyttats från de inledande delarna av planen för att bättre spegla stadens krav på utformning av styrande dokument). Meningen ”På sikt bör också en tätare stad generera färre biltransporter samt lägre hastigheter i transportsystemet vilket i sig minskar trafikbullernivåerna” har ändrats till att ”Målet är att en tätare stad generera färre biltransporter samt lägre hastigheter i transportsystemet vilket i sig minskar trafikbullernivåerna”. Se även tabell 9 där synpunkter från stadens förvaltning angående målkonflikten behandlas.

Bilaga: Fullständiga yttranden

1. Stadsmiljönämnden
2. Exploateringsnämnden
3. Stadsfastighetsnämnden
4. Stadsbyggnadsnämnden
5. Förskolenämnden
6. Grundskolenämnden
7. Business Region Göteborg
8. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
9. Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum (VMC)
10. Trafikverket
11. Boverket

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-04-16

Ärendenummer SMF-2024-01088

Handläggare

Simon Doverbo

Telefon: 031-368 26 59

E-post: simon.doverbo@stadsmiljo.goteborg.se

Svar på remiss avseende förslag på Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028

Förslag till beslut

1. Stadsmiljönämnden tillstyrker ”Förslag på Göteborgs Stads Åtgärdsplan mot buller 2024-2028”
2. Stadsmiljönämnden översänder stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till miljö- och klimatnämnden.
3. Stadsmiljönämnden beslutar att ärendet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har på uppdrag av miljö- och klimatnämnden tagit fram ett förslag till åtgärdsplan mot buller i Göteborg. Planen handlar om de åtgärder som staden kommer att genomföra under de kommande fem åren och vilka gränsvärden för buller som ska efterföljas. Planen beskriver också vilka myndigheter som ska ansvara för vilka åtgärder. Förslag till ny åtgärdsplan 2024–2028 är en revidering av nu gällande Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2019-2023. Stadsmiljöförvaltningen har medverkat i framtagandet av åtgärdsplanen och ställer sig bakom planen i stort.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsmiljönämndens investerings- och driftmedel är styrande för hur och vilka åtgärder som kan genomföras.

Pengar har äskats för kommande investeringar vad gäller kvarvarande identifierade förskolor och skolor som är byggda innan 2014.

Det krävs både investeringsmedel och driftsmedel för att fortsätta arbetet med bullerdämpande åtgärder för bostäder så som bidrag för fönsteråtgärder, bidrag till bullerplank i egen regi samt kommunala bullerplank/bullervallar.

Bedömning ur ekologisk dimension

Åtgärderna som föreslås bedöms ha positiv påverkan på framför allt miljökvalitetsmålet ”God bebyggd miljö”, ett av de miljökvalitetsmål som antagits av riksdagen.

Buller är en miljöfråga där den tekniska utvecklingen inte kommit lika långt som inom till exempel avgastekniken. Genom byten till fönster med bättre ljudisolerande förmåga kan fastighetsägare/bostadsrättsföreningar även nå energibesparingar.

Bedömning ur social dimension

Åtgärderna som föreslås bedöms ha positiv påverkan på barnperspektivet då det bidrar till att uppnå statens övergripande generationsmål. Generationsmålet innebär att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem.

Barn är särskilt känsliga för höga ljudnivåer. Samtidigt vill vi att barnfamiljer ska välja att bo kvar i staden, så att vi får en blandad och levande stad. Därför är det viktigt att vi har resurser för att avhjälpa störande ljudnivåer så att barns exponering för buller kan minska.

En god ljudmiljö är bra för alla invånare och besökare liksom för de som arbetar i näringslivet. Men den som har begränsade resurser har mindre möjlighet att själv välja boende, färdmedel och så vidare. Därför är det viktigt att arbeta för en förbättrad ljudmiljö i hela staden.

Exponering för höga bullernivåer har hälsoeffekter. Dessa är främst kopplade till stressreaktioner i kroppen. Buller har därför i forskning kopplats samman med ökade risker för högt blodtryck samt hjärt- och kärlsjukdomar men också under senare tid exempelvis utveckling av diabetes typ två och vissa typer av bröstcancer.

Åtgärderna som föreslås bedöms gynna befolkningen som helhet.

Samverkan

Ingen samverkan med de fackliga organisationerna har skett.

Bilagor

1. Förslag på Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028
2. Följebrev till remissutskicket
3. Protokollsutdrag miljö- och klimatnämnden 2024-03-19 § 54

Ärendet

En remiss har inkommit från miljö- och klimatnämnden om ”Förslag på Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028”. Stadsmiljönämnden har fått möjligheten att yttra sig över förslaget och remisstiden sträcker sig till och med den 31 maj 2024.

Beskrivning av ärendet

Miljöförvaltningen har på uppdrag av miljö- och klimatnämnden tagit fram ett förslag till åtgärdsplan mot buller i Göteborg. Uppdraget är en följd av att Göteborgs stad är skyldiga att ha en aktuell bullerkartläggning samt ett åtgärdsplanför att minska omgivningsbullrets negativa hälsoeffekter. Detta enligt förordning om omgivningsbuller (SFS 2004:675) som är en implementering i svensk lagstiftning av ett EG-direktiv om omgivningsbuller.

Planen handlar om de åtgärder som staden kommer att genomföra under de kommande fem åren och vilka gränsvärden för buller som ska efterföljas. Planen beskriver också vilka myndigheter som ska ansvara för vilka åtgärder. Förslag till ny åtgärdsplan 2024-2028 är en revidering av nu gällande Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2019-2023.

Nedan redogörs för stadsmiljöförvaltningens synpunkter på Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028.

Riktlinjer för hastigheter

Sänkta hastigheter kan bidra till minskat buller, men det bygger på att fordonen håller en jämn hastighet, vilket inte är självklart bland stadens bilister.

Förskolor och skolor

Stadsmiljöförvaltningen utför inte åtgärder på förskolor och skolor byggda efter 2013. Utpekade förskolor och skolor byggda innan 2014 är omhändertagna eller ska omhändertas. Tillkommande förskolor och skolor efter detta år ska bullersituationen ha omhändertagits och åtgärdats i detaljplans- och bygglovsskede. Visar det sig att man inte utfört det som ska ha gjorts är det fastighetsägarens ansvar att åtgärda. Stadsmiljöförvaltningen vill vara tydliga med att redan åtgärdade förskolor och skolor inte kommer vara aktuella för åtgärder igen om inte det skett en väsentlig förändring.

Samarbete med Trafikverket

Det är viktigt att miljö- och klimatnämnden ställer krav på Trafikverket om genomförandet av åtgärder på sträckor som Trafikverket ansvarar för. Stadsmiljöförvaltning ser behov av samarbete där både statliga och kommunala vägar orsakar buller.

Åtgärdsområde parker och grönområden

Det finns mer än buller att ta hänsyn till i parker och grönområden. Sikt, säkerhet, trygghet, stadsbilden, räddningstjänstens förutsättningar att komma till platsen. Dessa parametrar kan leda till att åtgärder är svåra att genomföra. I åtgärdsprogram buller 2014-2018 utredde de tidigare förvaltningarna Park- och naturförvaltningen samt Trafikkontoret tio stadsparkar och vad som skulle krävas att komma ner till ekvivalent (genomsnittlig ljudnivå över 24h) 50 dBA. Man gick inte vidare med något i och med svårigheten med sikt, trygghet osv. För stora ingrepp i stadsbilden skulle skymma sikt, skapa barriärer och inte vara estetiskt tilltalande. Att titta på bostadsnära parker som är mindre ser vi som ännu svårare att åtgärda än stadsparkar. Kostnader för att åtgärda är i många fall extremt höga om ens möjligt utifrån alla andra krav.

Vilka ser ni som de mest avgörande faktorerna för att åtgärdsplanen ska leda till handling?

Resurser, både ekonomiska och personella, är en grundläggande faktor för att åtgärder ska kunna genomföras. Buller är bara en del av flera områden en stad måste hantera. Många förvaltningar vill göra anspråk på stadens begränsade ytor vilket medför att man ibland måste göra avvägningar vad som är viktigast för en specifik plats.

Leder åtgärdsplanen till målkonflikter och i så fall vilka?

Buller är bara en del av flera områden en stad måste hantera. Många förvaltningar vill göra anspråk på stadens begränsade ytor vilket medför att man ibland måste göra avvägningar vad som är viktigast för en specifik plats. Ytan som är allmän platsmark är begränsad i befintlig stad och tenderar att tilldelas för lite plats i detaljplanearbetet. Ytor för tex gång, cykel, kollektivtrafik, grönska mellan fasaderna ges för lite plats för att främja ett hållbart resande. Om man tog mer hänsyn till detta skulle ett hållbart resande bli mer attraktivt och på sikt leda till minskad biltrafik.

Förvaltningens bedömning

Stadsmiljöförvaltningen har medverkat i framtagandet av åtgärdsplanen och ställer sig bakom planen i stort, men med vissa synpunkter och förtydliganden som tas upp under rubriken Beskrivning av ärendet.

Mikael Hagberg

Anders Ramsby

Avdelningschef

Förvaltningsdirektör

§ 98 Ärendenummer SMF-2024-01088

Svar på remiss gällande förslag på Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028

Beslut

1. Stadsmiljönämnden tillstyrker ”Förslag på Göteborgs Stads Åtgärdsplan mot buller 2024-2028”
2. Stadsmiljönämnden översänder stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till miljö- och klimatnämnden.
3. Stadsmiljönämnden beslutar att ärendet justeras omedelbart.

Justering

Omedelbar justering

Handling/ar

Stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande med tillhörande bilagor:

1. Förslag på Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028
2. Följebrev till remissutskicket
3. Protokollsutdrag miljö- och klimatnämnden 2024-03-19 § 54

Propositionsordning

Ordföranden finner att det endast finns ett förslag till beslut, nämligen stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande och finner bifall.

Protokollsutdrag skickas till

Miljö- och klimatnämnden

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-04-21

Ärendenummer EXF-2024-00729

EXN 2024-05-20

Handläggare

Hanna Svanström, Ida Fransson, Sasson Marcuson

Telefon: 0738678176

E-post: hanna.svanstrom@exploatering.goteborg.se

Yttrande till miljö- och klimatnämnden över förslag på Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2024–2028

Förslag till beslut

I exploateringsnämnden

1. Exploateringsnämnden tillstyrker förslaget gällande Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2024–2028 utifrån exploateringsförvaltningens tjänsteutlåtande och skickar tjänsteutlåtandet till miljö- och klimatnämnden som exploateringsnämndens eget yttrande.
2. Exploateringsnämnden justerar ärendet omedelbart.

Sammanfattning

Göteborgs Stad har tagit fram en åtgärdsplan mot buller för perioden 2024–2028.

Åtgärdsplanen är upprättad i enlighet med Förordning (2004:675) om omgivningsbuller och har tagits fram i samverkan med förvaltningar och bolag i Göteborgs Stad samt Trafikverket. Exploateringsnämnden har fått förslag på åtgärdsprogram mot buller 2024–2028 på remiss av miljö- och klimatnämnden.

Åtgärdsplanen består av fem åtgärdsområden:

- Förskolor och grundskolor
- Bostäder
- Parker och grönområden
- Stadsutveckling
- Gröna lösningar

Åtgärdsområde förskolor och grundskolor innebär att arbeta för bättre ljudmiljö på förskole- respektive grundskolegårdar i Göteborgs Stad. Åtgärdsområde bostäder handlar om att fortsätta åtgärda bullerutsatta bostäder i Göteborg. Åtgärdsområde parker och grönområden innebär att säkra upp dessa områden med avseende på god ljudmiljö. Åtgärdsområde stadsutveckling handlar om att utveckla stadens styrande och stödjande dokument med avseende på ljudmiljö. Åtgärdsområde gröna lösningar handlar om att analysera möjliga gröna lösningar i Göteborgs Stad och arbeta för att genomföra dessa.

Exploateringsförvaltningen bedömer att genomförande av förslaget på Göteborgs Stads åtgärdsprogram för buller 2024–2028 kommer att bidra till relevant styrning och en förbättrad ljudnivå.

Exploateringsnämnden är inte utsedd som huvudansvarig för någon åtgärd men bedöms utifrån sin roll i stadsutvecklingen kunna bidra i åtgärdsarbetet med att öka andelen invånare med tillgång till grönområde med god ljudmiljö. Förvaltningen bedömer att exploateringsnämnden kan anses vara delansvarig för åtgärden att analysera möjliga gröna lösningar i Göteborgs Stad. Vidare ser förvaltningen att nämnden berörs av översynen av vägledning för trafikbuller i planeringen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Genomförande av åtgärdsplanen förväntas ha en positiv hälsoeffekt i samhället samt en positiv påverkan på miljömässiga och samhällseliga mål. Att inte genomföra åtgärdsplanen ger konsekvenser i form av ohälsa och sjukdomar, vilket medför kostnader för samhället. Exploateringsförvaltningens ekonomi bedöms inte påverkas i stort av åtgärdsplanens föreslagna åtgärder. Berörda nämnder och styrelser ska i sin ordinarie verksamhetsplanering och inom budgetram, med stöd av sina miljöledningssystem, genomföra åtgärderna i planen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Genomförande av åtgärdsplanen bidrar till förbättrad ljudmiljö samt till att uppnå det nationella miljömålet god bebyggd miljö och miljö kvalitetsnormen för buller. Det bidrar också till att nå miljömålet om hälsosam livsmiljö i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 genom att arbeta för att uppfylla delmålet Göteborgs Stad säkrar en god ljudmiljö för göteborgarna.

Bedömning ur social dimension

Buller är en av de miljö störningar som dagligen drabbar flest antal göteborgare. Buller kan medföra hälsopåverkan genom sömnstörningar och öka risken för hjärt- och kärlsjukdomar såsom höjt blodtryck, hjärtinfarkt och stroke. Buller kan också bli ett hinder för en god livskvalitet genom att exempelvis aktiviteter, vila, avkoppling eller sömn störs. Genom att säkerställa att stadens bostäder, skolgårdar och grönområden har en god ljudmiljö, minskar risken för dessa störningar. Barn, särskilt de yngre barnen, tillbringar en stor del av sin uppväxt i bostadsområdet och i förskolan. Goda ljudmiljöer har stor betydelse för barns utveckling och lärande samt deras hälsa och trygghet. Barn och unga riskerar koncentrationssvårigheter och inlärningsproblem vid exponering av buller. Åtgärdsplanen lyfter relevanta åtgärdsområden som kommer att bidra till en positiv inverkan på livsmiljön mer ett särskilt fokus på barns livsmiljöer.

Samverkan

Förvaltningen har bedömt att facklig samverkan inte är aktuellt i detta ärende.

Bilagor

1. Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028

Protokollsutdrag skickas till

Miljö- och klimatnämnden

Ärendet

Exploateringsnämnden har ombetts yttra sig över miljö- och klimatnämndens förslag till Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2024–2028 senast den 31 maj 2024.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Kommuner med fler än 100 000 invånare ska vart femte år genomföra strategiska kartläggningar av buller från större vägar, järnvägar, flygplatser och industrier samt upprätta och fastställa åtgärdsprogram för att minska omgivningsbullrets negativa effekter på människors hälsa. Miljöförvaltningen har tagit fram ett förslag till reviderad åtgärdsplan mot buller i Göteborgs Stad för perioden 2024–2028 enligt förordning (SFS 2004:675) om omgivningsbuller. Syftet med åtgärdsplanen är att redovisa hur Göteborgs Stad, under den kommande femårsperioden, kommer att arbeta med buller i syfte att förbättra ljudmiljön. Arbetet med åtgärdsplanen har bedrivits i projektform med hjälp av en arbetsgrupp med deltagare från berörda förvaltningar. I arbetet har även funnits en utökad projektgrupp bestående av personer från olika myndigheter samt sakkunniga från stadens förvaltningar. I styrgruppen för arbetet ingick enhetschefer från berörda förvaltningar.

Bullersituationen i Göteborg

Buller är en av de miljöstörningar som dagligen drabbar flest antal göteborgare. Den dominerande bullerkällan i Göteborg är trafikbuller från statlig och kommunal infrastruktur. Bullernivåerna i Göteborg är konstanta till svagt ökande.

Antalet personer exponerade för ekvivalenta ljudnivåer på 63 decibel (A)¹ eller över är cirka 26 300 (gäller samtliga trafikslag på fastlandet). Ungefär 20 procent av bostadsadresserna med beräknad ekvivalent ljudnivå 63 dBA och högre är småhus. Resterande andel är flerfamiljshus. De flesta bullerutsatta invånarna bor utmed större leder, vid kollektivtrafikstråk eller i de centrala delarna av Göteborg.

Enligt Göteborgs Stads bullerkartläggning som genomfördes 2021 beräknas cirka 136 300 boende i Göteborgs Stad exponeras för dygnsekvivalent ljudnivå från trafikbuller vid utsatt fasad överskridande 55 dBA. Genom användning av WHO:s etablerade samband mellan buller och hälsa beräknas påverkan av buller från vägtrafik i Göteborgs stad ge upphov till 1 800 funktionsjusterade levnadsår per år.

De flesta skolor i Göteborg har en godtagbar ljudmiljö på sin skolgård. Uppemot 90 procent av både grundskolor och förskolor har ljudnivåer under 55 dBA på mer än halva gården. Det finns ett antal skolor i staden som inte bedöms ha en god ljudmiljö. I en sammanvägd analys över hela skolgårdarnas ytor klassas 64 förskolor och 34 grundskolor till att ha dålig ljudmiljö (dålig ljudmiljö innebär i analysen att mer än 50 procent av skolgårdens yta överstiger 55 dBA eller att mer än 10 procent av ytan överstiger 60 dBA).

Ur ett övergripande perspektiv har många parker och grönområden, utanför stadskärnan, en god ljudmiljö. Centralt i Göteborgs Stad, längs Göta Älv och längs vissa statliga vägar finns stråk där få göteborgare har nära tillgång till en park eller grönområde med en god ljudmiljö.

¹ Ljudnivå anges i decibel och A-vägningen används normalt för trafikbuller och uttrycks som dBA.

Om åtgärdsplanen

Planen syftar till att hantera och reducera effekterna av trafikbuller från väg- och spårtrafik, att möjliggöra goda ljudmiljöer i staden och att förbättra kunskapen om buller inom staden.

Åtgärdsplanen gäller för Göteborgs Stads berörda nämnder och bolagsstyrelser. De nämnder som främst berörs av åtgärderna i planen är miljö- och klimatnämnden, stadsmiljönämnden, stadsfastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden men även andra nämnder kommer att beröras och involveras i arbetet.

Miljöförvaltningen driver och samordnar genomförandet av åtgärdsplanen. De som är ansvariga för åtgärder i planen ska utse en eller flera kontaktpersoner med vilka miljöförvaltningen har regelbunden kontakt under planens genomförande. Berörda nämnder och styrelser ska i sin ordinarie verksamhetsplanering och inom budgetram, med stöd av sina miljöledningssystem, genomföra åtgärderna i planen.

Åtgärdsplanen kommer att följas upp vartannat år och utvärdering genomförs i slutet av planperioden. Uppföljningen och utvärderingen rapporteras till miljö- och klimatnämnden och resultaten kommer därefter att delges berörda nämnder, bolag och myndigheter.

Syftet med remissen

Remissen är ett sätt att kvalitetssäkra innehållet i planen. Följande frågeställning skickas med i remissen:

- Saknas det någon/några åtgärder?
- Finns det någon åtgärd som bör tas bort?
- Finns det åtgärder som kräver justering?
- Vilka ser ni som de mest avgörande faktorerna för att åtgärdsplanen ska leda till handling?
- Är rätt ansvariga och finansiärer utvalda?
- Leder åtgärdsplanen till målkonflikter och i så fall vilka?

Förvaltningens bedömning

Exploateringsförvaltningen bedömer att genomförande av åtgärderna i planen kommer att bidra till relevant styrning och en förbättrad ljudnivå.

Förvaltningen bedömer att nämnden utifrån sin roll i stadsutvecklingen kan bidra i åtgärdsarbetet med att öka andelen invånare med tillgång till grönområde med god ljudmiljö samt genom att arbeta utifrån åtgärdsområdet gällande metodik för bedömning av god ljudnivå för parker och grönområden. Därtill berörs nämnden av åtgärdsområdet som handlar om att analysera möjliga gröna lösningar i Göteborgs Stad. Förvaltningen bedömer att exploateringsnämnden kan anses vara delansvarig för åtgärden tillsammans med redan listade ansvariga: miljö- och klimatnämnden, stadsmiljönämnden, stadsbyggnadsnämnden och stadsfastighetsnämnden. Vidare ser förvaltningen att nämnden berörs av översynen av vägledning för trafikbuller i planeringen.

Förvaltningen ser att det kan finnas målkonflikt i ambition att förtäta staden och att uppnå mål gällande bullersituation. I centrala staden finns tydlig svårighet att bidra till målsättning ”*Andel bostäder med en bullerexponerad bostadsfasad som överskrider 60 dBA ekvivalent ljudnivå, som har tillgång till en luddämpad sida på högst 50 dBA ekvivalent ljudnivå ska öka från 60 % år 2020*”.

Förvaltningen konstaterar att åtgärdsplanen fokuserar på arbete inom fem områden för att hantera bullerproblematik i staden. Förvaltningen ser att detta arbete kompletteras med pågående insatser för att minska transporter och styra över bilresor till gång, cykel eller kollektivtrafik, där exploateringsnämnden bidrar i planering och genomförande samt arbetar med verktyg såsom gröna transportplaner och mobilitetsavtal.

Kristina Lindfors
Direktör exploateringsförvaltningen

Elisabet Gondinger
Avdelningschef projekt norr

§ 134 Ärendenummer EXF-2024-00729

Yttrande till miljö- och klimatnämnden över förslag på Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024-2028

Beslut

Enligt exploateringsförvaltningens tjänsteutlåtande:

1. Exploateringsnämnden tillstyrker förslaget gällande Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2024–2028 utifrån exploateringsförvaltningens tjänsteutlåtande och skickar tjänsteutlåtandet till miljö- och klimatnämnden som exploateringsnämndens eget yttrande.
2. Exploateringsnämnden justerar ärendet omedelbart.

Justering

Omedelbar justering

Handling

Exploateringsförvaltningens tjänsteutlåtande 2024-04-21

Protokollsutdrag skickas till

Miljö- och klimatnämnden

Dag för justering

2024-05-22

Vid protokollet

Sekreterare

Hanna Jansson

Ordförande

Robert Hammarstrand (S)

Justerande

Patrik Höstmad (D)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-04-24

Diarienummer SFF-2024-00422

Handläggare

Cecilia Tammgren

Telefon: 031-365 05 47

E-post: cecilia.tammgren@stadsfast.goteborg.se

Svar på remiss Förslag på Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028

Förslag till beslut

Stadsfastighetsnämnden:

1. Stadsfastighetsnämnden anser remissen besvarad och översänder synpunkter på förslag till Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028 i enlighet med förvaltningens tjänsteutlåtande, som sitt eget yttrande till miljöförvaltningen.

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har tagit fram ett förslag till reviderad åtgärdsplan mot buller i Göteborgs Stad för perioden 2024–2028 enligt förordning SFS 2004:675 om omgivningsbuller. Planen syftar till att hantera och reducera effekterna av trafikbuller från väg- och spårtrafik då detta är den dominerande källan till omgivningsbuller i Göteborg.

Planen består av fem huvudsakliga åtgärdsområden: Förskolor och grundskolor; Bostäder; Parker och grönområden; Stadsutveckling; Gröna lösningar. Nämnden ska ta ställning till åtgärdsplanen för att kvalitetssäkra åtgärdsförslagen innehåll, grad av genomförbarhet, om det är rätt utvalda ansvariga och finansiärer samt om åtgärdsplanen innehåller målkonflikter.

Stadsfastighetsförvaltningen bedömer att en bearbetning av förslag till plan behövs för att mer konkret bidra till minskade bullernivåer inom planperioden och uppfyllnad av miljömålet om god ljudmiljö till 2030:

Planen behöver i högre grad tydliggöra mål för konkreta åtgärder samt tydliggöra kriterier som ska vara vägledande för framtagande och prioritering av åtgärder. Detta för att styra mot kostnadseffektiva åtgärder som ger flera fördelar och synergier även i annat målarbete i staden.

Finansieringen och ansvar för bulleråtgärder för befintliga fastigheter behöver förtydligas. I planen framgår inte utmaningen med att bulleråtgärder blir hyreskostnader för verksamhetsnämnderna. Detta behöver omhändertas för att säkerställa att bulleråtgärder i rätt omfattning kan prioriteras. Det behöver också förtydligas hur vård och omsorgsboenden (VoB) samt boenden med särskild service (BmSS) omfattas i planen.

Planen bör kompletteras med åtgärder som angriper bullerproblematiken vid källan framför att åtgärda det buller som uppstått för att ge full utväxling i stadens bullerarbete.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Verksamhetslokaler inom stadsfastighetsnämndens bestånd finansieras genom självkostnadshyra. Det innebär att de bulleråtgärder som enligt planen ska genomföras av stadsfastighetsförvaltningen på befintliga äldre skolor och förskolor betalas av hyresgästerna (verksamhetsnämnderna). I planen framgår inte utmaningen med att bulleråtgärder blir hyreskostnader för verksamhetsnämnderna. Det framgår inte heller huruvida verksamhetsnämnderna behöver kompenseras för detta. Verksamhetsnämnderna har ett ansträngt ekonomiskt läge och stadsfastighetsförvaltningen ser en stor risk att tilltänkta bulleråtgärder enligt planen därför inte kommer att kunna prioriteras och genomföras i den grad som planen har som målsättning.

De ekonomiska konsekvenserna av genomförande av denna åtgärdsplan kopplat till åtgärdsområde för äldre förskolor och skolor bedöms som osäker och kostnaderna kan bli högre än de förväntade kostnaderna som beskrivs i planen. Det går inte i förhand att utstaka komplexitet och målkonflikter som en bulleråtgärd kan innebära på respektive fastighet. Åtgärder utförs nästan alltid i fastighetsgräns, inte sällan i otillgänglig mark med särskilda beskafterheter vilket i sig är kostnadsdrivande. I många fall kan bulleråtgärder innebära avverkning av träd och buskar vilket både är en stor kapitalförlust sett till fastighetens värde samt minskad biologisk mångfald som är i direkt konflikt till centrala miljömål och den ekologiska dimensionen.

Ekonomisk konsekvens kopplat till åtgärder för Boende med särskild service samt Vård och omsorgsboenden saknas då de inte omnämns i planen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Planen syftar till att bidra till förbättrad ljudmiljö samt till att uppnå det nationella miljömålet god bebyggd miljö och miljö kvalitetsnormen för buller. Det syftar också till att nå miljömålet om hälsosam livsmiljö i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 genom att arbeta för att uppfylla delmålet Göteborgs Stad säkrar en god ljudmiljö för göteborgarna.

Grönska som en bulleråtgärd kopplar an till miljö och klimatprogrammets miljömål om Naturen och Klimatet. Införandet av mer grönska som en kompletterande åtgärd bidrar förutom sänka bullernivåer till minskad värmestress, nedkylning, att vi får ett mer stabilt klimat och minskad risk för översvämningar. Grönska är ett viktigt verktyg för klimatanpassning och ger förutsättningar för en biologisk mångfald.

Vid uppförande av bullerplank kan det uppstå intressekonflikter i form av att stora träd behöver huggas ner för att upprätta bullerplank; Utifrån perspektivet biologisk mångfald och klimatanpassning bör träden stå kvar på grund av de positiva effekterna inom dessa miljöområden som träden för med sig.

Användandet av vegetationsbarriärer som träd och buskar har oftast högre acceptans än bullerplank och skärmar och anses förbättra upplevelsen av en plats. Det är dock inte lika effektivt och kan inte ersätta plan och skärmar i en utsatt miljö. De ger en mildring av bullernivåer och ger flera andra positiva effekter.

Vegetation kan med fördel användas tillsammans med skärmar för att hindra flödet av förorenad luft, exempelvis till förskolegårdar (IVL Svenska miljöinstitutet, 2023, Vägledning för renare luft och minde bullar på förskolegårdar) vilket i sig bidrar med

goda effekter gentemot delmålet, *Säkra en god luftkvalitet för göteborgarna*, i miljö och klimatprogrammet.

Stadsfastighetsförvaltningen bedömer att planen behöver tydliggöra modell/kriterier för kostnadseffektiva bulleråtgärder som ger största möjliga nytta. I det bedöms grönska som avgörande för att bidra till måluppfyllelse inom flera områden (såsom buller, biologisk mångfald, luftkvalitet, klimat och klimatanpassning med mera).

Bedömning ur social dimension

Planen syftar till att säkerställa att stadens bostäder, skolgårdar och parker och grönområden har en god ljudmiljö. Barn, särskilt mindre barn, tillbringar en stor del av sin uppväxt i bostadsområdet och i förskolan. Goda ljudmiljöer har stor betydelse för barns utveckling och lärande samt deras hälsa och trygghet.

Planen lyfter delvis perspektivet om de negativa effekter hos människor som uppstår av utsatthet för höga bullernivåer. Det som saknas i planen är mera konkreta beskrivningar samt hänvisning till forskning avseende förhållandet bullernivåer, tid och negativa hälsoeffekter. Planen bör kompletteras med detta för att på så sätt ge staden bättre styrning i vilka åtgärder som bör prioriteras med bullersänkande åtgärder.

Planen omnämner inte boenden med särskild service (BmSS) eller vård och omsorgsboenden (VoB).

En utmaning uppstår när kostnader för att bulleråtgärder blir hyreskostnader, vilket påverkar den ekonomiska dimensionen. Planen kan få negativ inverkan på den sociala dimensionen om bullersänkande åtgärder leder till kostnader som inte kompenseras för utan tas från verksamheternas befintliga budgetar.

Bilagor

1. Stadsfastighetsförvaltningens svar på remissfrågor

Ärendet

Nämnden ska ta ställning till revideringen av Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller för perioden 2024–2028. Detta för att kvalitetssäkra åtgärdsförslagen innehåll, grad av genomförbarhet, om det är rätt utvalda ansvariga och finansiärer samt om åtgärdsplanen innehåller målkonflikter.

Synpunkter på åtgärdsplanen ska vara nämndbehandlat och miljöförvaltningen tillhanda senast den 2024-05-31.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund och skäl till ärendet

Göteborgs Stad är skyldig att ha en aktuell bullerkartläggning samt en åtgärdsplan för att minska omgivningsbullrets negativa effekter på människors hälsa enligt förordning (SFS 2004:675) om omgivningsbuller.

Den senaste versionen av åtgärdsplanen, Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2019–2023, antogs av kommunfullmäktige 4 oktober 2018. Då planperioden har nått sitt slut behöver en ny åtgärdsplan fastställas. Miljöförvaltningen har tagit fram ett förslag till reviderad åtgärdsplan mot buller i Göteborgs Stad för perioden 2024–2028 enligt SFS 2004:675). Syftet med planen är att redovisa hur Göteborgs Stad, under den kommande femårsperioden, kommer att arbeta med buller i syfte att förbättra ljudmiljön i staden.

Planens syfte och upplägg

Planen syftar till att hantera och reducera effekterna av trafikbuller från väg- och spårtrafik då detta är den dominerande källan till omgivningsbuller i Göteborg. Åtgärdsplanen fokuserar på ett antal åtgärdsområden för att möjliggöra goda ljudmiljöer i staden och för att förbättra kunskapen om buller inom staden.

Åtgärdsplanen ska vara ett styrmedel för att kunna samordna och fördela arbetet med åtgärder så att de mest lämpliga och kostnadseffektiva åtgärderna vidtas för att minska omgivningsbuller.

Planen består av fem huvudsakliga åtgärdsområden:

1. Förskolor och grundskolor
2. Bostäder
3. Parker och grönområden
4. Stadsutveckling
5. Gröna lösningar

Samråd

Enligt miljöbalken ska de som berörs av förslaget till åtgärdsplan (myndigheter, kommuner, organisationer, verksamhetsutövare, allmänheten och övriga) beredas tillfälle att lämna synpunkter på förslaget under minst två månader. Därför finns detta förslag till åtgärdsplan tillgängligt för samråd under perioden 25 mars – 31 maj 2024. Samrådet är en aktiv del av planens utveckling. Syftet är att förankra och bearbeta förslaget till åtgärdsplan ytterligare och kvalitetssäkra dess innehåll.

Fokusfrågor att behandla i remissvaret

Miljöförvaltningen önskar svar på följande frågor i remissvaret:

- Saknas det någon/några åtgärder?
- Finns det någon åtgärd som bör tas bort?
- Finns det åtgärder som kräver justering?
- Vilka ser ni som de mest avgörande faktorerna för att åtgärdsplanen ska leda till handling?
- Är rätt ansvariga och finansiärer utvalda?
- Leder åtgärdsplanen till målkonflikter och i så fall vilka?

Stadsfastighetsförvaltningens fullständiga svar återfinns i Bilaga 1 och sammanfattas nedan under avsnitt "Förvaltningens bedömning".

Förvaltningens bedömning

Stadsfastighetsförvaltningen bedömer att en bearbetning av förslaget behövs. Följande behöver omarbetas eller korrigeras:

1. Finansieringen och ansvar för bulleråtgärder för befintliga skolor och förskolor behöver förtydligas. I planen framgår inte utmaningen med att bulleråtgärder blir hyreskostnader för verksamhetsnämnderna eller hur kompensation för detta bör ske. Detta behöver omhändertas för att säkerställa att bulleråtgärder i rätt omfattning kan prioriteras.
2. Det behöver förtydligas hur vård och omsorgsboenden (VoB) samt boenden med särskild service (BmSS) omfattas i planen och åtgärdsområde "Bostäder".
3. Planen behöver tydliggöra kriterier som ska vara vägledande för framtagande av åtgärder samt för hur prioritering mellan åtgärder ska ske. Detta för att tydligare styra mot kostnadseffektiva åtgärder som ger flera fördelar och ger synergier även i annat målarbete (såsom exempelvis biologisk mångfald).
4. För att möjliggöra ovan 1-3 behöver förtydligande om hur de olika åtgärdsområdena bidrar till måluppfyllelsen av andra målområden, såsom exempelvis miljö och klimatprogrammet och vilka synergieffekter det finns mellan miljömålen.
5. Många åtgärder i planen går ut på att utreda, detaljstudera och kartlägga. Planen skulle behöva tydliggöra mål för konkreta åtgärder som bidrar till minskade bullernivåer under planperioden samt hur processen för framtagning av prioriterade åtgärder ska ske.
6. Planen behöver behandla de bulleråtgärder som forskning har visat bidrar till minskade bullernivåer och bättre luftkvalitet såsom införande av miljözon 3, dubbdäcksförbud i innerstaden, minskad biltrafik och sänkta hastigheter. Detta för att tydligare angripa bullerproblematiken vid källan framför att åtgärda det buller som uppstått. Detta skulle förslagsvis kunna läggas som ett eget åtgärdsområde och tydliggöras i planens syftesbeskrivning.
7. Förvaltningen ser positivt på att vikten av samverkan mellan Trafikverket och Göteborgs stad lyfts fram i planen. Samarbetet behöver tydliggöras utifrån de skillnader i ambitionsnivåer som råder och hur detta ska omhändertas för att säkerställa tillräckliga bullersänkande åtgärder inom planperioden.

Lars Mauritzson

Martin Blixt

Avdelningschef

Förvaltningsdirektör

Bilaga 1. Stadsfastighetsförvaltningens svar på frågor ur följebrevet *Välkomna att lämna synpunkter på förslaget till Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller för perioden 2024–2028*

Saknas det någon/några åtgärder?

De beskrivna åtgärdsområdena i planen är relevanta men de åtgärder som redogörs för i planen bidrar inte konkret till minskade bullernivåer i Göteborg. Det saknas således åtgärder som faktiskt bidrar minskat buller.

En generell bedömning är att åtgärder inom parker och grönområden och gröna lösningar behöver kompletteras med flera belägg som styrker att dessa åtgärder är de mest gynnsamma för staden samt tydliggörande av hur åtgärder värderas bidra med positiva faktorer samt eller utesluta andra faktorer.

De åtgärder som beskrivs under åtgärdsområde förskolor och skolor är inte konkretiserande åtgärder som bidrar till minskat buller under planperioden. Åtgärdsarbetet beskrivs som "detaljstuderar" vilket innebär att det inte är några konkreta åtgärder som ska genomföras för att faktiskt minska bullernivåerna. För nya skolor och förskolor hanteras detta i detaljplaneskedet men för äldre förskolor och skolor behöver en avvägning göras i det enskilda fallet sett till att det inte finns en "staden gemensam budget" för att genomföra åtgärder. Utifrån resultatet av genomfört arbete utifrån planperioden 2019–2023 att fem förskolor och en grundskola har åtgärdats med bullerskyddande kan anses en för långsam takt för att kunna nå målen till 2030 enligt miljö och klimatprogrammets mål om god ljudmiljö utifrån stadsfastighetsförvaltningens påverkan på delmålet. Det krävs gemensamma förutsättningar och åtgärder inom detaljplaneområdet för att nå framgång.

Utifrån planens föreslagna åtgärder saknas det en redogörelse om vilka risker som finns om inte åtgärder utförs och vilken effekt riskerna har i det långsiktiga strategiska arbetet mot buller samt påverkan på stadens invånare. Det är otydligt om de förskolor och skolor som har överskridande gränsvärden som är så stora att de ska prioriteras och åtgärdas trots den tuffa ekonomiska situationen?

En sammanvägd analys behöver genomföras för att kunna identifiera riskerna och dess påverkan på ljudmiljön, stadens invånare och för de hälsorisker som finns forskningsunderlag på. Om åtgärdsförslagen inte går att konkretiseras måste de riskbedömas och föras in i planen för att det vid nästa planperiod efter denna tillskriva mera konkreta åtgärder som faktiskt kommer bidra till handlingskraft och inte fortsatt utredningsarbete som inte ger några faktiska minskade bullernivåerna i staden.

Planen redogör på flera ställen att åtgärder inte har genomförts under den senaste planperioden. De åtgärder som nu läggs fram för kommande planperiod är fortsatt åtgärder som inte leder till att minska bullret utan innefattar fortsatt analys, kartläggning och utredningsarbete. Det saknas en tydlig långsiktighet i vilket arbete som praktiskt måste till för att kunna åtgärda för höga bullernivåer och bidra till ökad motståndskraft mot framtidens stadsutveckling och den förtätning av staden som sker idag.

Flera av åtgärdsområden som inte hanteras i planen är direkta åtgärder som skulle bidra till minskat buller och bättre luftkvalitet som följd. Införande av miljözon 3, öka antalet dubbdäcksförbud i innerstaden, minskad biltrafik är de modiga åtgärderna som snabbt skulle bidra till minskat buller stadsmiljön och uppfylla planens syfte. Utöver detta är sänkta hastigheter ett åtgärdsområde som ger positiv effekt på minskade bullernivåer.

IVL svenska miljöinstitutet 2023 beskriver i *Vägledning för renare luft och mindre buller på förskolegårdar* de åtgärder som bidrar till goda effekter på både buller och luftkvalitet handlar just om sänkta hastigheter, miljözoner, dubbdäcksförbud samt satsningar på gång och cykeltrafik och parkeringsåtgärder.

Det saknas paketlösningar för omhändertagandet av höga bullernivåer. Nyttorna och effekterna måste sättas i större sammanhang och i relation till andra mål som grönare stadsmiljöer, ökad tillgänglighet, jämlikhet och folkhälsa. Detta är ett perspektiv som planen inte omhändertar.

De vägledande nyckeltalen om minskad friyta på skol- och förskolegårdar som ligger centralt i Göteborg kommer uppleva direkta negativa konsekvenser på bullernivåerna. Det saknas åtgärder för hur dessa barn ska skyddas från exponering av höga bullernivåer.

Finns det någon åtgärd som bör tas bort?

Nej, det måste läggas till åtgärder som faktiskt bidrar till minskade bullernivåer under planperioden samt justering av befintliga åtgärder med högre grad av genomförbarhet som leder till minskade bullernivåer inom planperioden.

Finns det åtgärder som kräver justering?

Samtliga åtgärder behöver justering för att fullt ut bidra till minskade bullernivåer i Göteborg inom planperioden 2024–2028.

Beräknade kostnader för åtgärder, hur är de framtagna? Det kan vara så att det finns åtgärder som är komplexa för vissa områden där bullerplank ska sättas upp. Dessa kommer kunna bli kostnadsdrivande och kanske inte ge den effekt som initialt var tanken.

Det finns ett behov av att konkretisera innebörden i åtgärden *Åtgärd: Uppfylla målnivån i indikatorn i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 gällande god ljudmiljö på äldre förskolor*. I åtgärdsplanen inledning framgår att de effektivaste åtgärderna är att åtgärda källan exempelvis minskade hastigheter och i andra hand att genomföra skyddsåtgärder som att uppföra bullerplank. Det krävs en tydlig arbetsgång för hur åtgärder ska utredas och vidtas. Frågan kvarstår om det först ska ske en utredning kring möjligheten att åtgärda källan för att sedan utreda möjligheten att uppföra bullerplank eller annan skyddsåtgärd.

Det är inte heller tydligt i åtgärdsplanen var boenden med särskild service (BmSS) och vård och omsorgsboenden (VoB) tillhör för åtgärdsområde, vilken omfattning, vem som är ansvarig och bedömda kostnader för dessa.

Idag har vi förutsättningar för att nå samtliga mål genom god gestaltning samt genom de styrdokument som dikterar stadsfastighetsförvaltningens utveckling av fastigheter. Det krävs dock en utökad budget som inte påverkar självkostnadshyran. Alla åtgärder i

utemiljön läggs på hyreskostnader för våra hyresgästförvaltningar. De har redan hårt ansatt ekonomi vilket leder till att vi inte kommer kunna genomföra någon åtgärd i praktiken som leder till god målpuppfyllnad.

Vilka ser ni som de mest avgörande faktorerna för att åtgärdsplanen ska leda till handling?

En avgörande faktor för att åtgärdsplanen ska leda till handling är att det krävs en tydlig arbetsgång för åtgärder kopplat till äldre skolor och förskolor. Det är otydligt vem som ansvarar för att ta fram vilka skolor och förskolor som ska åtgärdas samt hur övriga parter tar del av det. Det är också otydligt i planen om hur arbetsgången i efterföljande utredningsprocess ska gå till och hur bedömning av de effektivaste åtgärderna tas fram. Här är en central projektorganisation mycket viktig för att få framdrift i arbetet över förvaltningsgränserna. Inte minst på grund av det flerdelade ansvaret för bulleråtgärder som beskrivs i planen.

Det behövs även tydliggörande att olika nyttor ska vägas in och mot varandra, sett utifrån de åtgärdsområden som planen innefattar.

Det kvarstår en otydlighet i prioritering av åtgärderna i planen. Ska exempelvis minskad hastighet eller begränsad trafik först undersökas och bedömas sett utifrån att de historiskt har varit de effektivaste åtgärderna för att minska bullernivåerna. Eller om det är att uppföra bullerplank som skydd mot buller.

Det är fortsatt otydligt om hur en förvaltning ska gå vidare om utredning landar i att det inte går att åtgärda bullernivåerna genom att direkt påverka källan till bullret eller om det inte är ekonomiskt försvarbart att åtgärda. Stadsfastighetsförvaltningen önskar tydlighet i hur vi ska förhålla oss till de förskolor och skolor som inte kommer uppnå god ljudmiljö. Vi behöver att miljöförvaltningen vidare utreder vilka av dessa som är praktiskt möjliga att åtgärda och vilka som inte kan nå en god ljudmiljö även om åtgärder skulle genomföras.

Detta landar slutligen i frågan om vilka som ska vara med och utreda om bullerskyddsåtgärden ska genomföras och hur den ekonomiska avvägningen ska göras?

Är rätt ansvariga och finansiärer utvalda?

Finansieringen för bulleråtgärder för befintliga skolor och förskolor behöver förtydligas. I planen framgår inte utmaningen med att bulleråtgärder blir hyreskostnader för verksamhetsnämnderna eller hur kompensation för detta bör ske. Detta behöver omhändertas för att säkerställa att bulleråtgärder i rätt omfattning kan prioriteras.

Verksamhetslokaler inom stadsfastighetsnämndens bestånd finansieras genom självkostnadshyra. Det innebär att de bulleråtgärder som enligt planen ska genomföras av stadsfastighetsförvaltningen på befintliga äldre skolor och förskolor betalas av hyresgästerna. Verksamhetsnämnderna har ett ansträngt ekonomiskt läge och stadsfastighetsförvaltningen ser en stor risk att tilltänkta bulleråtgärder enligt planen därför inte kommer att kunna prioriteras och genomföras i den grad som planen har som målsättning.

Ett förtydligande behövs kring hur det avgörs vem av som är ansvarig när det i planen finns flera ansvariga.

Leder åtgärdsplanen till målkonflikter och i så fall vilka?

För stadsfastighetsförvaltningens räkning kommer åtgärdsplanen sannolikt behöva leda till omprioriteringar inom förvaltningen. Förvaltningen kan omhänderta genomförande av åtgärder men ser intressekonflikter, i att till exempel öka den biologiska mångfalden och minska produktionskostnader. Lösningen är, för förvaltningen och för staden, att jobba med en helhetssyn och arbeta för att finna synergieffekter.

Som beskrivet i åtgärdsplanen har Göteborgs Stad och Trafikverket olika ambitionsnivåer vilket i sig är snarare en intressekonflikt än målkonflikt. Detta behöver omhändertas och konkretiseras i åtgärdsplanen för att resultera i tydligare åtgärdsförslag som en del av lösningen på de olika ambitionsnivåerna. Speciellt när samarbetet med Trafikverket har lyfts som en viktig del i arbetet med åtgärdsprogrammet för planperioden 2019-2023.

Hur användning av stadens ekonomiska medel fördelas kan även bli en målkonflikt, om bullerfrågan prioriteras upp kan något annat behöva prioriteras ned. Hur görs dessa avvägningar och efterföljande bedömningar och beslut om vad som ska prioriteras över något annat? Och hur ska dessa bedömningar göras gemensamt i staden? Modell/kriterier för framtagning av åtgärder behövs likväl hur process för arbetsgången ska se ut.

I åtgärdsplanen lyfts målkonflikten god ljudmiljö och "grön stad" kontra förtätning av staden. Vi (staden) behöver även ställa oss själva frågan om en förtätning egentligen ska innefatta och omhänderta att vi även förtätar grön struktur och grön infrastruktur för att nå positiva effekter på flera politiska mål och uppdrag och hur bullerfrågan landar in i denna bild.

Det finns flertalet intressekonflikter snarare än målkonflikter i åtgärdsarbetet. Dessa intressekonflikter kan ha negativ inverkan på måluppfyllelse.

Grönska som en bulleråtgärd kopplar an till miljö och klimatprogrammets miljömål om Naturen och Klimatet. Införandet av mer grönska som en kompletterande åtgärd bidrar förutom sänka bullernivåer till minskad värmestress, nedkylning, att vi får ett mer stabilt klimat och minskad risk för översvämningar. Grönska är ett viktigt verktyg för klimatanpassning och ger förutsättningar för en biologisk mångfald.

Stadsfastighetsförvaltningen bedömer därför att det behövs utformas tydligare modeller för avvägning av alla de nyttor som grönska ger utifrån olika perspektiv och inte bara buller, och hur de tillsammans bidrar till måluppfyllelse inom flera målområden och samtidigt även får positiva följeffekter. Till detta behövs även den upplevda känslan av buller vägas in i bedömningen.

Vid uppförande av bullerplank kan det uppstå intressekonflikter i form av att stora träd behöver huggas ner för att upprätta bullerplank. Utifrån perspektivet biologisk mångfald och klimatanpassning ska träden stå kvar på grund av de positiva effekterna inom dessa

miljöområden som träden för med sig. Men i fråga om minskade bullernivåer så ska träden bort till förmån för bullerplank och skärmar.

Användandet av vegetationsbarriärer som träd och buskar har oftast högre acceptans än bullerplank och skärmar och anses förbättra upplevelsen av en plats. Det är dock inte lika effektivt och kan inte ersätta plan och skärmar i en utsatt miljö. De ger en mildring av bullernivåer men medför flera positiva konsekvenser. Vegetation kan med fördel användas tillsammans med skärmar hindra flödet av förorenad luft, exempelvis till förskolegårdar (IVL Svenska miljöinstitutet, 2023, Vägledning för renare luft och minde bullar på förskolegårdar) vilket i sig bidrar med goda effekter gentemot delmålet, *Säkra en god luftkvalitet för göteborgarna*, i miljö och klimatprogrammet. Buller och försämrad luftkvalitet hänger ihop, vilket också ställer krav på att åtgärderna i denna plan ska bidra till både minskning av bullernivåerna samt en förbättrad luftkvalitet i Göteborg. Kan man exempelvis väga in krontäckningsgrad i denna fråga för att få värde på att om man upplever en mindre stressfull miljö samt även påverka de negativa hälsoeffekter som belyses i denna utredning? Stadsfastighetsförvaltningen vill att miljöförvaltningen tar vårt resonemang i beaktning till eventuell revidering av åtgärden *Åtgärd: Formulera metod för bedömning av god ljudmiljö för parker och grönområden*.

Det krävs en omfattande omställning i staden för att kunna nå miljömålet *Göteborg har en hög biologisk mångfald* vilket konstaterades i den senaste uppföljningen av miljö och klimatprogrammet år 2023. Det behövs tydligare vägledning för att kunna göra rätt avvägningar vid bulleråtgärder där det finns flera miljö- och klimatomåttliga aspekter att ta hänsyn till inom denna plan som kan ha effekter på dessa miljömål.

Sammanfattande bedömning utifrån ovan

Stadsfastigheter bedömer att en bearbetning av förslag till plan behövs. Följande behöver omarbetas eller korrigeras:

1. Finansieringen och ansvar för bulleråtgärder för befintliga skolor och förskolor behöver förtydligas. I planen framgår inte utmaningen med att bulleråtgärder blir hyreskostnader för verksamhetsnämnderna eller hur kompensation för detta bör ske. Detta behöver omhändertas för att säkerställa att bulleråtgärder i rätt omfattning kan prioriteras.
2. Det behöver förtydligas hur vård och omsorgsboenden (VoB) samt boenden med särskild service (BmSS) omfattas i planen och åtgärdsområde "Bostäder".
3. Planen behöver tydliggöra kriterier som ska vara vägledande för framtagande av åtgärder samt för hur prioritering mellan åtgärder ska ske. Detta för att tydligare styra mot kostnadseffektiva åtgärder som ger flera fördelar och ger synergier även i annat målarbete (såsom exempelvis biologisk mångfald).
4. För att möjliggöra ovan skulle ett förtydligande behövas om hur de olika åtgärdsområdena bidrar till måluppfyllelsen av andra målområden, såsom exempelvis miljö och klimatprogrammet och vilka synergieffekter det finns mellan miljömålen.
5. Många åtgärder i planen går ut på att utreda, detaljstudera och kartlägga. Planen skulle behöva tydliggöra mål för konkreta åtgärder som bidrar till minskade bullernivåer under planperioden samt tydliggöra hur processen för framtagning av prioriterade åtgärder ska ske.

6. Planen behöver behandla de bulleråtgärder som forskning har visat bidrar till minskade bullernivåer och bättre luftkvalitet såsom införande av miljözon 3, dubbdäcksförbud i innerstaden, minskad biltrafik och sänkta hastigheter. Detta för att tydligare angripa bullerproblematiken vid källan framför att åtgärda det buller som uppstått. Detta skulle förslagsvis kunna läggas som ett eget åtgärdsområde.
7. Förvaltningen ser positivt på att vikten av samverkan mellan Trafikverket och Göteborgs stad lyfts fram i planen. Samarbetet behöver tydliggöras utifrån de skillnader i ambitionsnivåer som råder och hur detta ska omhändertas för att säkerställa tillräckliga bullersänkande åtgärder inom planperioden.

§ 97 Ärendenummer SFF-2024-00422

Svar på remiss förslag på Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028

Beslut

1. Stadsfastighetsnämnden anser remissen besvarad och översänder synpunkter på förslag till Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028 i enlighet med förvaltningens tjänsteutlåtande, som sitt eget yttrande till miljöförvaltningen.

Handlingar

1. Stadsfastighetsförvaltningens tjänsteutlåtande
2. Stadsfastighetsförvaltningens svar på remissfrågor

Protokollsutdrag skickas till

Miljöförvaltningen

Utdrag ur Protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-05-30

Justeringsdag:

2024-05-31

Underskrifter

Sekreterare

Jonathan Olsson

Ordförande

Camilla Widman (S)

Justerande

Mattias Tykesson (M)

Bilaga 1. Stadsfastighetsförvaltningens svar på frågor ur följebrevet Välkomna att lämna synpunkter på förslaget till Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller för perioden 2024–2028

Saknas det någon/några åtgärder?

De beskrivna åtgärdsområdena i planen är relevanta men de åtgärder som redogörs för i planen bidrar inte konkret till minskade bullernivåer i Göteborg. Det saknas således åtgärder som faktiskt bidrar minskat buller.

En generell bedömning är att åtgärder inom parker och grönområden och gröna lösningar behöver kompletteras med flera belägg som styrker att dessa åtgärder är de mest gynnsamma för staden samt tydliggörande av hur åtgärder värderas bidra med positiva faktorer samt eller utesluta andra faktorer.

De åtgärder som beskrivs under åtgärdsområde förskolor och skolor är inte konkretiserande åtgärder som bidrar till minskat buller under planperioden. Åtgärdsarbetet beskrivs som "detaljstuderar" vilket innebär att det inte är några konkreta åtgärder som ska genomföras för att faktiskt minska bullernivåerna. För nya skolor och förskolor hanteras detta i detaljplaneskedet men för äldre förskolor och skolor behöver en avvägning göras i det enskilda fallet sett till att det inte finns en "staden gemensam budget" för att genomföra åtgärder. Utifrån resultatet av genomfört arbete utifrån planperioden 2019–2023 att fem förskolor och en grundskola har åtgärdats med bullerskyddande kan anses en för långsam takt för att kunna nå målen till 2030 enligt miljö och klimatprogrammets mål om god ljudmiljö utifrån stadsfastighetsförvaltningens påverkan på delmålet. Det krävs gemensamma förutsättningar och åtgärder inom detaljplaneområdet för att nå framgång.

Utifrån planens föreslagna åtgärder saknas det en redogörelse om vilka risker som finns om inte åtgärder utförs och vilken effekt riskerna har i det långsiktiga strategiska arbetet mot buller samt påverkan på stadens invånare. Det är otydligt om de förskolor och skolor som har överskridande gränsvärden som är så stora att de ska prioriteras och åtgärdas trots den tuffa ekonomiska situationen?

En sammanvägd analys behöver genomföras för att kunna identifiera riskerna och dess påverkan på ljudmiljön, stadens invånare och för de hälsorisker som finns forskningsunderlag på. Om åtgärdsförslagen inte går att konkretiseras måste de riskbedömas och föras in i planen för att det vid nästa planperiod efter denna tillskriva

mera konkreta åtgärder som faktiskt kommer bidra till handlingskraft och inte fortsatt utredningsarbete som inte ger några faktiska minskade bullernivåerna i staden.

Planen redogör på flera ställen att åtgärder inte har genomförts under den senaste planperioden. De åtgärder som nu läggs fram för kommande planperiod är fortsatt åtgärder som inte leder till att minska bullret utan innefattar fortsatt analys, kartläggning och utredningsarbete. Det saknas en tydlig långsiktighet i vilket arbete som praktiskt måste till för att kunna åtgärda för höga bullernivåer och bidra till ökad motståndskraft mot framtidens stadsutveckling och den förtätning av staden som sker idag.

Flera av åtgärdsområden som inte hanteras i planen är direkta åtgärder som skulle bidra till minskat buller och bättre luftkvalitet som följd. Införande av miljözon 3, öka antalet dubbdäcksförbud i innerstaden, minskad biltrafik är de modiga åtgärderna som snabbt skulle bidra till minskat buller stadsmiljön och uppfylla planens syfte. Utöver detta är sänkta hastigheter ett åtgärdsområde som ger positiv effekt på minskade bullernivåer.

IVL svenska miljöinstitutet 2023 beskriver i *Vägledning för renare luft och mindre buller på förskolegårdar* de åtgärder som bidrar till goda effekter på både buller och luftkvalitet handlar just om sänkta hastigheter, miljözoner, dubbdäcksförbud samt satsningar på gång och cykeltrafik och parkeringsåtgärder.

Det saknas paketlösningar för omhändertagandet av höga bullernivåer. Nyttorna och effekterna måste sättas i större sammanhang och i relation till andra mål som grönare stadsmiljöer, ökad tillgänglighet, jämlikhet och folkhälsa. Detta är ett perspektiv som planen inte omhändertar.

De vägledande nyckeltalen om minskad friyta på skol- och förskolegårdar som ligger centralt i Göteborg kommer uppleva direkta negativa konsekvenser på bullernivåerna. Det saknas åtgärder för hur dessa barn ska skyddas från exponering av höga bullernivåer.

Finns det någon åtgärd som bör tas bort?

Nej, det måste läggas till åtgärder som faktiskt bidrar till minskade bullernivåer under planperioden samt justering av befintliga åtgärder med högre grad av genomförbarhet som leder till minskade bullernivåer inom planperioden.

Finns det åtgärder som kräver justering?

Samtliga åtgärder behöver justering för att fullt ut bidra till minskade bullernivåer i Göteborg inom planperioden 2024–2028.

Beräknade kostnader för åtgärder, hur är de framtagna? Det kan vara så att det finns åtgärder som är komplexa för vissa områden där bullerplank ska sättas upp. Dessa kommer kunna bli kostnadsdrivande och kanske inte ge den effekt som initialt var tanken.

Det finns ett behov av att konkretisera innebörden i åtgärden *Åtgärd: Uppfylla målnivån i indikatorn i Göteborgs Stads miljö-och klimatprogram 2021–2030 gällande god ljudmiljö på äldre förskolor*. I åtgärdsplanen inledning framgår att de effektivaste åtgärderna är att åtgärda källan exempelvis minskade hastigheter och i andra hand att genomföra

skyddsåtgärder som att uppföra bullerplank. Det krävs en tydlig arbetsgång för hur åtgärder ska utredas och vidtas. Frågan kvarstår om det först ska ske en utredning kring möjligheten att åtgärda källan för att sedan utreda möjligheten att uppföra bullerplank eller annan skyddsåtgärd.

Det är inte heller tydligt i åtgärdsplanen var boenden med särskild service (BmSS) och vård och omsorgsboenden (VoB) tillhör för åtgärdsområde, vilken omfattning, vem som är ansvarig och bedömda kostnader för dessa.

Idag har vi förutsättningar för att nå samtliga mål genom god gestaltning samt genom de styrdokument som dikterar stadsfastighetsförvaltningens utveckling av fastigheter. Det krävs dock en utökad budget som inte påverkar självkostnadshyran. Alla åtgärder i utemiljön läggs på hyreskostnader för våra hyresgästförvaltningar. De har redan hårt ansatt ekonomi vilket leder till att vi inte kommer kunna genomföra någon åtgärd i praktiken som leder till god måloppfyllnad.

Vilka ser ni som de mest avgörande faktorerna för att åtgärdsplanen ska leda till handling?

En avgörande faktor för att åtgärdsplanen ska leda till handling är att det krävs en tydlig arbetsgång för åtgärder kopplat till äldre skolor och förskolor. Det är otydligt vem som ansvarar för att ta fram vilka skolor och förskolor som ska åtgärdas samt hur övriga parter tar del av det. Det är också otydligt i planen om hur arbetsgången i efterföljande utredningsprocess ska gå till och hur bedömning av de effektivaste åtgärderna tas fram. Här är en central projektorganisation mycket viktig för att få framdrift i arbetet över förvaltningsgränserna. Inte minst på grund av det flerdelade ansvaret för bulleråtgärder som beskrivs i planen.

Det behövs även tydliggörande att olika nyttor ska vägas in och mot varandra, sett utifrån de åtgärdsområden som planen innefattar.

Det kvarstår en otydlighet i prioritering av åtgärderna i planen. Ska exempelvis minskad hastighet eller begränsad trafik först undersökas och bedömas sett utifrån att de historiskt har varit de effektivaste åtgärderna för att minska bullernivåerna. Eller om det är att uppföra bullerplank som skydd mot buller.

Det är fortsatt otydligt om hur en förvaltning ska gå vidare om utredning landar i att det inte går att åtgärda bullernivåerna genom att direkt påverka källan till bullret eller om det inte är ekonomiskt försvarbart att åtgärda. Stadsfastighetsförvaltningen önskar tydlighet i hur vi ska förhålla oss till de förskolor och skolor som inte kommer uppnå god ljudmiljö. Vi behöver att miljöförvaltningen vidare utreder vilka av dessa som är praktiskt möjliga att åtgärda och vilka som inte kan nå en god ljudmiljö även om åtgärder skulle genomföras.

Detta landar slutligen i frågan om vilka som ska vara med och utreda om bullerskyddsåtgärden ska genomföras och hur den ekonomiska avvägningen ska göras?

Är rätt ansvariga och finansiärer utvalda?

Finansieringen för bulleråtgärder för befintliga skolor och förskolor behöver förtydligas. I planen framgår inte utmaningen med att bulleråtgärder blir hyreskostnader för verksamhetsnämnderna eller hur kompensation för detta bör ske. Detta behöver

omhändertas för att säkerställa att bulleråtgärder i rätt omfattning kan prioriteras.

Verksamhetslokaler inom stadsfastighetsnämndens bestånd finansieras genom självkostnadshyra. Det innebär att de bulleråtgärder som enligt planen ska genomföras av stadsfastighetsförvaltningen på befintliga äldre skolor och förskolor betalas av hyresgästerna. Verksamhetsnämnderna har ett ansträngt ekonomiskt läge och stadsfastighetsförvaltningen ser en stor risk att tilltänkta bulleråtgärder enligt planen därför inte kommer att kunna prioriteras och genomföras i den grad som planen har som målsättning.

Ett förtydligande behövs kring hur det avgörs vem av som är ansvarig när det i planen finns flera ansvariga.

Leder åtgärdsplanen till målkonflikter och i så fall vilka?

För stadsfastighetsförvaltningens räkning kommer åtgärdsplanen sannolikt behöva leda till omprioriteringar inom förvaltningen. Förvaltningen kan omhänderta genomförande av åtgärder men ser intressekonflikter, i att till exempel öka den biologiska mångfalden och minska produktionskostnader. Lösningen är, för förvaltningen och för staden, att jobba med en helhetssyn och arbeta för att finna synergieffekter.

Som beskrivet i åtgärdsplanen har Göteborgs Stad och Trafikverket olika ambitionsnivåer vilket i sig är snarare en intressekonflikt än målkonflikt. Detta behöver omhändertas och konkretiseras i åtgärdsplanen för att resultera i tydligare åtgärdsförslag som en del av lösningen på de olika ambitionsnivåerna. Speciellt när samarbetet med Trafikverket har lyfts som en viktig del i arbetet med åtgärdsprogrammet för planperioden 2019-2023.

Hur användning av stadens ekonomiska medel fördelas kan även bli en målkonflikt, om bullerfrågan prioriteras upp kan något annat behöva prioriteras ned. Hur görs dessa avvägningar och efterföljande bedömningar och beslut om vad som ska prioriteras över något annat? Och hur ska dessa bedömningar göras gemensamt i staden? Modell/kriterier för framtagning av åtgärder behövs likväl hur process för arbetsgången ska se ut.

I åtgärdsplanen lyfts målkonflikten god ljudmiljö och "grön stad" kontra förtätning av staden. Vi (staden) behöver även ställa oss själva frågan om en förtätning egentligen ska innefatta och omhänderta att vi även förtätar grön struktur och grön infrastruktur för att nå positiva effekter på flera politiska mål och uppdrag och hur bullerfrågan landar in i denna bild.

Det finns flertalet intressekonflikter snarare än målkonflikter i åtgärdsarbetet. Dessa intressekonflikter kan ha negativ inverkan på måluppfyllelse.

Grönska som en bulleråtgärd kopplar an till miljö och klimatprogrammets miljömål om Naturen och Klimatet. Införandet av mer grönska som en kompletterande åtgärd bidrar förutom sänka bullernivåer till minskad värmestress, nedkylning, att vi får ett mer stabilt klimat och minskad risk för översvämningar. Grönska är ett viktigt verktyg för klimatanpassning och ger förutsättningar för en biologisk mångfald.

Stadsfastighetsförvaltningen bedömer därför att det behövs utformas tydligare modeller för avvägning av alla de nyttor som grönska ger utifrån olika perspektiv och inte bara buller, och hur de tillsammans bidrar till måluppfyllelse inom flera målområden och samtidigt även får positiva följeffekter. Till detta behövs även den upplevda känslan av buller vägas in i bedömningen.

Vid uppförande av bullerplank kan det uppstå intressekonflikter i form av att stora träd behöver huggas ner för att upprätta bullerplank. Utifrån perspektivet biologisk mångfald och klimatanpassning ska träden stå kvar på grund av de positiva effekterna inom dessa miljöområden som träden för med sig. Men i fråga om minskade bullernivåer så ska träden bort till förmån för bullerplank och skärmar.

Användandet av vegetationsbarriärer som träd och buskar har oftast högre acceptans än bullerplank och skärmar och anses förbättra upplevelsen av en plats. Det är dock inte lika effektivt och kan inte ersätta plan och skärmar i en utsatt miljö. De ger en mildring av bullernivåer men medför flera positiva konsekvenser. Vegetation kan med fördel användas tillsammans med skärmar hindra flödet av förorenad luft, exempelvis till förskolegårdar (IVL Svenska miljöinstitutet, 2023, Vägledning för renare luft och minde bullar på förskolegårdar) vilket i sig bidrar med goda effekter gentemot delmålet, *Säkra en god luftkvalitet för göteborgarna*, i miljö och klimatprogrammet. Buller och försämrad luftkvalitet hänger ihop, vilket också ställer krav på att åtgärderna i denna plan ska bidra till både minskning av bullernivåerna samt en förbättrad luftkvalitet i Göteborg. Kan man exempelvis väga in krontäckningsgrad i denna fråga för att få värde på att om man upplever en mindre stressfull miljö samt även påverka de negativa hälsoeffekter som belyses i denna utredning? Stadsfastighetsförvaltningen vill att miljöförvaltningen tar vårt resonemang i beaktning till eventuell revidering av åtgärden *Åtgärd: Formulera metod för bedömning av god ljudmiljö för parker och grönområden*.

Det krävs en omfattande omställning i staden för att kunna nå miljömålet *Göteborg har en hög biologisk mångfald* vilket konstaterades i den senaste uppföljningen av miljö och klimatprogrammet år 2023. Det behövs tydligare vägledning för att kunna göra rätt avvägningar vid bulleråtgärder där det finns flera miljö- och klimatmässiga aspekter att ta hänsyn till inom denna plan som kan ha effekter på dessa miljömål.

Sammanfattande bedömning utifrån ovan

Stadsfastigheter bedömer att en bearbetning av förslag till plan behövs. Följande behöver omarbetas eller korrigeras:

1. Finansieringen och ansvar för bulleråtgärder för befintliga skolor och förskolor behöver förtydligas. I planen framgår inte utmaningen med att bulleråtgärder blir hyreskostnader för verksamhetsnämnderna eller hur kompensation för detta bör ske. Detta behöver omhändertas för att säkerställa att bulleråtgärder i rätt omfattning kan prioriteras.
2. Det behöver förtydligas hur vård och omsorgsboenden (VoB) samt boenden med särskild service (BmSS) omfattas i planen och åtgärdsområde "Bostäder".
3. Planen behöver tydliggöra kriterier som ska vara vägledande för framtagande av åtgärder samt för hur prioritering mellan åtgärder ska ske. Detta för att tydligare

styra mot kostnadseffektiva åtgärder som ger flera fördelar och ger synergier även i annat målarbete (såsom exempelvis biologisk mångfald).

4. För att möjliggöra ovan skulle ett förtydligande behövas om hur de olika åtgärdsområdena bidrar till måluppfyllelsen av andra målområden, såsom exempelvis miljö och klimatprogrammet och vilka synergieffekter det finns mellan miljömålen.
5. Många åtgärder i planen går ut på att utreda, detaljstudera och kartlägga. Planen skulle behöva tydliggöra mål för konkreta åtgärder som bidrar till minskade bullernivåer under planperioden samt tydliggöra hur processen för framtagning av prioriterade åtgärder ska ske.
6. Planen behöver behandla de bulleråtgärder som forskning har visat bidrar till minskade bullernivåer och bättre luftkvalitet såsom införande av miljözon 3, dubbdäcksförbud i innerstaden, minskad biltrafik och sänkta hastigheter. Detta för att tydligare angripa bullerproblematiken vid källan framför att åtgärda det buller som uppstått. Detta skulle förslagsvis kunna läggas som ett eget åtgärdsområde.
7. Förvaltningen ser positivt på att vikten av samverkan mellan Trafikverket och Göteborgs stad lyfts fram i planen. Samarbetet behöver tydliggöras utifrån de skillnader i ambitionsnivåer som råder och hur detta ska omhändertas för att säkerställa tillräckliga bullersänkande åtgärder inom planperioden.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-04-19

SBN 2024-05-25

Diarienummer SBF 2024-00428

Handläggare

Martin Knape

Telefon: 031- 368 19 07

E-post: martin.knape @stadsbyggnad.goteborg.se>

Svar på remiss - Förslag till Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024-2028

Förslag till beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Tjänsteutlåtandet godkänns
2. Tjänsteutlåtandet översänds till miljö- och klimatnämnden som yttrande över remissen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Miljö- och klimatnämndens förslag till åtgärdsplan föreslås ersätta nuvarande åtgärdsprogram. Åtgärdsområdena bedöms bra och i linje med översiktsplanens inriktningar. Omfattningen på arbetet föreslås skjutas framåt och läggas på respektive ansvarig förvaltning, vilket kräver snabb och samlad prioritering i fortsatt arbete. Flera åtgärder kräver personalresurser och det är viktigt att beskriva även förväntat deltagande. Åtgärdsplanen bör beskriva vilken åtgärdsnivå, åtgärdstakt och övergripande kostnad som behövs för att nå stadens miljömål.

Stadsbyggnadsförvaltningen är tveksam till resonemanget rörande målkonflikter i planen. Rätt sorts förtätning kan i det korta perspektivet innebära ny bebyggelse i områden med högre bullernivåer, vilket dock kan möjliggöra för fler hållbara resor, och minskat trafikbuller på längre sikt.

Förvaltningen framför i övrigt mer detaljerade synpunkter rörande:

- Åtgärdstakt för arbete med förskolor och bostäder behöver förtydligas
- Uppföljning av riktlinjen för skolors och förskolors friytor bör avvaktas
- Konkretisera vilka parker och grönområden som behöver ha en god ljudmiljö
- Se över och omformulera metoder för parker och grönområden samt andra platser
- Rikta åtgärd om gröna lösningar mot annan stadsutveckling snarare än stadsplanering
- Indikatorn för boende i miljö- och klimatprogrammet behöver ses över
- Ersätt vägledningen för trafikbuller i planeringen men ta ett bredare grepp
- Fortsatt arbete utifrån från Boverkets vägledning i kartläggning av industribuller

Bedömning ur ekonomisk dimension

Enskilda åtgärder i planen kan medföra kostnader för Göteborgs Stad och de aktörer som är utpekade i åtgärdsplanen. Kostnaderna beror dock till stor del av den omfattning som åtgärderna genomförs. För de åtgärder där stadsbyggnadsförvaltningen har ett utpekat

ansvar förväntas eventuella kostnaderna vara kopplade främst till personella resurser. Arbetet kan betraktas som en del av förvaltningens ordinarie uppdrag, men kan komma att kräva extra resurser eller bortprioritering av andra arbetsuppgifter.

Det kan också konstateras att för att nå de mål som finns uppsatta i miljö- och klimatprogrammet kommer det krävas en högre åtgärdstakt vilket kommer att kosta pengar i form av både investeringar och reinvesteringar och därmed få kortsiktig påverkan på den kommunala kostnaden. Hur mycket är svårt att uppskatta då mycket av planering av respektive åtgärd, som resurssättning och åtgärdstakt ska ske i det fortsatta arbetet.

Eftersom förväntad resursåtgång och resursbehov saknas är först när en sådan finns som en faktisk bedömning av de ekonomiska konsekvenserna för staden som organisation kan bedömas.

Bedömning ur ekologisk dimension

Buller är en miljöfråga som dagligen drabbar en stor del av göteborgarna. Att arbeta med åtgärdsplanen kommer ge positiva effekter för såväl göteborgarna som kommunens verksamhet. Staden kommer exempelvis att bli mer hälsosam att leva och vistas i och vi kommer att skapa bättre förutsättningar för kommunal verksamhet som förskola och skola.

Åtgärderna utgår från aktuella delar av miljö- och klimatprogrammet och kommer därmed, att om de genomförs, bidra till en ökad måluppfyllelse för stadens miljömål. Det är dock svårt att uppskatta i vilken omfattning detta kommer ske då mycket av planering av respektive åtgärd, som resurssättning och åtgärdstakt ska ske i det fortsatta arbetet.

Bedömning ur social dimension

Buller har en negativ hälsopåverkan som drabbar många göteborgare och en bättre tillgång till goda ljudmiljöer kommer att ge positiva folkhälsoeffekter. Genomförandet av åtgärderna i åtgärdsplanen förväntas därför ha positiva effekter på samtliga befolkningsgrupper i samhället.

Miljöförvaltningen uppskattar att trafikbullret i Göteborg leder till 1800 funktionsjusterade levnadsår. Barn är särskilt känsliga för bullerstörningar som påverkar deras utveckling och lärande såväl som hälsa. Folkhälsomyndigheten konstaterar i sin miljöhälsorapport att tendensen är att fler barn störs av buller. Exempelvis har andelen barn som har svårt att somna som en följd av trafikbuller ökat liksom andelen 12-åringar som besvärar av buller i hemmet. Åtgärdsplanen omfattar flera åtgärder riktade specifikt mot barns utemiljöer, exempelvis på skol- eller förskolegårdar.

Bilagor

1. Bilaga 1 Förslag på Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028
2. Bilaga 2 Följebrev till remissutskicket

Ärendet

Miljö- och klimatanmänden har skickat framtaget förslag till Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024-2028 på remiss. Sista svarsdag är 2024-05-31 varför beslutet behöver justeras omedelbart.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs Stad är, enligt reglerna i EU:s bullerdirektiv som implementerats i miljöbalken via 5 kapitlet om miljökvalitetsnormer och förordningen om omgivningsbuller (2004:675), skyldiga att ha ett aktuellt åtgärdsprogram mot buller. Nuvarande program gäller för perioden 2019-2023 och nuvarande förslag är tänkt att ersätta det.

Förslaget till åtgärdsplan (nu benämning i enligt riktlinjen för styrande dokument) har tagits fram under ledning av miljöförvaltningen och bedrivits i en process med tjänstepersoner från miljöförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen, stadsfastighetsförvaltningen, exploateringsförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen. Detta är också de nämnder som på olika sätt berörs av föreslagna åtgärder.

Planen anges avgränsas till att endast behandla trafikbuller och hanterar därför inte exempelvis industribuller, byggbuller eller skottbuller. Åtgärderna är indelade i övergripande åtgärdsområden, med underliggande åtgärder enligt följande:

- **Förskolor och grundskolor**
 - Uppfylla målnivån i indikatorn i Göteborgs stads miljö- och klimatprogram 2021–2023 gällande god ljudmiljö på äldre förskolor.
 - Samarbete med Trafikverket
 - Följ upp användning av Göteborgs Stads riktlinje för hantering av trafikbuller på skolors och förskolors friytor
- **Bostäder**
 - Fortsätta åtgärda bullerutsatta bostäder
 - Samarbete med Trafikverket
- **Parker och grönområden**
 - Öka andelen invånare med tillgång till grönområde med god ljudmiljö enligt indikator angiven i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030
 - Formulera metod för bedömning av god ljudmiljö för parker och grönområden
 - Formulera metod för att säkerställa att andra platser (exklusive parker och grönområden) med god ljudmiljö bibehålls.
- **Stadsutveckling**
 - Ersätta vägledning för trafikbuller i planeringen
 - Kartlägga industribuller
- **Gröna lösningar**
 - Analys av möjliga gröna lösningar i Göteborgs stad.

I planen anges även områden som inte hanteras i planen, men som är sådana åtgärder som ger effekt även på bullerområdet:

- **Miljözon 3**
- **Ny riktlinje för hastighetsgränser i Göteborg**

- Dubbdäck och tystare däck
- Minskad biltrafik
- Elektrifiering

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Generella synpunkter

Planen gäller för 2024–2028 där i princip alla åtgärder ska planeras och resurssättas i detalj under arbetets gång. Mycket av besluten om omfattningen på arbetet kommer därmed att skjutas framåt i tid och läggas ut på respektive ansvarig förvaltning. Det kan vara ett acceptabelt sätt att hantera arbetet på sett till förutsättningarna. Det är dock i sådant fall viktigt att det arbetet startar omedelbart efter antagande och att planering och prioritering av de olika åtgärderna i planen samordnas och inte sker för varje åtgärd för sig. En viktig fråga kopplat till detta är att tydliggöra vem som ansvarar för om åtgärder inte kan utföras i den omfattning som miljö- och klimatprogrammets mål behöver.

Det är viktigt att i denna typ av dokument tydliggöra vad som skulle krävas för att nå politiskt uppsatta mål. Särskilt när det kräver en högre insats och hastighet i arbetet vilket uppenbarligen är fallet om målnivåerna för buller ska kunna nås. Åtgärdsplanen bör därför omfatta att beskriva vilken åtgärdsnivå, åtgärdstakt och övergripande kostnad som behövs för att kunna nå stadens uppsatta miljömål. Åtminstone bör detta vara ambitionen för de åtgärder där det finns tydliga målnivåer eller uppsatta indikatorer att sträva mot, som exempelvis förskolegårdar.

Stadsbyggnadsförvaltningen är tveksam till det resonemang som förs i planen rörande målkonflikter mellan buller och den pågående stadsutvecklingen. Där anges i sammanfattning av de högra ljudnivåer som trafikbullerförordningen tillåter innebär högre nivåer vid bostäders fasad, vilket kan innebära att fler utsätts för buller genom att trafiken ökar i närheten av bostäder och bullerkänslig verksamhet. Det i sin tur bedöms kunna leda till en målkonflikt med det långsiktiga målet om goda ljudmiljöer inomhus och utomhus. Detta är dock ur ett allt för snävt och kortsiktigt perspektiv. Med rätt sorts förtätning, i exempelvis kollektivtrafiknära lägen, kan det i det korta perspektivet innebära ny bebyggelse i områden med relativt höga bullernivåer. Det leder också till ökad möjlighet till hållbar mobilitet i form av att kunna lösa vardagsresorna med kollektivtrafik, cykel och gång, vilket på längre sikt kommer att minska det buller som trafiken sammantaget alstrar i staden. Målkonflikten kan därför till viss del snarare sägas föreligga mellan kort och lång sikt än goda ljudmiljöer och andra miljöfaktorer i stadsutvecklingen.

Utöver detta vill förvaltningen också påpeka att utsattheten för nivåer inomhus i nybyggda områden inte kommer att öka då de inomhus tillåtna nivåerna säkerställs i Boverkets byggregler och de har inte har ändrats.

Många av åtgärderna kräver personalresurser för sitt genomförande och för åtgärderna pekas generellt ansvarig förvaltning ut, men inte vilka av övriga förvaltningar som förväntas bidra i arbetet med åtgärden. Det senare vore önskvärt då det inte bara är de åtgärder som förvaltningarna driver själva som kräver insats utan många kommer att behöva delta i andras arbete.

Åtgärdsområdena generellt är bra och ligger i linje med såväl tidigare syn på arbetet med god ljudmiljö som de inriktningar som översiktsplanen anger för detsamma. Nedan beskrivs förvaltningens synpunkter rörande åtgärdsområdena.

Åtgärdsområde förskolor och skolor

Detta åtgärdsområde är mycket viktigt och i linje med översiktsplanens intentioner att planera för goda ljudmiljöer med fokus på barns utemiljöer. Att åtgärda befintliga utemiljöer med otillräcklig ljudmiljö är en viktig folkhälsoåtgärd som dessutom riktar sig till barn som är extra känsliga mot buller.

Åtgärd: Uppfylla målnivån i indikatorn i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030 gällande god ljudmiljö på äldre förskolor

Det är olyckligt att planen inte pekar på vilken åtgärdsnivå eller åtgärdstakt som krävs för att nå de uppsatta miljömålen och vad den i så fall skulle kosta. I texterna kan utläsas att det handlar om 64 förskolor och 34 grundskolor som har dålig ljudmiljö och därmed borde omfattas av åtgärdsbehov. Därefter anges en kostnad om 1,5–2 miljoner per förskola vilket innebär att med fem år kvar till målåret behöver knappt 20 utemiljöer om året motsvarande en uppskattad totalsumma på 147 miljoner (1,5 milj/utemiljö) åtgärdas, om även grundskolor räknas in. Detta borde utgöra en viktig grund i det fortsatta arbetet och skrivas ut i planen, om inte annat så för att tydliggöra vad som krävs om målet ska kunna nås i uppsatt tid.

Åtgärd: Följ upp användning av Göteborgs Stads riktlinje för hantering av trafikbuller på skolans och förskolors friytor

Det är bra att följa upp användningen och funktionen i den relativt nya riktlinjen för att kontrollera dess funktion och behov av förtydliganden. Det är dock viktigt att detta inte sker för tidigt då den bör ha varit i drift en tid innan en utvärdering sker. Förvaltningens bedömning är därför att det bör vara aktuellt först någon gång efter 2026.

Det framgår att det inom ramen för arbetet ingår att relatera naturvårdsverkets nya vägledning till stadens riktlinje. Här bör påpekas att det inte finns en motsättning mellan riktlinjen och naturvårdsverkets precisering av sin vägledning. Snarare tydliggörs den lägsta nivå som arbetet i enlighet med riktlinjen behöver uppnå.

Vidare är det tveksamt om stadsbyggnadsförvaltningen ska stå som ansvarig för uppföljningen, åtminstone ensamt ansvarig. Riktlinjen togs fram i samarbete mellan berörda förvaltningar under ledning av dåvarande stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen. Det vore rimligt sett till vad som bör följas upp att samma gäller i denna åtgärd.

Åtgärdsområde bostäder

Fortsätt åtgärda bullerutsatta bostäder

Det är oklart om uppskattad kostnad omfattar att åtgärda samtliga exponerade enligt åtgärdsnivåer eller om det är en kostnad som bedöms vara rimlig för genomförande. Det kan dock konstateras att åtgärdsnivån 65/63 dBA varit relativt konstant länge och att takten i åtgärdsarbetet inte gått fort. Det kan därför vara rimligt att beskriva vilken åtgärdstakt som är önskvärd i förhållande till miljömål, folkhälsa och så vidare likt synpunkterna rörande skol- och förskolegårdar ovan.

Åtgärdsområde parker och grönområden

Öka andelen invånare med tillgång till grönområde med god ljudmiljö enligt indikator angiven i miljö- och klimatprogrammet

Det är, vilket också uttrycks i översiktsplanen, viktigt med tillgång till rekreativa ljudmiljöer och åtgärden i sig är bra. Åtgärden är dock beroende av övriga åtgärdsområden och det är viktigt att konkretisera vilka parker eller grönområden som behöver ha en god ljudmiljö innan arbetet startar.

Formulera metod för bedömning av god ljudmiljö för parker och naturområden

Det är svårt att förstå fullt ut vad som avses med denna åtgärd och framför allt hur den förhåller sig till åtgärden att öka andelen invånare med tillgång till grönområde med god ljudmiljö. Dels nämns att det ska vara en metod för bedömning av god ljudmiljö för parker och naturområden, dels nämns att det ska vara en metod för att värdera olika parker och grönområden med avseende på ljudmiljöns betydelse i kombination med andra kvaliteter. Exempelvis anges att en park i staden kan ha en stor betydelse vad gäller kombinationen av hög biologisk mångfald och god ljudmiljö trots att den är liten. Här blandas olika kvaliteter och funktioner och det finns en risk med detta genom att vissa sakområden då kan komma att värderas tillsammans medan andra inte värderas. I en park eller grönområde finns många kvaliteter och funktioner som behöver beaktas och att ta fram en metod för att värdera dessa samlat borde ligga på stadsutvecklingsarbetet snarare än åtgärdsplan för buller. Parker och grönområden i staden kan ha många olika funktioner och alla behöver inte ha just en god ljudmiljö för att den funktionen ska kunna säkerställas. Förvaltningen ställer sig dock positiva till att bättre definiera vilka parker och grönområden som har eller bör ha en god ljudmiljö och kartlägga dem.

Det bör därför sammanfattningsvis övervägas att omformulera denna åtgärd så att den enbart omfattar arbetet med god ljudmiljö men att det ska ske så att det också kan värderas tillsammans med andra funktioner och värden i samma område i stadsutvecklingsprocessen.

Formulera metod för att säkerställa att andra platser (exklusive parker och grönområden) med god ljudmiljö bibehålls

Såsom denna åtgärd är formulerad riskerar den att bli väl strikt i sin inriktning, särskilt jämfört med hur övriga åtgärder är formulerade. I stället för att säkerställa, bör metoden syfta till att möjliggöra att arbeta även med dessa platser och utgöra en grund för att kunna bedöma andra platser i staden som har eller skulle kunna ha en relativt sett god ljudmiljö.

En viktig aktör i denna åtgärd är stadsmiljöförvaltningen då de förvaltar och sköter den befintliga staden.

Åtgärdsområde Gröna lösningar

Analys av möjliga gröna lösningar i Göteborgs Stad

Med gröna lösningar avses olika typer av naturbaserade lösningar som exempelvis gröna väggar eller gräs i spårvagnsspår.

Det är positivt med ett arbete kring att få in gröna lösningar i staden och arbeta fram förslag på vilka som kan användas. Det finns dessutom verktyg som redan idag kan användas för att driva på denna åtgärd, exempelvis grönytefaktor.

Att så tydligt rikta stora delar av åtgärden mot just detaljplanering är dock mer tveksamt. Det är sällan som det i detaljplaneringen kan eller får styras mot specifika tekniska lösningar. Dessutom anges i bakgrundsbeskrivningen att ett problem är att beräkningarna av dessa lösningars effekt är ett problem. Det innebär att det är svårt att visa på att åtgärderna är en förutsättning för markens framtida användning vilket i sin tur gör att kravställandet i den myndighetsutövning som detaljplaneringen innebär blir svår eller till och med omöjlig.

I stället skulle åtgärden kunna riktas mot att dels se över hur åtgärderna rent bullermässigt kan motiveras, dels se över vilka typer av åtgärder som kan vara aktuella och hur stadsutvecklingsprocessen i sin helhet kan arbeta med att hantera och implementera dem.

Åtgärdsområde Stadsutveckling

Inom detta åtgärdsområde finns en tydlig konflikt mellan vad miljö- och klimatprogrammet säger och gällande lagstiftning, vilket gör denna fråga svårhanterlig i stadsutvecklingen.

Indikatorn för bostäder i miljö- och klimatprogrammet lyder:

”Andel bostäder med en bullerexponerad bostadsfasad som överskrider 60 dBA ekvivalent ljudnivå, som har en tillgång till en ljuddämpad sida på högst 50 dBA ekvivalent ljudnivå ska öka från 60% år 2020”.

Stadsbyggnadsförvaltningen (tidigare stadsbyggnadskontoret) har genom hela arbetet med miljö- och klimatprogrammet påpekat att denna indikator är problematisk och inget som kan säkerställas genom planering enligt PBL. Gällande lagstiftning, i form av Trafikbullerförordningen, tillåter dels upp till 65 dBA i fasad för enkelsidiga smålägenheter och anger dels att nivån på ljuddämpad sida ska vara högst 55 dBA. 50 dBA gäller däremot som riktvärde för uteplats.

När det, som nu, hänvisas till att miljö- och klimatprogrammets indikator i första hand gäller nybyggda bostäder blir denna motsättning tydlig, eftersom det inte finns praktisk möjlighet att arbeta mot den indikatorn ur ett PBL-perspektiv. Trafikbullerförordningen anger att bestämmelserna i den ” ska tillämpas vid bedömningen av om kravet på förebyggande av olägenhet för människors hälsa i 2 kap. 6 a § plan- och bygglagen (2010:900)”. Om Staden vill ha högre ambitioner än lagstiftningen kan det inte säkerställas eller drivas via PBL-planeringen utan bör i så fall ske på andra sätt, till exempel genom åtgärder i befintliga miljöer eller krav vid markanvisning, det vill säga med åtgärder som ligger utanför stadsbyggnadsnämndens ansvarsområde.

Att tillämpa framför allt 50 dBA på ljuddämpad sida kommer dessutom att innebära effekter i stadsplaneringen som kan vara oönskade sett till hållbar stadsutveckling i allmänhet, exempelvis avseende utformningen av bebyggelse eller placering av nya bostäder.

Sammantaget bör alltså indikatorn och därmed även målsättningen i den nu föreslagna planen ses över, med utgångspunkt i inriktningen att säkerställa att invånarna i Göteborg lever i miljöer som klarar de av lagstiftningen definierade nivåerna för en acceptabel bostadsmiljö.

Ersätta vägledningen för trafikbuller i planeringen

Den befintliga vägledningen har spelat ut sin roll, bland annat genom att den anger gamla riktvärden för bostäder. Därför är det rimligt att göra ett arbete med att se över om och hur den ska ersättas.

Här finns dock en koppling till ovanstående resonemang om lagstiftning kontra Stadens miljömål där förvaltningen ser att det är svårt att via en riktlinje för enbart detaljplanering reglera att hantera en eventuellt högre ambition än den lagen anger då det handlar om myndighetsutövning.

Sett till övriga förslag till åtgärder anser förvaltningen att det kan är mer rimligt att ta fram en samlad riktlinje för hur Staden ska arbeta med att skapa goda ljudmiljöer. Denna kan då omfatta exempelvis flera av åtgärderna rörande parker- och grönområden och gröna lösningar och samtidigt ta ett bredare angreppssätt än, som nuvarande riktlinje, bara hantera stadsplaneringen enligt PBL.

Kartlägg industribuller

Det vore positivt att göra någon form av kartläggning rörande industribuller för att på så sätt skapa en bild av de stadsutvecklingsmässiga förutsättningarna rörande denna typ av buller. Det är samtidigt viktigt att i ett sådant arbete avgränsa och sätta en rimlig nivå på vad som ska kartläggas samt fundera på hur kartläggningen ska användas. En utgångspunkt bör kunna vara Boverkets vägledning för verksamhetsbuller och de nivåer inom olika planeringszoner som anges där.

I övrigt kan påpekas att det i avgränsningen anges att industribuller inte ingår i åtgärdsplanen.

Henrik Kant

Stadsbyggnadsdirektör

Jenny Adler

Avdelningschef Strategi och taktik

§ 361 Ärendenummer SBF-2024-00428

Svar på remiss – Förslag till Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024-2028

Beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Tjänsteutlåtandet godkänns
2. Tjänsteutlåtandet översänds till miljö- och klimatnämnden som yttrande över remissen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Jörgen Fogelklou (SD) deltar inte i beslutet.

Skäl till beslut

Nämnden beslutar i enlighet med de skäl som anges i förvaltningens tjänsteutlåtande.

Handlingar

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2024-04-19, med bilagor.

Beslutsgång

Ordföranden föreslår att nämnden ska besluta att bifalla tjänsteutlåtandet och finner att nämnden beslutar i enlighet med ordförandens förslag.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat: 2024-05-16

Diarienummer: N608-1063/24

Handläggare: Daniela Fjellman

E-post: daniela.fjellman@forskola.goteborg.se

Yttrande över förslag till Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028

Förslag till beslut

Förskolenämnden avstyrker förslag till Göteborg Stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028 och översänder förvaltningen tjänsteutlåtande som sitt yttrande till miljö- och klimatnämnden.

Sammanfattning

Miljö- och klimatnämnden har tagit fram en reviderad åtgärdsplan mot buller 2024–2028, enligt förordning (SFS 2004:675) om omgivningsbuller. Den dominerande bullerkällan i Göteborg är trafikbuller från statlig och kommunal infrastruktur, främst från väg- och spårtrafik. I åtgärdsplanen föreslås elva åtgärder inom fem åtgärdsområden varav ett är förskolor och grundskolor. Förskolenämnden har inget särskilt utpekat ansvar kopplat till åtgärderna, men åtgärdsområdet som handlar om förskolor har stor inverkan på nämndens verksamhet.

I planen pekas barn ut som en viktig grupp, då ljudmiljön har stor betydelse för deras utveckling och lärande samt för hälsa och trygghet. Sammantaget bedömer miljöförvaltningen att 64 förskolor i Göteborg har en dålig ljudmiljö. Åtgärderna som föreslås för förskolor handlar om att genomföra bullerskyddsåtgärder och följa upp användningen av Göteborgs Stads riktlinje för hantering av trafikbuller på skolors och förskolors friytor.

Förskoleförvaltningens bedömning är att förslaget behöver arbetas om, då åtgärdsområdet förskolor och grundskolor saknar betydande information. Det krävs tydlighet kring åtgärdernas omfattning, urval och finansiering. Planen behöver fler konkreta åtgärder som både bidrar till minskade bullernivåer och hanterar utmaningarna som uppstår kopplat till friyta och stadsutveckling.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I planen anges att åtgärderna som föreslås ska genomföras inom nämndernas ordinarie verksamhetsplanering och budgetram. Hyresmodellen som tillämpas för stadsfastighetsnämndens verksamhetslokaler innebär finansiering genom självkostnadshyra. Därmed ska åtgärderna i planen finansieras av förskolenämnden, genom höjda hyreskostnader, i ett redan ansträngt ekonomiskt läge.

Det är svårt att bedöma de totala ekonomiska konsekvenserna av åtgärderna, eftersom det saknas betydande information i planen. Omfattningen och urvalet av förskolor saknas och fördelningen mellan fristående och kommunala förskolor framgår inte. Ett spann mellan 1

och 64 förskolor anges och kostnaderna uppskattas därmed till mellan 2 och 130 miljoner kronor. Det framgår inte vilken bedömning som har inkluderats i framtagandet av den ekonomiska beräkningen. En precisering av dessa åtgärder och dess kostnader krävs för att förskoleförvaltningen ska kunna bedöma om det går att genomföra och vilken effekt det får på hyreskostnaderna.

I planen anges att samverkan med Trafikverket kan medföra delfinansiering av skyddsåtgärder för förskolor. Det är svårt att bedöma om delfinansiering är möjligt eftersom det inte framgår i planen vilka förskolor som skulle beröras av en sådan samverkan. Det framgår inte om det finns förskolor som utsätts för buller från statliga vägar och överskrider stadens ambitionsnivå men underskrider Trafikverkets ambitionsnivå. Trots att dessa förskolor drabbas av buller från statliga vägar skulle då kostnaden för åtgärden tillfalla Göteborgs Stad och hanteras inom ramen för ordinarie hyresmodell för verksamhetslokaler, vilket medför ökade hyreskostnader för förskolenämnden.

Sammantaget krävs tydligare ekonomisk analys i planen och en finansieringsmodell som skapar rätt ekonomiska förutsättningar för att kunna arbeta med åtgärderna. Planen hanterar inte utmaningarna som uppstår när bulleråtgärderna leder till ökade hyreskostnader. I praktiken innebär det att barnens utbildning blir lidande på grund av kostnader till följd av trafikens bullerpåverkan. Det är inte i linje med miljöbalkens inriktning om att förorenaren ska stå för kostnader som uppstår vid miljöpåverkan.

Bedömning ur ekologisk dimension

Planens syfte är att bidra till en förbättrad ljudmiljö i Göteborg och att nå delmålet i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 om att säkra en god ljudmiljö för göteborgarna. Inom ramen för delmålet pekas förskolegårdar ut som särskilt viktiga och styrs genom två indikatorer. Planen avser att bidra till att dessa indikatorer om förbättrad ljudmiljö uppnås. Arbetet ska också bidra till att nå det nationella miljömålet om god bebyggd miljö samt miljö kvalitetsnormen för buller.

För att skapa en långsiktigt hållbar ljudmiljö i Göteborg är det viktigt att planen prioriterar åtgärder som hanterar bullret vid källan. Skyddsåtgärder för de som drabbas av bullret kan vara viktiga som komplement, men har begränsad effekt. Skyddsåtgärder kan också medföra konflikter med andra ekologiska värden om grönytor måste tas i anspråk. Detta är särskilt viktigt eftersom grönska också lyfts fram som en egen åtgärd i planen, med dämpande effekter på bullernivåer. Grönska har också en viktig roll inom stadens arbete med klimatanpassning samt för att främja biologisk mångfald. Ökad grönska som en åtgärd mot buller knyter samman planen med målen om naturen i miljö- och klimatprogrammet och förslaget till åtgärdsplan för partiklar (PM10).

Bedömning ur social dimension

Planen redogör hur en god ljudmiljö är en viktig förutsättning för barns hälsa och livsvillkor. Ljudmiljön har stor betydelse för barns utveckling och lärande samt för deras hälsa och trygghet. Barn riskerar koncentrationssvårigheter och inlärningsproblem vid exponering av buller. Barn tillbringar en stor del av sin uppväxt i bostadsområdet och i förskolan och exponeras därmed särskilt mycket om omgivande ljudmiljö är dålig. Barnen tillbringar också en stor del av sin tid på förskolegårdar när buller från vägtrafiken

är som störst. Genom förtätning av staden, ökar risken för att barn tvingas vistas i bullrig miljö.

Barnkonventionen

Planens åtgärder anges bidra till att förbättra barnens ljudmiljö vid förskolan.

Förvaltningen anser att det dock krävs mer konkreta åtgärder för att uppnå det som planen anger.

Samverkan

Samverkan har skett med de fackliga organisationerna vid förvaltningssamverkan den 12 juni 2024.

Bilagor

1. Besvarade frågor enligt följebrev
2. Förslag till Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028

Ärendet

Förslaget till Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028 är framtaget av miljö- och klimatnämnden och är skickat på remiss till stadens nämnder och bolag. Yttrandet ska vara miljö- och klimatnämnden tillhanda senast 31 maj. Förskolenämnden har fått förlängd svarstid till 30 juni.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Göteborgs Stad skall ha en aktuell bullerkartläggning och ett åtgärdsprogram för att minska omgivningsbullrets negativa effekter på människors hälsa, enligt förordning (SFS 2004:675) om omgivningsbuller. Planperioden för den senaste versionen, Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2019–2023, har löpt ut och ett arbete med att ta fram en ny plan pågår. Miljö- och klimatnämnden samordnar framtagandet samt genomförandet av åtgärdsplanen.

Den dominerande bullerkällan i Göteborg är trafikbuller från statlig och kommunal infrastruktur, främst från väg- och spårtrafik. Olika åtgärder och styrmedel behöver vidtas för att minska omgivningsbuller så att miljö kvalitetsnormerna för buller inte riskeras att överskridas i Göteborg. Syftet med åtgärdsplanen är att redovisa hur staden kommer att arbeta med bulleråtgärder för att förbättra ljudmiljön i Göteborg. Planen ska samordna och fördela arbetet med åtgärder så att de mest lämpliga och kostnadseffektiva åtgärderna vidtas. Planen omfattar inte buller från industrianläggningar.

Inom Göteborgs Stad hanteras omgivningsbuller och god ljudmiljö också inom ramen för miljö- och klimatprogrammet samt Göteborgs Stads riktlinje för hantering av trafikbuller på skolor och förskolors friytor. I miljö och klimatprogrammet anges indikatorer om tillåtna ljudnivåer på förskolegårdar, vilka också är utgångspunkterna i avsnittet om förskola i åtgärdsplanen. Riktlinjen för hantering av trafikbuller anger en generell arbetsgång samt en bedömningsgrund som ska användas vid planering och bedömning av ljudmiljön på en förskolas friyta.

Åtgärdsplanens syfte och innehåll

Åtgärdsplanen fokuserar på ett antal åtgärdsområden för att möjliggöra goda ljudmiljöer i staden och för att förbättra kunskapen om buller. Planens fem åtgärdsområden är förskolor och grundskolor, bostäder, parker och grönområden, stadsutveckling samt gröna lösningar.

Förslaget till åtgärdsplan innehåller elva åtgärder som behöver genomföras av miljö- och klimatnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsmiljönämnden, stadsfastighetsnämnden, samt Trafikverket. Förskolenämnden har inget särskilt utpekat ansvar för någon av åtgärderna i planen, men åtgärdsområdet som handlar om förskolor har stor inverkan på nämndens verksamhet.

Åtgärdsområde förskolor och grundskolor

I åtgärdsområdet pekas barn ut som en viktig grupp, då ljudmiljön har stor betydelse för deras utveckling och lärande samt för hälsa och trygghet. Barn exponeras särskilt eftersom större delen av deras tid spenderas i bostadsområdet och i förskolan, vilka ofta är placerade i samma område och därmed har liknande ljudmiljö. I arbetet med

åtgärdsplanen har miljöförvaltningen analyserat bullersituationen och identifierat följande:

- 62 procent av förskolegårdarna bedöms ha god ljudmiljö¹ som helhet (vid sammantagen analys över hela skolgårdens yta).
- 90 procent av förskolorna har under 55 dBA på mer än halva gården.
- 17 procent av förskolegårdarna har inte ljudnivåer under 50 dBA på någon del av gården.
- åtta förskolor har över 60 dBA på mer än halva gården.
- sammantaget bedöms 64 förskolor ha en dålig ljudmiljö².

I analysen framgår inte fördelningen mellan fristående och kommunala förskolor.

Åtgärderna som föreslås inom åtgärdsområdet förskolor och grundskolor handlar om att genomföra bullerskyddsåtgärder, samverka med Trafikverket för att vidta åtgärder samt följa upp användningen av Göteborgs Stads riktlinje för hantering av trafikbuller på skolor och förskolors friytor.

Förvaltningens bedömning

Förskoleförvaltningen bedömer att förslaget behöver arbetas om, då åtgärdsområdet förskolor och grundskolor saknar betydande information. Följande behöver omhändertas:

- Omfattningen av bullerskyddsåtgärder vid förskolor behöver inkluderas i planen. I nuvarande förslag anges ett spann mellan 1 till 64 förskolor, med en uppskattad kostnad mellan 2 och 130 miljoner kronor. En precisering av dessa åtgärder och dess kostnader krävs för att förskoleförvaltningen ska kunna bedöma om det går att genomföra.
- Finansieringsmodell och ansvar för bulleråtgärderna behöver förtydligas. Utmaningen med att bulleråtgärder leder till ökade lokalkostnader för förskolenämnden behöver hanteras. Barnens utbildning ska inte drabbas av ökade kostnader till följd av trafikens bullerpåverkan, vilket är i linje med miljöbalkens princip om att förorenaren betalar.
- Planen bör ange vilka förskolor som är berörda samt om det är fristående eller kommunala förskolor. Det bör samordnas med en analys utifrån förskoleförvaltningens strategiska lokalbehovsplanering för att säkerställa att åtgärder görs där verksamhet ska fortgå.
- Planen behöver mer konkreta åtgärder för att hantera de utmaningar som beskrivs i planens analys. De åtgärder som hanterar bullret vid källan anges ha mest effekt och behöver prioriteras samt hanteras inom stadens befintliga processer.
- Minskad friyta på förskolegårdar i staden kommer ha en negativ inverkan på bullernivåerna, vilket synliggör en konflikt mellan stadens nyckeltal för friyta och denna plan. Det saknas åtgärder för hur barn som får mindre friyta ska skyddas från exponering av höga bullernivåer.

¹ God ljudmiljö innebär att 50 procent av förskolegårdens yta har ljudnivåer under/lik med 50 dBA och 90 procent av ytan har ljudnivåer under/lik med 55dBA.

² Dålig ljudmiljö innebär att mer än 50 procent av förskolegårdens yta överstiger 55 dBA eller att mer än 10 procent av ytan överstiger 60 dBA.

Synpunkterna återfinns i sin helhet i bilaga 1, med svar på frågor från remissens
följebrev.

Johan Olofson

Ulf Högberg

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Ekonomi, fastighet och
säkerhet

Expedieras till; miljoforvaltningen@miljo.goteborg.se

Märkt med diarienummer 2023–12726.

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2024-06-19

Yttrande över förslag till Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028

§ 119, N608-1063/24

Beslut

Förskolenämnden avstyrker förslag till Göteborg Stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028 och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande till miljö- och klimatnämnden.

Handling

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2024-05-16

Protokollsutdrag skickas till

miljoforvaltningen@miljo.goteborg.se

Vid protokollet

Sekreterare

Emma Dolonius

Rätt utdraget ur protokoll intygar:

Helena Lindberg, chef Planering, analys och kansli

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla

Remissyttrande

Utfärdat 2024-05-16

Diarienummer N608-1063/24

Handläggare: Daniela Fjellman

E-post: daniela.fjellman@forskola.goteborg.se

Förskoleförvaltningens remissyttrande över Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028

Förvaltningens yttrande

Följande avsnitt besvarar frågorna som angavs i följebrevet till remissen.

• Saknas det någon/några åtgärder?

Planens åtgärdsområden är relevanta utifrån stadens ljudmiljö, men åtgärderna som redogörs för i planen fokuserar mer på skyddsåtgärder än hantering av bullerkällorna. Det är viktigt att stadens styrning arbetar med åtgärder som faktiskt bidrar till minskat buller.

I planen anges åtgärdsområden som inte kommer ingå i planarbetet men som bedöms skulle ha stor positiv effekt på ljudmiljön i Göteborg. Dessa åtgärder handlar just om åtgärder vid bullerkällan, exempelvis genom införande av miljözon 3, arbeta med hastighetsgränser, utökat dubbdäcksförbud, elektrifiering och minskad biltrafik. I IVL svenska miljöinstitutets studie från 2023 *Vägledning för renare luft och mindre buller på förskolegårdar*, lyfts denna typ av åtgärder fram som särskilt effektiva för att förbättra både bullernivåer och luftkvalitet via förskolegårdar.

I avsnitten om genomförande beskrivs på flera ställen en begränsad framdrift när det gäller att förbättra stadens ljudmiljö. Åtgärderna som nu föreslås handlar till stora delar om fortsatt analys och kartläggningsarbete, vilket i sig inte leder till minskat buller.

Sammantaget krävs mer konkreta åtgärder som bidrar till minskat buller, för att åtgärdsplanens syfte ska kunna uppnås. Här är det också viktigt att inkludera ett helhetsperspektiv och tydligare synliggöra hur bullerfrågor ska hanteras tillsammans med andra mål och processer inom staden.

• Finns det någon åtgärd som bör tas bort?

Nej, fokus bör vara att lägga till åtgärder med mer direkt effekt på bullernivåerna samt att justera befintliga åtgärder så att de blir tydliga och möjliga att genomföra.

• Finns det åtgärder som kräver justering?

Planen som helhet behöver justeras för att mer fokusera på åtgärder som bidrar till minskade bullernivåer, i stället för att primärt handla om skyddsåtgärder.

Inom åtgärdsområdet förskolor och grundskolor krävs omfattande justeringar för att innehållet ska bli tydligt och åtgärderna ska vara genomförbara. I nuvarande utformning är det svårt för förskoleförvaltningen att identifiera hur nämndens verksamhet påverkas.

Åtgärden Uppfylla målnivån i indikatorn i Göteborgs stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 gällande god ljudmiljö på äldre förskolor anger inte vad det är för typ av åtgärder som skulle bidra till att uppfylla målnivån eller vilka förskolor som skulle vara relevanta. Det anges att urvalet ska detaljstuderas för att göra en teknisk och ekonomisk analys, men det anges inte hur det ska genomföras eller när det ska genomföras. Det är också svårt att bedöma åtgärden ur ett lokalplaneringsperspektiv när information saknas om vilka förskolor som berörs. Det kan vara så att verksamheter ska flyttas eller stängas ner, vilket skulle innebära att åtgärder för att minska buller på förskolegårdar inte är relevant. Det går dock inte att bedöma utifrån åtgärdens beskrivning.

Det framkommer inte om det är huvudansvariga nämnderna som ska genomföra analysen eller om det är miljöförvaltningen som har tagit fram förslaget till plan. Där anges också att en dialog om ansvarsfördelning ska ske för varje förskola som blir aktuell för åtgärd, utan att beskriva hur genomförandet av dialogen ska ske.

Åtgärden beskriver inte hur många förskolor som skulle beröras, där anges i stället att antalet ska detaljstuderas under åtgärdsplanens programperiod. I planen framgår att 64 förskolor bedöms ha dålig ljudmiljö, men det framgår inte hur många av dessa som berörs av denna åtgärd.

Kostnaden för åtgärden beräknas till 1,5 - 2 miljoner per förskola, men eftersom omfattningen inte beskrivs är det omöjligt att få en ekonomisk överblick. I planen framgår inte hur kostnaden är beräknad. Vid vissa områden och byggnader kan mer komplexa lösningar krävas, vilket generellt är kostnadsdrivande. Om samtliga 64 förskolor är kommunala, kräver åtgärder och kostnadsuppskattningen är korrekt så innebär det en kostnad om ca 130 miljoner kronor. Hyresmodellen som tillämpas för stadsfastighetsnämndens verksamhetslokaler innebär finansiering genom självkostnadshyra. Därmed ska åtgärderna i planen finansieras av förskoleförvaltningen. Det ekonomiska utrymmet finns inte inom förskoleförvaltningens nuvarande budgetram och i planen föreslås inga centrala medel inom staden för att bekosta åtgärderna.

Åtgärden *Samarbete med Trafikverket* behöver ange information om vilka förskolor som är berörda och hur samarbetet med Trafikverket avser att genomföras. Trafikverket och Göteborgs Stad har olika ambitionsnivåer avseende genomförande av bullerskyddsåtgärder på förskolegårdar; Göteborgs Stad har högre ambitionsnivåer. Åtgärden behöver inkludera en beskrivning av hur man avser att hantera förskolegårdar som utsätts för buller från statliga vägar, men som ligger under Trafikverkets nivå och över stadens nivå.

Sammantaget krävs omfattande justeringar av åtgärdsområdet förskolor och grundskolor. Det måste tydligt framgå omfattningen av berörda förskolor, faktiskt kostnad och finansieringsmodell, typ av åtgärd, ansvarsfördelning och arbetsprocess.

Inom åtgärdsområdet parker och grönområden finns åtgärden *Formulera en metod för bedömning av god ljudmiljö för parker och grönområden*. Här beskrivs kopplingen mellan biologisk mångfald och god ljudmiljö, där det finns ett behov att ta fram en metod för utvärdering. I arbetet med denna åtgärd bör beaktas att man inom ramen för stadsplaneringen med fördel kan arbeta med förskolegårdar som grönområden. Det gynnar barns utomhusmiljö på förskolan samt medborgarnas tillgång till grönområden i sitt närområde.

- **Vilka ser ni som de mest avgörande faktorerna för att åtgärdsplanen ska leda till handling?**

En avgörande faktor för att planen ska leda till handling är att förtydliga hur finansieringen ska hanteras. Om centrala medel saknas och genomförandet innebär ökade hyreskostnader för förskolorna kommer det att försvåra framdriften i arbetet.

Det är viktigt att identifiera hur åtgärdsområden förhåller sig till varandra och i vilken ordning som vissa åtgärder ska prioriteras. Ska de åtgärder som planen anger är mest effektiva men också svårast att arbeta med prioriteras före de som fokuserar på skyddsåtgärder? Ska det vara tvärtom då skyddsåtgärder avser att skydda känsliga grupper, exempelvis barn. Här krävs en tydligare riktning, utifrån planens syfte om en god ljudmiljö.

Planen behöver förtydliga vad som händer om en analys landar i att bullerskyddsåtgärder inte är praktiskt möjliga eller ekonomiskt försvarbara, på en förskola som inte uppnår god ljudmiljö. Det är en process som berör flera förvaltningar inom staden och det är viktigt att samma inriktning styr arbetet.

- **Är rätt ansvariga och finansiärer utvalda?**

Finansiering och ansvar kopplat till åtgärdsområde förskolor och grundskolor behöver förtydligas. Planen anger att åtgärder ska genomföras inom budgetram, men det är svårt att bedöma när omfattningen av åtgärder och dess kostnader inte framgår av planen.

Planen hanterar inte utmaningarna som uppstår när bulleråtgärder leder till ökade hyreskostnader för förskolenämnden. I praktiken innebär det att barnens utbildning blir lidande på grund av kostnader till följd av trafikens bullerpåverkan. Det är inte i linje med miljöbalkens inriktning om att förorenaren ska stå för kostnader som uppstår vid miljöpåverkan. Här bör staden överväga en annan finansieringsmodell som bidrar till framdrift för planens åtgärder, i stället för att belasta budgeten som ska gå till förvaltningens grunduppdrag.

- **Leder åtgärdsplanen till målkonflikter och i så fall vilka?**

I planen lyfts konflikter mellan bullernivåer och stadens ambitioner om förtätning som en viktig del i stadsutvecklingen. Detta berör också placeringen av förskolor och hur barn exponeras för buller. Det behövs tydligare vägledning och åtgärder som hanterar detta och som syftar till att minska riskerna som beskrivs i planen. Det bör inkluderas i arbetet med planens åtgärd om att följa upp användning av Göteborgs Stads riktlinje för hantering av trafikbuller på skolor och förskolors friytor.

De vägledande nyckeltalen om minskad friyta på skol- och förskolegårdar i staden kommer innebära direkta negativa konsekvenser på bullernivåerna. Det saknas åtgärder för hur barn som får mindre friyta ska skyddas från exponering av höga bullernivåer.

Ökad grönska som en åtgärd mot buller knyter samman planen med målen för naturen i miljö- och klimatprogrammet och förslaget till åtgärdsplan för partiklar (PM10). Grönska har också en viktig roll inom stadens arbete med klimatanpassning samt för att främja biologisk mångfald. Bullerskyddsåtgärder i form av bullerplank kan hamna i konflikt med dessa värden, om grönyta måste användas. Det är viktigt att ta fram en tydligare

vägledning för att hantera dessa frågor inom staden, så att berörda förvaltningar kan samverka mer effektivt.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-05-14

Diarienummer N609-1708/24

Handläggare:

Sara Lingefors

E-post: sara.lingefors@grundskola.goteborg.se

Yttrande över remiss avseende förslag på Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

Grundskolenämnden avstyrker förslaget till Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028 och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt eget, daterat 2024-05-14.

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har tagit fram ett förslag till reviderad åtgärdsplan mot buller i Göteborgs Stad, för perioden 2024 – 2028. Åtgärdsplanen syftar till att hantera och minska effekterna av trafikbuller från väg- och spårtrafik i Göteborg. Planen ska även agera som hjälpmedel för att kunna samordna och fördela arbetet med åtgärder så att de mest lämpliga och kostnadseffektiva åtgärderna vidtas för att minska omgivningsbuller.

Åtgärdsplanen består av följande fem huvudsakliga åtgärdsområden:

- Åtgärdsområde förskolor och grundskolor
- Åtgärdsområde bostäder
- Åtgärdsområde parker och grönområden
- Åtgärdsområde gröna lösningar
- Åtgärdsområde stadsutveckling

Grundskolenämnden har getts möjlighet att yttra sig över åtgärdsplanen, där svaret har koncentrerats till det första åtgärdsområdet, det vill säga åtgärdsområde för förskolor och skolor. Grundskolenämnden ska besvara om det saknas någon eller några åtgärder, om någon åtgärd bör justeras eller tas bort, avgörande faktorer för att åtgärdsplanen ska leda till handling, ansvar och finansiering och målkonflikter som kan uppstå.

Grundskoleförvaltningens samlade bedömning är att förslag till åtgärdsplan bör arbetas om, i syfte att tydliggöra finansiering, samordning och ansvar. Nuvarande förslag behöver också konkretiserats, så att görbara åtgärder tydligt framgår i åtgärdsplanen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förslaget saknar en tydlig beskrivning över hur finansiering av bullerförebyggande åtgärder på förs- och grundskola ska se ut. Omfattningen av hur många förskolor och grundskolor som är aktuella för åtgärd har ännu inte genomförts, utan ska detaljstuderas längre fram. I det åtgärdsförslag som syftar till att förbättra ljudmiljön på äldre förskolor bedöms kostnaden vara 1, 5 – 2 miljoner kronor per förskola och eftersom omfattningen ej är uttalad, går det inte att uttala sig om faktiskt kostnad. Grundskoleförvaltningen har svårt att veta i vilken grad grundskolor omfattas, då föreslagna åtgärder anger *förskola* under posten, bedömd kostnad och att det ska ge en effekt av en mer trivsamt utemiljö per åtgärdad *skola*. Begreppsförvirringen är genomgående, där användandet av förskola, skola, skolgård, förskolegård och grundskolegård inte är konsekvent. Enligt förslaget ska nämnder och styrelser genomföra åtgärderna i planen inom ordinarie verksamhetsplanering och budgetram. Åtgärder i form av bullerlösningar måste beställas av stadsfastighetsförvaltningen och om inte öronmärkta ersättningsmedel kompletteras i åtgärdsplanen, kommer finansiering rimligtvis ske genom hyreshöjningar, vilket inte finns budgeterat i grundskoleförvaltningens nuvarande budgetram. Grundskoleförvaltningen står redan inför kommande kraftigt förhöjda hyreskostnader, samtidigt som förvaltningen har ett sjunkande elevunderlag. Ytterligare tillkommer att ett flertal skolor kommer behöva renoveras på sikt.

Många av de bullerproblem som återges härstammar från väg- och spårtrafik i Göteborg. Planen syftar till att minska effekterna av det trafikbuller som uppstår. Åtgärder bör koncentreras till källan för buller, det vill säga statlig väg. Grundskoleförvaltningen kan inte bekosta bullerförebyggande åtgärder i form av exempelvis bullerplank, där behovet har uppstått på grund av trafikbuller från statlig väg.

Bedömning ur ekologisk dimension

Åtgärdsplanen syftar till att förbättra ljudmiljön i Göteborg vilket ligger i linje med ett av delmålen i *Göteborgs stads miljö- och klimatprogram 2021–2030*, stadens övergripande styrande dokument för arbetet inom den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling. Planen kommer vara ett hjälpmedel så att miljö kvalitetsnormerna för buller inte riskerar att överskridas i Göteborg. Arbetet i planen kommer även bidra till att nå det nationella miljömålet om god bebyggd miljö.

I åtgärdsplanen anges att det effektivaste sättet att minska bullret i staden är att minska ljudet vid källan, det vill säga ljudet från trafiken. När detta inte är möjligt anges skyddsåtgärder i form av exempelvis skärmar och vallar. Skyddsåtgärderna kan medföra konflikter med andra ekologiska värden om grönytor behöver tas i anspråk. För att en skola ska vara hållbar bör utomhusmiljöerna präglas av grönska enligt *Grundskoleförvaltningens riktlinje lärande för hållbar utveckling och ett systematiskt miljöarbete inom grundskolan*. Ett av planens åtgärdsområden är gröna lösningar. Ökad grönska som en åtgärd mot buller knyter samman planen med målen om naturen i miljö- och klimatprogrammet och bidrar till en hållbarare skola enligt förvaltningens riktlinje.

Bedömning ur social dimension

Enligt planen är omgivningsbuller den störning som påverkar flest i Göteborg och där trafikbuller är den största bullerkällan. Buller påverkar hälsa, välbefinnande och livskvalité. En bullrig miljö kan ge koncentrationssvårigheter och inlärningsproblem. De

Yngsta barnen tillbringar en stor del av sin vakna tid på skol- och förskolegårdar. I Naturvårdsverkets vägledning om buller från väg- och spårtrafik på skolgårdar framgår följande:

Barn och ungdomar är en skyddsvärd grupp som tillbringar en stor del av sin uppväxt i förskola och skola. Ljudnivån i dessa miljöer har därför betydelse för barnens utveckling och lärande, deras sociala kontakter med jämnåriga och vuxna samt för hälsa och trygghet. Buller kan medföra kroniska effekter för barnens kognitiva utveckling, minne och läsutveckling.

Ytterligare bör trygghetsaspekten lyftas in. Skolgården ska vara en plats där elever känner sig trygga. Bullerförebyggande åtgärder i form av bullerplank, kan skapa dolda ytor på skolgården, vilket kan både ge en känsla av otrygghet och faktiskt vara en otrygg plats i praktiken.

Bedömning av barnets bästa

Genom ovanstående resonemang bedöms detta vara ett beslut där barnets bästa, i enlighet med 1 kapitlet 10 § skollagen, ha tagits i beaktande.

Samverkan

Information på facklig samverkansgrupp (FSG) den 10 juni 2024.

Bilagor

1. Förslag till Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028

Ärendet

Grundskoleförvaltningen har ombetts av Miljöförvaltningen att yttra sig över förslag till Göteborg Stads åtgärdsplan mot buller för perioden 2024 – 2028. Ärendet har samverkats med förskoleförvaltningen.

Grundskolenämndens yttrande ska vara Miljöförvaltningen tillhanda senast den 30 juni 2024.

Beskrivning av ärendet

Miljö- och klimatnämnden beslutade den 19 mars 2024 § 54 att ge Miljöförvaltningen i uppdrag att skicka förslaget till de nämnder som ansvarar för respektive förvaltningsarbete enligt förslag om remissinstanser. Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028, syftar till att hantera och reducera effekterna av trafikbuller från väg- och spårtrafik, vilket är den dominerande källan till omgivningsbuller i Göteborg. Åtgärdsplanen fokuserar på ett antal åtgärdsområden där förskola och skola är föremål för ett delområde. Planen ska verka som ett hjälpmedel för att samordna och fördela arbetet samt ta fram de mest adekvata och kostnadseffektiva åtgärderna i syfte att minska omgivningsbuller i staden.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens yttrande

Följande avsnitt lyfter fram synpunkter på *Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028*, där förvaltningen anser att det behövs förtydligande och justeringar avseende de åtgärder som beskrivs i planen. Under den första rubriken beskrivs övergripande synpunkter, följt av svar på de frågeställningar där miljöförvaltningen särskilt begärt grundskoleförvaltningens beaktande.

Övergripande synpunkter på åtgärdsplanen

I den inledande delen av åtgärdsplanen beskrivs att bullerproblematiken inte enbart kan lösas av Göteborg Stad. En överflyttning från bilresor till gång-, cykel- och kollektivtrafik, beskrivs som nödvändigt för att nå delmålet i miljö- och klimatprogrammet. Det buller som har störst påverkan för göteborgare är trafikbuller, där åtgärder i form av minskade hastigheter, användning av lågbullerbeläggning, bilfria gator och begränsad biltrafik hör till de mest effektiva åtgärderna. Miljöförvaltningen anger att bullerförbyggande åtgärder inte alltid är möjliga och grundskoleförvaltningen vill se exempel på vilka fall som avses. Genomgående är det svårt att utläsa vilka åtgärder som föreslås, hur de ska finansieras och samordnas samt hur respektive förvaltning ska arbeta för att nå framdrift med åtgärdsplanen.

Buller och hälsopåverkan s. 7

I åtgärdsplanen lyfts omgivningsbuller som den störning som påverkar flest människor i staden och som till viss del kan avhjälpas genom att säkerställa att stadens bostäder, skolgårdar och grönområden har en god ljudmiljö. De yngre barnen beskrivs som utsatta, då de tillbringar en stor del av sin uppväxt i bostadsområdet och på förskolan.

Grundskoleförvaltningen vill förtydliga att detta inte enbart gäller barn på förskola, utan även skolbarn. Från Naturvårdsverkets vägledning om buller från väg- och spårtrafik på skolgårdar går att utläsa; *Barn och ungdomar är en skyddsvärd grupp som tillbringar en stor del av sin uppväxt i förskola och skola*. I åtgärdsplanen framställs främst barn på

förskolan som utsatta men även skolbarn bör löpande inkluderas och omnämnas i åtgärdsplanen.

Genomförande av denna plan s. 11

”Nämnder och styrelser ska i sin ordinarie verksamhetsplanering och inom budgetram, med stöd av sina miljöledningssystem, genomföra åtgärderna i planen”. Finansiering av åtgärderna bör förtydligas innan respektive förvaltningen kan ansvarsbeläggas och genomföra föreslagna åtgärder.

Avsaknad, borttag och justering av åtgärder i åtgärdsplanen mot buller

Bakgrunden för åtgärdsområde förskolor och grundskolor redogör för att det finns ett antal förskolegårdar i staden som inte bedöms ha en god ljudmiljö. 17 procent av stadens förskolegårdar, respektive 17 procent av stadens skolgårdar har inte ljudnivåer under 50 Dba på någon del av gården. I en sammanvägd analys framkommer att 64 förskolor och 34 grundskolor har en dålig ljudmiljö. I Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram riktas ett ökat fokus till åtgärder för förskolor i genomförande av bullerskyddsåtgärder. Grundskolor omnämns inte och förvaltningen önskar ett förtydligande huruvida grundskolor ska inkluderas för vidare åtgärd eller ej. Utifrån ovanstående resonemang har många grundskolor i Göteborg problem med en dålig ljudmiljö och borde därmed vara föremål för åtgärder likt förskolan. Vilka åtgärder som avses och hur de ska genomföras behöver också beskrivas i planen. I nuvarande form, går det inte att utläsa vilka faktiska åtgärder som är tilltänkta. I åtgärden: *Uppfylla målnivån i indikatorn i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 gällande god ljudmiljö på äldre förskolor*, framgår inte hur målnivån ska uppfyllas. Det beskrivs att skolor som är aktuella för bullerskyddsåtgärd, är de som i ett första urval har klassats till att ha dålig ljudmiljö, där urvalet ska detaljstuderas för att avgöra vilka skolor som är tekniskt och ekonomiskt rimliga att genomföra åtgärd på. För att kunna förstå tilltänkt åtgärd, skulle ett resonemang behöva föras kring vilka avgöranden som föreligger till att en specifik skola ska klassas som teknisk eller ekonomisk rimlig för åtgärd samt vad som avgör vilken typ av bullerskyddsåtgärd som är aktuell. Även lokalbehovsplanering bör beaktas. Förväntad effekt av åtgärden är att den ska leda till en mer hälsosam och trivsamt utevistelsemiljö på skolgårdar, vilket skulle ge möjlighet till förbättrad hälsa och ökad inlärning. Utifrån vad som presenteras i åtgärden är det svårt att se att detta skulle bli en effekt, när åtgärdstyp ej är formulerad. Mönstret återfinns i övriga åtgärdsområden för förskola och skola och behöver tydligt framgå i planen.

I den första åtgärden framgår att förskolor aktuella för bullerskyddsåtgärd gäller äldre förskolor. Om endast äldre och inte nya förskolor inkluderas, kommer delmålet i *Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030* om att säkra en god ljudnivå för göteborgare vara svår att uppfyllas inom avsatt tid. Vidare beskrivs åtgärdsplanens programperiod vara mellan 2024–2028 och grundskoleförvaltningen önskar ett förtydligande om det enbart är analytiska åtgärder som kommer genomföras eller om även fysiska/tekniska åtgärder inkluderas.

Finansiering, ansvar och samordning

De nämnder som omfattas av åtgärderna i planen är miljö- och klimatnämnden, stadsmiljönämnden, stadsfastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden men även andra nämnder kommer att beröras och involveras i arbetet. Under varje åtgärd går det att utläsa

omfattning, vilken nämnd som ansvarar, bedömd kostnad och effekt. Dock beskrivs inte i vilken utsträckning ansvar och finansiering ska ske. I tabellen nedan anges åtgärdsområden för förskola och skola.

Åtgärd	Ansvarig	Bedömd kostnad	Effekt
Uppfylla målnivån i indikatorn i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 gällande god ljudmiljö på äldre <i>förskolor</i> .	Stadsmiljönämnden och stadsfastighetsnämnden. En dialog om ansvarsfördelning kommer att genomföras på varje <i>skola</i> som blir aktuell för åtgärd.	1,5 – 2 miljoner kronor per <i>förskola</i> .	Mer hälsosam och trivsam utevistelsemiljö på <i>skolgårdar</i> , cirka 80 elever per åtgärdad <i>skola</i> får lägre bullernivåer på sin skolgård och därmed möjlighet till förbättrad hälsa och ökad inlärning.
Samarbete med Trafikverket	Trafikverket om buller från statlig infrastruktur dominerar, Trafikverket och stadsmiljönämnden om buller kommer från både statlig och kommunal infrastruktur.	1,5 – 2 miljoner kronor per <i>förskola</i> .	Mer hälsosam och trivsam utevistelsemiljö på <i>skolgårdar</i> .
Följ upp användning av Göteborgs Stads riktlinje för hantering av trafikbuller på skolors och förskolors friytor	Stadsbyggnadsnämnden	Tjänstemannatimmar	En effektivare användning av riktlinjen leder till ökad möjlighet till mer samstämmig syn på hur bullerfrågan på skolor ska hanteras.

I den första åtgärden går det inte att utläsa vem som ska stå för kostnaden som beräknas till 1,5 – 2 miljoner kronor per förskola. Det framgår inte heller vad som ingår i ansvaret för stadsmiljönämnden och stadsfastighetsnämnden, hur ansvarsfördelningen kommer att genomföras och var beslutanderätten ska ligga. Det råder även en otydlighet gällande om det är förskola eller skola som avses, då det under *bedömd kostnad* är förskolan som anges medan skola och skolgård benämns under *effekt* för åtgärden.

Även i den andra åtgärden sker en sammanblandning mellan förskola och skola och det är svårt att veta vad som avses. Ansvar, samordning och kostnad bör konkretiseras. Det finns en underliggande förväntan på samordning mellan olika förvaltningar och hur den ska ske ut måste förtydligas. Detsamma gäller den sista åtgärden för förskolans och skolans område. Hur många tjänstemannatimmar beräknas och på vilken/vilka förvaltningar ska timmarna förläggas? Beskrivningen av förskolans och grundskolans åtgärdsområde är i dess nuvarande form undermålig och kräver en tydlig redovisning av ansvarsfördelning, samordning och finansiering. Innan denna finns på plats bedömer grundskoleförvaltningen att åtgärdsplanen inte kan genomföras.

Målkonflikter

Enligt åtgärdsplanen kan gröna lösningar som reducerar buller, i vissa fall medföra siktproblem, försämrade upplevd trygghet och försvåra åtkomsten för räddningstjänst. En skolgård kan exempelvis upplevas som otrygg om delar av den öppna ytan reduceras eller ligger i skugga. Ett bullerplank kan tänkas ge ungefär en sådan effekt. Det är viktigt att belysa att vissa krav på bulleråtgärder blir styrande för andra värden. För att kunna

tillmötesgå en bulleråtgärd, behöver en skola, vid nybyggnation, placeras på ett sätt som möter kravet om buller. Det kan innebära att en skola behöver placeras utan hänsyn till bästa ljusförutsättningar, som sol- och skuggläge, trygghetsaspekten vid kvällar och helger samt verksamhetsfunktioner och lärmiljöer.

Utifrån ovanstående synpunkter är grundskoleförvaltningens sammantagna bedömning att Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024 – 2028 måste omarbetas för att tydliggöra finansiering, ansvar, samordning och faktiska åtgärder.

Protokollsutdrag skickas till

Miljöförvaltningen

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Maria Andersson
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef Ledning och Styrning

Remissvar till miljöförvaltningen om förslag på Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028

§ 129, N609-1708/24

Beslut

Grundskolenämnden avstyrker förslaget till Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028 och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt eget, daterat 2024-05-14.

Ärendet

Grundskoleförvaltningen har ombetts av miljöförvaltningen att yttra sig över förslag till Göteborg Stads åtgärdsplan mot buller för perioden 2024 – 2028. Ärendet har samverkats med förskoleförvaltningen.

Grundskolenämndens yttrande ska vara miljöförvaltningen tillhanda senast den 30 juni 2024.

Handlingar

Grundskoleförvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2024-05-14

Bilaga 1, Förslag till Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024–2028

Beslutsgång

Ordföranden frågar om grundskolenämnden kan besluta i enlighet med förvaltningens förslag och finner bifall.

Protokollsutdrag skickas till

Miljöförvaltningen

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-06-18

Dag för justering

2024-06-20

Vid protokollet

Sekreterare

Gustav Boström

Ordförande

Viktoria Tryggvadottir Rolka (S)

Justerande

Axel Darvik (L)

Rätt utdraget intygar i tjänsten:

Gustav Boström

Nämndsekreterare

Yttrande: BRG Remittering av Förslag på Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024-2028, MKN-2023-12726

Förslag till beslut

I styrelsen för Business Region Göteborg:

- Att godkänna förslag till yttrande och överlämna detsamma till Miljö- och klimatnämnden.

Business Region Göteborg (BRG) är positiv till planens inriktning och syfte och bedömer övergripande att tydligare reglera buller och ge frågan en större tyngd i det lokala arbetet, i synnerhet då förslaget har potential att förbättra folkhälsan och därmed minska sjukfrånvaro hos arbetstagare samt indirekt höja produktivitet på arbetsplatsen. BRG föreslår dock en tydligare koppling mellan åtgärdsplanen mot buller och Göteborgs stads Elektrifieringsplan och betydelsen av dess måluppfyllelse, för att uppnå större effekt för bullerminskning i staden och samtidigt bidra till näringslivsutveckling. En stad som aktivt arbetar för god ljudmiljö och attraktiva stadsmiljöer bidrar till att attrahera framtidens talanger och arbetskraft, beslutsfattare, investeringar och etableringar, som i sin tur skapar konkurrensfördelar för regionalt näringsliv.

Sammanfattning

Syftet med åtgärdsplanen är att hantera och reducera effekterna av trafikbuller från väg- och spårtrafik då detta är den dominerande källan till omgivningsbuller i Göteborg. Åtgärdsplanen fokuserar på ett antal åtgärdsområden för att möjliggöra goda ljudmiljöer i staden och för att förbättra kunskapen om buller inom staden.

Planen syftar också att åtgärder och styrmedel vidtas för att minska omgivningsbuller så att miljökvalitetsnormerna för buller inte riskerar att överskridas i Göteborg.

Åtgärdsplanen gäller för Göteborgs Stads berörda nämnder och bolagsstyrelser för perioden 2024-2028.

Bakgrund till ärendet

Som medlemsland i EU omfattas Sverige av Bullerdirektivet (2002/49/EC), vilket implementerats i svensk lagstiftning genom Förordning (SFS 2004:675) om omgivningsbuller¹. Bestämmelserna innebär att svenska kommuner med fler än 100 000 invånare vart femte år ska genomföra strategiska kartläggningar av buller från större vägar, järnvägar, flygplatser och industrier samt upprätta och fastställa åtgärdsprogram för att minska omgivningsbullrets negativa effekter på människors hälsa. Göteborgs Stad är därmed skyldig att ha en aktuell bullerkartläggning samt ett åtgärdsprogram för buller.

Beskrivning av ärendet

Övergripande synpunkter på åtgärdsplanens innehåll och uppbyggnad

Generellt är det positivt att tydligare reglera buller och ge frågan en större tyngd i det lokala arbetet, i synnerhet då förslaget har potential att förbättra folkhälsa och därmed också minska sjukfrånvaro hos arbetstagare samt därav indirekt höja produktivitet på arbetsplatsen.

BRG vill lyfta några viktiga aspekter att ta med i arbetet mot buller. De flesta åtgärderna som föreslås att arbeta aktivt med inom planen fokuserar på att dämpa och minska befintligt buller genom bullerskyddsåtgärder. Övriga åtgärder som anses ha större effekter på bullerkällor är minskad biltrafik och miljözoner samt arbete med högre grad elektrifiering i fordonsflottan. Dessa poängteras inte hanteras i planen vilket vi anser gör planen ofullständig sett till potentialeffekt och att skapa konkurrensfördelar för näringslivsutveckling.

Mer specifikt saknas en tydlig referens till Göteborgs Stads Elektrifieringsplan 2022–2030 och dess betydelse för arbetet mot buller.

Vi anser till exempel att uppfyllnad av elektrifieringsplanens mål såsom högre elektrifieringsgrad inom Stadens egen lätta och tunga fordons- och maskinpark, upphandlade transporter samt entreprenadarbete och tillhörande byggtransporter kommer att ge stora effekter på minskning av bullernivåer i staden. En högre elektrifieringsgrad i dessa flottor i kombination med eventuella biltrafiksbegränsningar (t.ex. miljözoner) och/eller hastighetsminskning är ett exempel på synergåtgärder som ger definitivt större effekt vid implementeringen.

Vi föreslår därför att åtgärdsplanen mot buller kompletteras med en tydlig hänvisning till Elektrifieringsplanen och betydelsen av dess måluppfyllelse för att uppnå större effekt för bullerminskning i staden.

Inom de olika initiativ som BRG leder får vi till oss att näringslivet vill att Göteborg som stad och region ska gå före inom miljö och klimatomställning. Exempel på detta är engagemanget som finns kring initiativet *Gothenburg Green City Zone*. Inom ramen för dessa arbeten har vi möjlighet att testa t.ex. tysta zoner med elektrifierade transportlösningar och annan relevant teknologi i samarbete med näringslivet och näringsidkare som verkar och vistas inom exempelvis evenemangstråket. Därmed skapas engagemang från lokala företag som ser konkurrensfördelar i att vara en del av den lokala omställningen. Därför föreslår vi att

¹ Förordning (2004:675) om omgivningsbuller, www.riksdagen.se

Gothenburg Green City Zone tas med och nämns i åtgärdsplanen som en möjliggörande plattform för relevanta nödvändiga innovationer kopplat till bullerbekämpning.

Mer specifikt kring åtgärden: Formulera metod för att säkerställa att andra platser (exklusive parker och grönområden) med god ljudmiljö bibehålls:

- Ett exempel på "andra platser" här menas vara populära torg där kaféer och restauranger brukar ha terrasser och påverkas av högre ljudmiljö under besökarens och arbetstagares vistelse i området. För dessa platser är det viktigt att aktivt involvera näringsidkare och företag som påverkas av bulleråtgärder i diskussionen och planeringen av metoder för att bibehålla god ljudmiljö. Genom samarbete och öppen kommunikation kan vi identifiera specifika behov och utmaningar för näringslivet och utforma lämpliga åtgärder.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Näringslivets förmåga att klara av klimat- och miljöomställningen är avgörande för att bibehålla och växa ett starkt näringsliv i Göteborg. Långsiktiga och tydliga regler och direktiv från samhället är viktigt för att näringslivet ska kunna göra nödvändiga investeringar. Omställning är en avgörande fråga för att lyckas behålla existerande jobb och skapa jobb i linje med stadens mål om minst 120 000 fler jobb (2016 till 2035). Elektrifiering är ett strategiskt viktigt område för Göteborgsregionen eftersom flera lokala företag verkar längs värdekedjan. Åtgärdsplanen mot buller skulle kunna medverka till en högre efterfrågan av tystare elektrifierade lösningar vilket kan skapa nya affärsmöjligheter för företag som erbjuder produkter och tjänster inom bullerminskning, experter inom ljudteknik samt elektrifiering.

Bedömning ur ekologisk dimension

Arbetet med åtgärdsplanen mot buller anses ha positiva indirekta effekter på ekologiska dimensionen. Genom att skydda platser med god ljudmiljö, som parker och grönområden, kan planen bidra till att bevara och skydda viktiga naturområden och ekosystem samt främja biologisk mångfald. Det anses att vissa åtgärder, som elektrifiering av fordon och minskad biltrafik, också kan leda till en minskning av luftföroreningar och förbättrad luftkvalitet i staden, vilket gynnar både människors hälsa och ekosystemets välbefinnande.

Bedömning ur social dimension

En stad med en låg bullernivå och hållbara transportalternativ kan vara mer attraktiv för företag och investeringar. Företag och arbetsgivare kan lockas av en stadsmiljö som erbjuder en hög livskvalitet, god tillgänglighet och en hälsosam arbetsmiljö, vilket i sin tur kan bidra till ekonomisk tillväxt och jobbskapande. Bullerbekämpande insatser innefattar i traditionell mening oftast att bygga bullerskydd vilket i sin tur kan skapa barriärer som skiljer stadsdelar och möjligheter till stråk för handel och verksamhetsutveckling. Att jobba med en omställning mot elektrifierade transporter möjliggör en bättre integration mellan transportlösning och stadsutveckling, där transportsystemet kan komma närmare känsliga

miljöer som annars skulle utsättas för buller därigenom skapa både en högre tillgänglighet för medborgare och näringslivsidkare.

Minskad bullerexponering på arbetsplatser och i stadsmiljön kan förbättra arbetsmiljön och produktiviteten för anställda. Buller och vibrationsskador utgör idag ett stort problem både för transportutövare och för närmiljö. Även här kan elektrifierade lösningar bidra till en bättre arbetsmiljö, där en tydlig målsättning kring stadens elektrifieringsomställning bidrar till åtgärdsplanen för buller. En lugnare och mer koncentrerad arbetsmiljö kan leda till ökad effektivitet, minskad sjukfrånvaro och ökad arbetsglädje, vilket gynnar både företag och arbetstagare.

Patrik Andersson

Vd, Business Region Göteborg AB

Utdrag ur protokoll fört vid ordinarie styrelsesammanträde vid Business Region Göteborg 2024-04-23.

§ 52 Remiss: Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller

Spyridon Ntemiris redogjorde för förslaget till yttrande gällande remissen,
Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller.

Styrelsen för Business Region Göteborg AB beslutade att,

Godkänna yttrandet och överlämna detsamma till Miljö- och klimatnämnden.

Rätt utdraget intygar:

.....
Jessica Nilsson

VD-assistent

Business Region Göteborg AB

Göteborgs kommun
miljoforvaltningen@miljo.goteborg.se

Begäran om yttrande över förslag till Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller för perioden 2024-2028. Dnr MKN-2023-12726. Svar 2024-05-31

Er beteckning: Dnr MKN-2023-12726

Sammanfattning

Stadens åtgärdsplan är på flera sätt både ambitiöst och delvis nytänkande, bland annat det som föreslås inom åtgärdsområde om "gröna lösningar" där förutom att åtgärden är bullerdämpande även kan bidra som ekosystemtjänster. Stadens förslag att planera in gröna lösningar redan i detaljplaneskedet är bra.

Det framstår dock som ologiskt att åtgärder för att minska biltrafiken inte föreslås. Planen lyfter vid en mängd tillfällen att den största källan till buller i Göteborg är trafiken och att åtgärder för att minska den skulle ge störst effekt som bullerreduceringsåtgärd. Enligt Förordning (2004:675) om omgivningsbuller § 12 p. 9 ska ett åtgärdsprogram innehålla en "långsiktig strategi för hantering av buller och effekten av buller, vid behov även minskning av buller". Förordningen ger således goda förutsättningar att långsiktigt och strategiskt arbeta med frågan om att minska trafiken i Göteborg.

Åtgärdsområden som hanteras

I åtgärdsplanen presenteras fem olika åtgärdsområden:

- Förskolor och grundskolor
- Bostäder
- Parker och grönområden
- Gröna lösningar
- Stadsutveckling

De två första, förskolor och grundskolor samt bostäder, framstår som konkreta och väl underbyggda med siffror både på hur mycket som omfattas och på vilka kostnaderna är.

Det är bra att åtgärdsplanen uppmärksammar värdet av parker och grönområden. Dock är det inte tydligt hur målet om andelen invånare med tillgång till grönområde, större än 0,2 hektar och inom 300 meter ska uppnås. Men om åtgärdsområdet resulterar i att redan existerande grönområden och andra platser med god ljudmiljö kan bibehållas kan det vara ett nog så viktigt resultat.

Positivt och intressant att Göteborg stad vill använda gröna lösningar för bullerskyddsåtgärder. Detta åtgärdsområde kan med fördel kombineras med detaljplanering av nya områden under åtgärdsområdet stadsutveckling.

Länsstyrelsen uppfattar målet för åtgärdsområde stadsutveckling som lågt ställt. Då målet riktar sig till nya bostäder innebär det att kommunen avser att följa gällande förordning om buller från väg- och spårtrafik. Det borde vara självklart och inte behöva vara del av ett särskilt åtgärdsprogram. Det hade varit värdefullt med ett resonemang kring varför kommunen anser att målet är tillräckligt långtgående.

Åtgärdsområden som inte hanteras

Det framstår som märkligt och ologiskt att åtgärden att minska biltrafiken inte hanteras trots att det är en åtgärd som reducerar bullret vid källan. Det står att Göteborgs Stad har som mål att kraftigt öka resandet med cykel och kollektivtrafik men det framgår inte hur det ska gå till. Arbetet med de åtgärdsområden som ska hanteras enligt åtgärdsplanen skulle underlättas betydligt om biltrafiken minskade.

Avsnittet om åtgärdsområden som inte hanteras hade blivit mer informativt om det funnits med en motivering till varför de valts bort. Det gäller särskilt minskad biltrafik och miljözon 3.

Beslutande

Beslutet har fattats av enhetschef Gunnar Edlund med handläggare Andreas Wållberg som föredragande. Planarkitekt Erik Söderström har medverkat i beslutet.

Specialistmedicin
Miljömedicinskt Centrum

2024-05-31

Remissvar dnr 2023-12726
Miljö- och klimatnämnden
Göteborgs Stad

Remissvar – Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller 2024-2028

Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum (VMC) har getts möjligheten att granska miljöförvaltningens förslag om åtgärdsplan mot buller 2024-2028. I remissutskicket frågas särskilt efter:

- Saknas det någon/några åtgärder?
- Finns det någon åtgärd som bör tas bort?
- Finns det åtgärder som kräver justering?
- Vilka ser ni som de mest avgörande faktorerna för att åtgärdsplanen ska leda till handling?
- Är rätt ansvariga och finansiärer utvalda?
- Leder åtgärdsplanen till målkonflikter och i så fall vilka?

Generella synpunkter

VMC anser att åtgärdsplanen huvudsakligen har rätt inriktning, mål och avgränsningar och bör leda till förbättrat arbete mot buller i Göteborg 2024-28 vilket skulle gynna folkhälsan. Vi har dock några förslag till förbättringar.

Specifika synpunkter:

1. Åtgärdsplanen identifierar korrekt under rubriken "Buller i Göteborg" att om inga åtgärder vidtas så kommer antalet bullerexponerade i Göteborg öka, i första hand på grund av befolkningstillväxt och urbanisering. Vi håller dock inte med om slutsatsen kring förtätning: "På sikt bör också en tätare stad generera färre biltransporter samt lägre hastigheter i transportsystemet vilket i sig minskar trafikbullernivåerna". Vi anser att det inte har stöd i forskningen att bullerexponeringen minskar vid förtätning. Även om det i bästa fall blir så att trafikbullernivåerna inte ökar när staden förtätas, så ökar befolkningen i områden med höga bullernivåer och följaktligen antalet högt exponerade. Det troliga är att bullerexponeringen ökar något när staden förtätas, även om ökningen blir mindre än befolkningsökningen.
2. Vi anser att åtgärder vid källan till bullret genomgående bör lyftas fram mer då det finns ett gott stöd i forskningen (bland annat <https://doi.org/10.1016/j.envres.2018.03.011>) åtgärder nära källan

är de mest kostnadseffektiva i preventivt miljöarbete. Till exempel är lågbullerbeläggning på vägar i stort sett alltid effektivare i termer av antal skyddade bostäder per kostnad jämfört med bullerskärmar. En plats där åtgärder vid källan särskilt saknas är sida 18 avseende åtgärder för bullerutsatta, som nu endast omfattar åtgärder i fastigheter och bullerskärmar men inte innehåller något avseende bullerkällor.

3. I stycket "avgränsning" på sida 12 beskrivs att "Till exempel är tystare fordonsdäck och tystare fordon exempel på åtgärder som påverkar uppkomsten av buller men som Göteborgs Stad har begränsad rådighet över". Här anser vi att åtgärdsplanen mot buller bör rekommendera att kommunen i upphandling av fordon till sina verksamheter, kollektivtrafik samt för transporter som upphandlas av kommunen bör efterfråga lågbullerdäck. Då det rör ett stort antal fordon kommer det ha positiv effekt på bullernivåerna i staden, och om stora inköpare efterfrågar detta påverkas marknaden att erbjuda det.
4. Under "Åtgärd: Ersätta vägledning för trafikbuller i planeringen" beskrivs att Göteborgs stad i översynen av vägledningen för trafikbuller i planering av stadsutveckling skall ta Riksdagens Förordning 2015:216 om trafikbuller vid bostadsbyggnader i beaktande. Avseende detta anser vi att man i en åtgärdsplan mot buller, där ambitionen är att minska bullerexponeringen i staden, bör ange att målsättningen skall vara att följa de striktare regler för bullernivåer kring nybyggnation som fanns före 2015:216. Högre ambitioner än vad lagstiftningen strikt kräver är tillåtet och nödvändigt om trafikbullernivåerna vid bostäder skall minska framöver.
5. I flera stycken beskrivs på den förväntade effekten på DALY (funktionsjusterade levnadsår, där varje DALY motsvarar förlusten av ett friskt levnadsår). Vi anser att dessa formuleringar genomgående bör ses över och revideras. DALYs används bäst som ett mått på hälsokostnader i en population av en viss riskfaktor (eller nyttan av en viss åtgärd). Fördelar är att flera olika hälsoutfall kan jämföras med varandra och att både sjukdomar och död kan kombineras till ett mått som går att åsätta ett ekonomiskt värde där summan kan jämföras med kostnader för prevention (för vilket även QALYs kan användas). En nackdel är att en DALY-siffra är svårare att intuitivt begripa än exempelvis ett antal sömnstörda eller ett antal hjärtinfarkter. Man behöver för en DALY-beräkning fatta beslut om vilka hälsoutfall som inkluderas (för buller exempelvis mycket störda, mycket sömnstörda, och hjärtinfarkter) och vilka värden och dos-respons-samband som används. Därför anser vi att man i beskrivningen av DALYs bör skriva ut vilka hälsoutfall som inkluderats i denna beräkning. Vid val av dessa rekommenderar vi att ta stöd av "strategi för bedömning av hälsopåverkan av trafikbuller i Sveriges befolkning" (Naturvårdsverket 2022, <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1648202/FULLTEXT01.pdf>). Vi anser också att det i genomgående skall omformuleras som hur många

DALYs som förloras på grund av buller, exempelvis meningen " Enligt miljöförvaltningens kartläggning av trafikbuller i Göteborg uppskattas buller från vägtrafik orsaka cirka 1800 [förlorade] funktionsjusterade levnadsår." på sida 8, samt att man vid de upprepade tillfällena där en DALY per person anges skall överväga att också/istället ange den totala populationsbördan i DALYs.

6. Vad gäller förslag till åtgärder anser vi att åtgärdsplanen i större utsträckning bör lyfta fram aktiv transport (exempelvis på sida nio där det står "För att nå delmålet krävs överflyttning av bilresor till gång och cykel samt till kollektivtrafik.", samt sida 7 "Effektivast är att åtgärda ljudet vid källan, till exempel användning av lågbullerbeläggning eller minska hastigheten" där överflyttning av resor till aktiv transport bör inkluderas). Anledningen är dels att överflyttning av resor till aktiv transport med gång och cykling leder till en mycket kraftigare reduktion av buller än överflyttning till kollektivtrafik, och dels att det för överflyttning till aktiv transport finns starkast synergieffekter med andra faktorer som gynnar folkhälsan såsom minskade halter av luftföroreningar och ökad fysisk aktivitet.
7. Gällande frågan i remissutskicket om huruvida åtgärdsplanen leder till målkonflikter och i så fall vilka, är vår bedömning att målkonflikterna är få och begränsade, och att det i stället är värt att lyfta fram den synergi som finns i att många åtgärder som reducerar buller också gör nytta för hälsan på andra sätt. Exempelvis ger ökad andel aktiv transport i stället för fordonstrafik nytta också genom förbättrad luftkvalitet och ökad fysisk aktivitet.
8. Avseende "Åtgärdsområde förskolor och grundskolor" är vi positiva till att extra fokus läggs på exponering på förskolegårdar då barn är extra känsliga för buller och är mycket utomhus vid förskolor. Här rekommenderar vi att även placering av nya förskolor på platser med låg exponering för trafikbuller tas upp och inte bara bullerskyddande åtgärder.

Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum

Leo Stockfelt

Mikael Ögren

Mathias Holm

Ärendenummer
TRV 2024-34833
Motpartens ärendenummer
2023-10297

Dokumentdatum
2024-05-30

Göteborgs stad
Miljöförvaltningen
miljoforvaltningen@miljo.goteborg.se

Trafikverkets yttrande gällande Förslag på Göteborgs stads åtgärdsplan mot buller 2024- 2028

Ärende

Miljöförvaltningen har tagit fram ett förslag till reviderad åtgärdsplan mot buller i Göteborgs Stad för perioden 2024-2028 enligt förordning (SFS 2004:675) om omgivningsbuller. Syftet med åtgärdsplanen är att redovisa hur Göteborgs Stad, under den kommande femårsperioden, kommer att arbeta med buller i syfte att förbättra ljudmiljön.

Trafikverkets synpunkter

Trafikverket har deltagit i framtagande av åtgärdsprogrammet och uppfattar att Trafikverkets synpunkter i stort tagits om hand under arbetets gång. Trafikverket har därför inga synpunkter att framföra, utan välkomnar fortsatt dialog i de fall det blir aktuellt.

Trafikverket vill i sammanhanget upplysa om att myndigheten arbetar med att ta fram ett åtgärdsprogram. Åtgärdsprogrammet har varit ute på remiss och planeras att fastställas efter sommaren.

Med vänlig hälsning

Sarah Vo

Ärendenummer
TRV 2024-34833
Motpartens ärendenummer
2023-10297

Dokumentdatum
2024-05-30

Dokumentegenskaper, Ärendenummer TRV 2024-34833, Motpartens ärendenummer 2023-10297, Dokumentdatum 2024-05-30, Dokumenttyp BREV.

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

Yttrande över "Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller för perioden 2024–2028"

Boverkets ställningstagande

Boverket saknar möjlighet att framföra synpunkter i liknande ärenden och projekt. Detta eftersom det eventuellt kan uppstå en situation där vi senare kan uppmanas att lämna ett yttrande till domstol i delar av ärendet.

Boverket avstår att svara på Göteborgs stads miljöförvaltnings remiss "Göteborgs Stads åtgärdsplan mot buller för perioden 2024–2028".

I detta ärende har enhetschef Annika Rahm beslutat och signerat beslutet elektroniskt. Föredragande har varit expert byggnadsakustik Peter Petterson. I den slutliga handläggningen har också jurist Victor Johansson deltagit.

Annika Rahm
enhetschef

Peter Petterson
expert byggnadsakustik